

METSZET

ÉPÍTÉSZET | ÚJDONSÁGOK | SZERKEZETEK | RÉSZLETEK

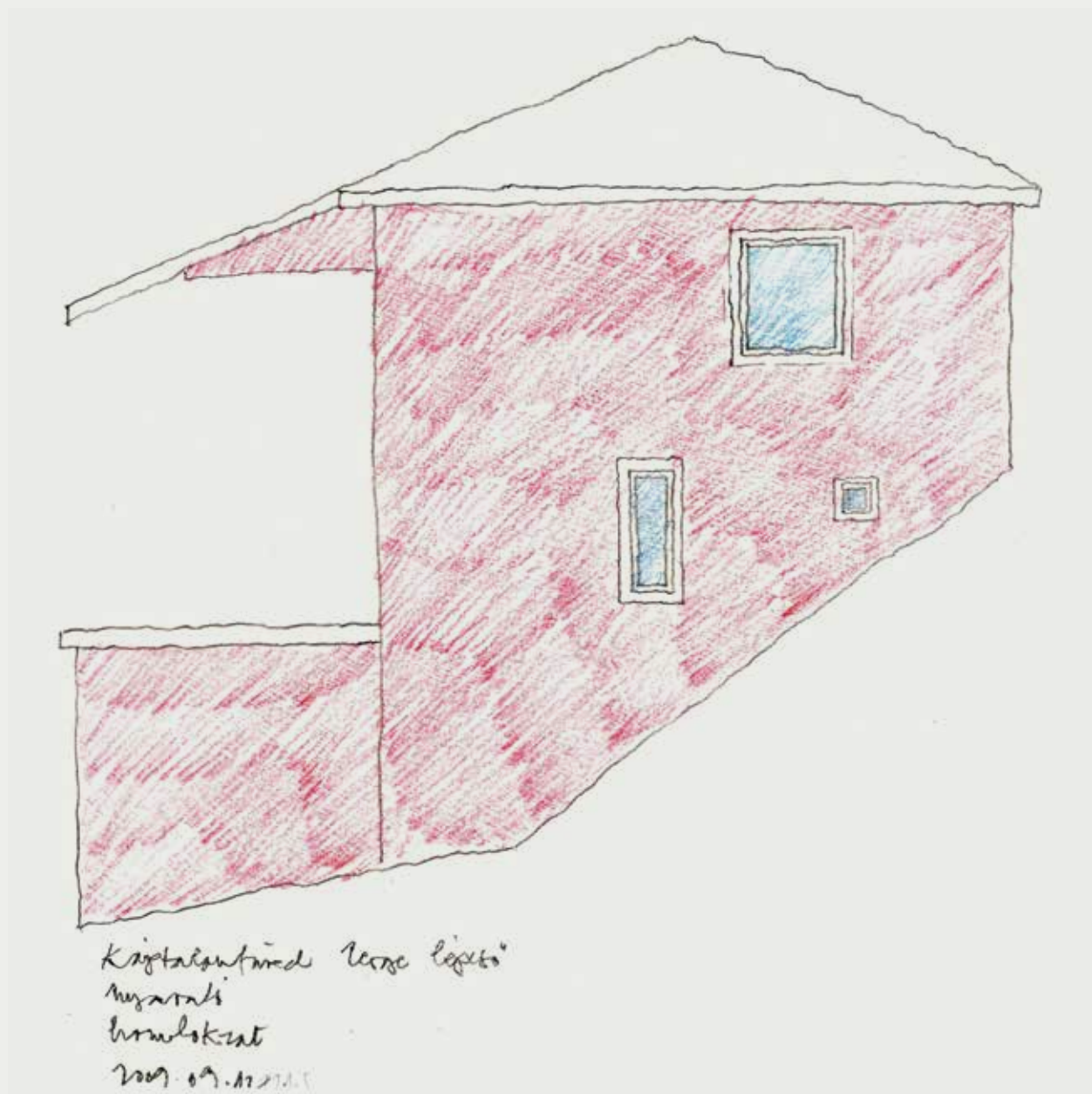
TÉMA:

Visszatérés a kezdetekhez
A lelkiismeret luxusa

Nyolc pációnház,
Amszterdam
Barlanglak kilátással

Értékmentés a Naphegyen
Kockába zárt hagyomány
Rügyfakadás

LAKÓHÁZ

9 789632 061276

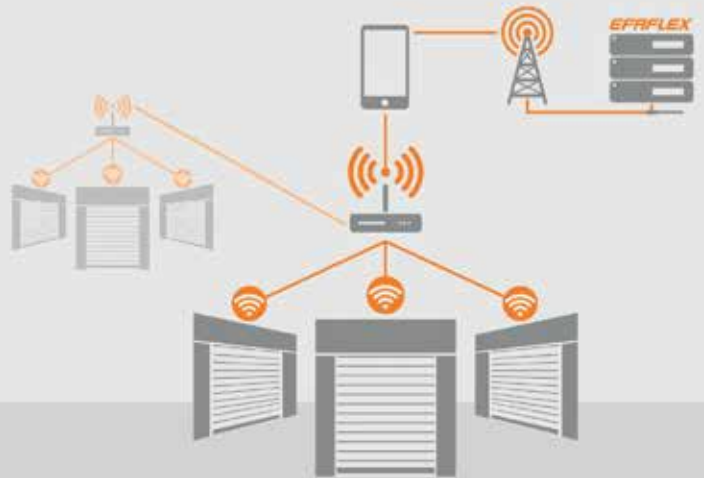

10

nka
Nemzeti Kulturális Alap

MMA
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Hálózatba kapcsolt EFAFLEX ipari kapuk az új EFA – SmartConnect® modullal

Az innovatív EFA – SmartConnect® modullal a világ vezető gyorsmozgású ipari kapu gyártója, az EFAFLEX létrehozta az ipari kapuk intelligens hálózatát.

Az ipar digitális fejlődése felgyorsult, azonban nem elegendő a jövőbiztos technológiák megléte, szükség van megbízható adatbiztonsági rendszerre az adatok védelme érdekében.

Az EFAFLEX ipari kapuk az EFA – SmartConnect® modullal, saját, védett WLAN hálózatban, vagy igény esetén GSM adatátvitellel működnek. A mobiltelefonos iOS vagy Android alkalmazással beállíthatók az ipari kapuk paraméterei, megtekinthető a kapuk aktuális állapota, letölthetők a hibaüzenetek, lehetőség nyílik a hibát kiváltó okok elemzésére.

EFAFLEX hatékony működés kevesebb erőforrással

A digitalizált EFAFLEX ipari kapuk gyorsmozgásuknak és a hőszigetelt kivitelüknek köszönhetően rendkívül energiahatékonyak. A közel-karbantartásmentes, megbízható EFAFLEX kapuk alacsony működési költséggel üzemeltethetők.

Az új EFAFLEX IoT modullal tovább optimalizálható a kapuk működése és csökken a szervizigényhez és a hibaelhárításhoz szükséges idő üzemzavar esetén. Mindez tovább csökkenti a partnerek költségeit.

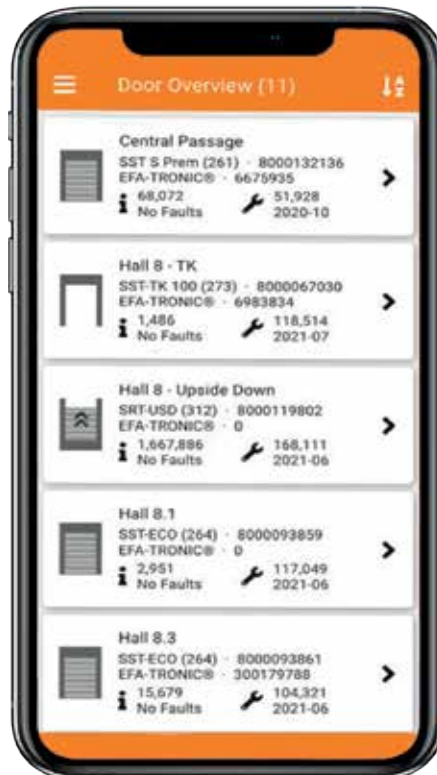
A hálózatban kommunikáló EFAFLEX kapuk

Számos ipari kapu összekapcsolható, összehangolható egymással hálózatban belül. Az összekapcsolható kapuk száma úgy is növelhető, hogy akár több kapuhálózat működik párhuzamosan. Ezzel az ipari kapuk bekapcsolódhatnak más IoT képes gépekkel, eszközökkel a gyártás és a logisztika folyamatában. A lehetőségek végtelenné válnak.

Az EFA – SmartConnect® modul segítségével az alkalmazásra érkeznek az ipari kapukról az információk. Felhasználói döntés a továbbított adatok kiválasztása az EFAFLEX szerviz divízió számára. Az állapotjelentések, vagy a karbantartási kérdések kiegészíthetők szabad szöveggel és képekkel.

Az EFAFLEX Hungária Kft. kínálatát kibővítettük a speciális tűzgátló kapukat és automata szállítópálya tűzgátló lezárásokat gyártó német STÖBICH vállalat termékeivel, továbbá cégcsoportunk részeként, az EFA GLOBAL

DOCKING Kft.-vel az egyéb ipari kapuk, kamiondokkolók, ütközésvédelmi rendszerek széles spektrumát kínáljuk a partnerek részére.

—Hogy bírjátok? Titeket hogyan érint a járvány? A veszélyhelyzet vége felé közeledve tudunk már kicsit bővebben is válaszolni az ilyen kérdésekre, mert persze-persze, jól, és tervezni, építésként dolgozni, de még építéslapot szerkeszteni is lehet félig-meddig karanténban, korlátozott találkozásokkal, virtuális találkozásokkal és sok telefonnal.

—Az építőipar dolgozik, az állami támogatások pörgetik a kivitelezéseket, az építésszek terveznek, művezetnek a helyszínen, látszólag minden megy a maga útján - mégis érezzük néha, hogy valami hiányzik. Nem tudunk konferenciák szünetében beszélgetni, megtudni a legfrissebb személyes híreket, nem tudjuk kiállításon megnézni, ki mit csinált, merre megy a szakma, nem látunk épületátadókat, amiken legalább bosszankodhatnánk, hogy már megint nem hangzik el a tervező neve - de legalább tudnánk, mi épült, hogy néz ki. Számtalan projekt van készen, de nincs átadva.

—Egy építészmagazint látszólag nem érint a pandémia, hiszen a nyomda, posta működik, mégis, az a szakmai közeg, az a tervezői közösség, aminek érdeklődése, értékei mentén egy lap élni tud, meglazult, kevesebb a visszajelzés, impulzus, kevésbé érezhető a szakmai vélemények formálódása. Még meggyászolni is kevésbé tudunk egy-egy eltávozott kollégát: százezer virtuális emoji-könnycsepp sem ér fel egy valódival. Ezért is éreztük helyénvalónak, hogy e számunk címlapjára is a közelmúltban elhunyt Tomay Tamás egy meghatározó háza kerüljön. Emlékezve mindazokra, akiknek már csak az épületeiket láthatjuk, a szemükbe már nem nézhetünk.

FOTÓ | Tomay családi archívum
SZERZŐ | Gsanády Pál

IMPRESSZUM |

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, **Pajkos utca 28.** | 36-1-783-1711 | info@artifexkiado.hu | www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.artifexkiado.hu, www.cpr.hu, www.epitkezés.info.hu, www.kamaraikepzesek.hu | ISSN 2061-2710 | Terjesztő: Magyar Posta Zrt. | Hirdetésfelvétel, termékek: Sárdy Csaba 36-20-240-7232 | Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád | Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 | Főszerkesztő-helyettes: Ware-Nagy Orsolya | Szerkesztő: Dobossy Edit | Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Vukoszavlyev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Katona Vilmos, Nagy Sándor, Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) | Lapterv: Salt Communication Kft. | Tördelés és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu | Nyomda: Virtuóz Global 30 Kft. | Olvasószerkesztő: Súlyom Beáta | Előfizetés egy évre: 6900 Ft, két évre: 12 900 Ft, három évre: 17 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusán a terlvap építés közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu | Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak. E számunk címlapja Palkó György fotójának felhasználásával készült.

CEMIX néven folytatja a Lasselsberger-Knauf

A tulajdonosok hosszútávú stratégiai döntése értelmében 2020 novemberétől a Lasselsberger-Knauf márka- és cégnevet vált. A névváltás erősíti a vállalatcsoport piaci pozícióit, elősegíti a gyorsabb fejlődést és a szolgáltatási színvonal emelkedését.

A régiót is érintő döntés értelmében a Cemix márkanév Közép-Európa 8 országában lesz jelen, amivel a vállalatcsoport tagjainak lehetősége nyílik a határok nélküli együttműködésre, fejlesztéseik összehangolására és erőforrásaik megosztására.

A Cemix már létező márkanév Csehországban, Szlovákiában és Ausztriában. A cseh Cemix az ország első építőanyag-gyártóinak egyike volt, és történelme több mint 100 évre nyúlik vissza. Vagyis egy bejáratott, Közép-Európában komoly reputációval rendelkező márkanévről beszélhetünk, ami rövid, könnyen kiejthető és megjegyezhető.

Fontos kiemelni, hogy kizárólag a cégnév és a márkanév módosul, a döntés nem jár más változással: a tulajdonosi kör, a céges adatok és a terméknevek továbbra is változatlanok maradnak. A vásárlók ezt követően is ugyanabban a minőségben és összetételben fognak találkozni a vállalat termékeivel, ahogy eddig megszokhatták.

TARTALOMJEGYZÉK

TERMÉKEK	ÉPÍTÉS	SZERZŐ	
4 Energiahatékony felújítás korszerű anyagokkal			
6 Egy igazi zsákbamacska			
7 Energiahatékony épületek vasalt pallós építési rendszerrel			
8 Különleges, mégis klasszikus			
MAI SZEMMEL			
9 Budapest XIII., Fiastyúk utcai lakótelep, alközpont I (1973)	Krivátsy Ádám, Mester Árpád (BUVÁTI)	Karácsony Rita Székely Márton	
A_ PRO'			
10 A bányai strand új főbejárati építménye	Szécsi Zoltán	Szécsi Zoltán	
METSZET			
12 Visszatérés a kezdetekhez	Tomay Tamás Balaton-parti építésze	Tomay Tamás Wettstein Domonkos	
KÜLHON			
20 A lelkiismeret luxusa	Ökohotel, Breitenbach Franciaország	Reiulf Ramstad Csanády Pál	
26 Nyolc pációnház, Amsterdam	Háromszintes sorházegyüttes Hollandia	John Bosch Emiel Lamers	
32 Barlanglak kilátással	Tengerparti nyaraló Szerifosz szigetén Görögország	Iliana Kerestetzi, Manos Kerestetzi	Ware-Nagy Orsolya
TÉMA: LAKÓHÁZ			
38 Értékmérés a Naphegyen	Társasház Buda	Basa Péter, Fernezelyi Gergely, Reisz Ádám	Szűcs Imre Ferenc
44 Kockába zárt hagyomány	Ikerház Dabas	Balog Ádám	Miklós Zsófia
50 Rügyfakadás	Családi ház a Bükkös-parton Szentendre	Borbás Péter	Détári György
TERVPÁLYÁZAT			
56 Az AllesWirdGut építésziroda nyerte a bécsi tervpályázat első díját		Burián Gergő	
ZÖLD OLDALAK			
58 Épületbiológia: új megatrend az egészséges és nem csak környezetbarát építés		Bíró Péter	
AKTUÁLIS			
60 A Balaton-part átalakulásának építészeti stratégiai kérdései		Wettstein Domonkos	
KÖNYVAJÁNLÓ			
64 Tájépítész történetek		Timon Kálmán	
66 Götz Eszter: Marosi Miklós építésze		Timon Kálmán	
68 Abstracts			
70 Tervezők Szerzők			
72 Ciki	Windows 2021		

ENERGIAHATÉKONY FELÚJÍTÁS KORSZERŰ ANYAGOKKAL

A jelentős felújításon átesett és az új építésű házak rövidesen akkor kaphatnak csak használatbavételi engedélyt, ha energiaigényük teljesíti a „közel nulla” követelményszintet. Az új iránymutatások megkönnyítik mind a szakembergárda, mind a háztulajdonosok számára az anyagminőségek közötti válogatást. Amennyiben egy ház korszerű szigeteléssel van ellátva, az épület állagvédelmi romlásán és a penészesedés elkerülésén túlmenően a fűtősszezonban számottevően alacsonyabb költségekkel lehet majd számolni.

—Az épületek átlagosnál is „zöldebbé” - azaz energiahatékonyabbá - tételéhez a tetőbe és válaszfalakba egyaránt a szálas Ursa BiOnic ásványgyapot szigetelőanyagok beépítése javasolt. Ezek a kiemelkedő tűzbiztonság mellett nemcsak magas szigetelési teljesítményt nyújtanak - különösen hőhídmentesítő zárt cellás polisztirollal kombinált megoldásokban -, de a várákosásokat felülmúlva javítják a beltéri levegő minőségét is. Az optimális végeredmény érdekében elengedhetetlen nemcsak a komplett tetőszerkezeti rétegrend gondos megtervezése és kivitelezése, valamint a hőszigetelő - és egyben hangelnyelő - ásványgyapot gondos kiválasztása, hanem különös gondot kell fordítani a jó minőségű, speciális tetőfóliák alkalmazására is. Az épület fűtési költségeinek minimalizálása érdekében ajánlatos a 0,032-0,035 W/mK hővezető képességű anyagok felé orientálódni, de természetesen kiváló hatásfok érhető el az ennél valamivel magasabb deklarált lambdájú ásványgyapotokkal is - amennyiben azokat megfelelő vastagságban építik be.

—Egy lakályos padlástér (azaz beépített tetőtér) kialakításánál elsőként azt kell eldönteni, vajon szükséges-e az épületen térdfalmagasítás. A padlástérből kialakítani kívánt lakótér akkor lesz igazán komfortos, ha

Energiahatékony Ursa tetőszigetelő rendszerrel történő felújítással könnyedén teljesíthető az építőipari szabályozásban a tetőszerkezetre jelenleg meghatározott minimumkövetelmény

belmagassága „nem nyomja agyon a lakót”. Ez nyilvánvalóan pluszköltség mind építőanyagban, mind munkadíjban, ráadásul az építés idejét is meghosszabbítja, de nagyságrendekkel növeli a használati kényelmet. A ráfordítás kissé csökkenthető azzal, ha az eredeti szarufák kerülnek vissza a tetőbe, de ekkor is feltétlenül szükséges a faanyagok statikai állagvizsgálata. Faipari szakember tud megnyugtató választ adni a szerkezetet esetleg károsító farontó (gomba, penész) állapotokról, melyek indokolhatják a szarufák cseréjét. Jellemző egyébként, hogy amikor a kényelmes lakótér-belmagasság elérése érdekében a háztulajdonos a térdfalak magasítása mellett dönt, az esetek döntő többségében a szarufák cseréje is megtörténik, még akkor is, ha a szarufák állapota nem feltétlenül indokolta volna.

—Akar épül új tetőszerkezet, akár nem, a szarufákra felül először az Ursa Seco 0,02 külső páraáteresztő tetőfóliát kell elhelyezni, az átlapolásoknál a gyárilag felhordott ragasztósávval kialakítva a szélzárást. A szerkezetet kívülről cserépfedés zárja le, közte és a fólia között minimum 5 cm magas átszellőztetett légréteg beiktatásával. Belülről a minimum 15 cm tartómagasságú szarufaközökbe kell beszabni a lehetőség szerint minél alacsonyabb deklarált lambdájú Ursa ásványgyapot szálas szigetelőpaplant, mely szarufák közé való tökéletes beillesztését 1,5-3 cm ráhagyással kell biztosítani, és ügyelni kell a szigetelőanyag toldásainak szoros egymáshoz illesztésére is. Z alakú, rozsdamentes huzalozással csak a 0,037 vagy nagyobb hővezetési tényezőjű terméket kell ellátni, mert a többi termék „öntartó”. Az elkészült szigetelőanyag-rétegre - konkrétan a szarufák alá, vízszintes fa vagy fém tartóvázak közé - javasolt még egy réteg hőszigetelést elhelyezni, minimum 10-15 cm vastagságban. A rétegrendet belül a vázszerkezetre felületfolytonosan és légtömören rögzített Ursa Seco Pro 100 belső téri pára- és légzáró fólia fedi, amelyet az áttöréseknél Ursa Seco Pro KA öntapadó ragasztószalaggal kell körbegallérozni.

—Az energiahatékony Ursa tetőszigetelő rendszerrel történő felújítás után a hőátbocsátási tényező értéke gond nélkül megfelel az $U=0,17 \text{ W/m}^2\text{K}$ értéknek, amely az építőipari szabályozásban jelenleg meghatározott minimumkövetelmény.

GYÁRTÓ |
Ursa Salgótarján Zrt., Budapest

**AZ IGAZÁN KÉNYELMES ÉS TARTÓS OTTHONOK
KIALAKÍTÁSÁHOZ VÁLASSZA A LEGJOBB
HŐSZIGETELŐ RENDSZERT!
HOZZA KI ÖN IS A MAXIMUMOT A HŐSZIGETELÉSÉBŐL!**

Mindenki javítani szeretné otthona energiahatékonyságát, de ehhez fontos megtalálni a megfelelő, környezetbarát termékeket a hosszú távú védelem biztosítása érdekében. A Mapetherm hőszigetelő rendszer a legjobb választás a jó közérzet megteremtésére, energiát takarít meg, így épületeink nyáron hűvösek, télen melegek maradnak.

MAPEI. MÁR ELSŐRE VÉGLEGESEN.

További információ: www.mapei.hu

 MAPEI
RAGASZTÓK • FUGÁZÓK • ÉPÍTÉSKÉMIAI TERMÉKEK

EGY IGAZI ZSÁKBAMACSKA

__2021 várhatóan a felújítások éve lesz. Állami támogatások mozgatják a megrendelők fantáziáját, és megannyi ötletük van, hogy mire tudják majd igénybe venni az elérhető pénzt. Szinte minden beltéri felújítás valamilyen burkolatcserével is jár.

__Az álomból előbb-utóbb tett lesz, és a szakemberek veszik át az irányítást - és bizony nincs egyszerű dolguk. Már a tervezés és az ajánlatadás szakaszában figyelembe kell venni, hogy a régi épületek padlója alatt sok minden rejtőzhet. Bontásnál szinte mindig jelentkezik valamilyen előre nem látott akadály, ami miatt ritkán lehet az új építésekénél megszokott kliséket alkalmazni. Az elbontott

BURKOLATCSERE FELÚJÍTÁSOK ALKALMÁVAL

amit a megrendelő általában nehezen fogad el. Azonban megfelelő szakmai tapasztalattal és jó anyagválasztással sokszor található olyan megoldás, ami időben és pénzben is kisebb teherrel jár, mint a teljes aljzatcsere.

__A kritikus aljzatok lehetnek nedvességre érzékenyek, mint például a fa vagy a magnezit esztrichek, lehetnek porlók, repedezettek, gyengék, és gyakran csak nehezen eltávolítható ragasztómaradványokkal borítottak. A kritikus aljzatokhoz alkalmas alapozó kiválasztása kulcsfontosságú lépés. A Mapei termékválasztékában számos kiváló alapozó található. Az Eco Prim T egy magas szárazanyag-tartalmú diszperziós alapozó, ami számos problé-

mára nyújt megoldást. Használható szívó és nem szívó felületeken, szilárdan tapadó ragasztómaradványokon, anhidrid esztrichen, stabil fán vagy OSB-n is. Igazi problémamegoldó termék. A Mapei leggyakrabban használt alapozói között az 1. táblázat segít eligazodni.

__Amennyiben az alapozó segítségével

elértük a burkolat fektetéséhez szükséges műszaki követelményeket, így az általában a szűk keresztmetszetet jelentő 1 N/mm²-es tapadószilárdságot is, akkor minden rendben van. Folytatható a munka a szokásos cementes kiegyenlítővel és a burkolat típusához igazított ragasztókkal. De ha bizonytalanok vagyunk, akkor a cementes önterülő kiegyenlítő helyett érdemes az úgynevezett hibrid kiegyenlítőkhöz nyúlni. Ezek az anyagok szinte alakváltozás nélkül kötnek meg, így kevésbé terhelik meg a fogadó aljzatot, mint a cementes termékek. A Mapei Planitex márkanevű termékcsalád rendkívül magas műszaki tartalommal rendelkező hibrid termékeket tartalmaz. Találunk közöttük 30-35 és 40 N/mm²-es nyomószilárdságú és különböző kötésgyorsaságú anyagokat, így mind a burkolat típusához, mind a rendelkezésre álló kivitelezési időhöz kínálnak megfelelő terméket.

__Egy, a Mapei székházában történt váratlan csőtörés okozta burkolatcserénél a Mapei szakemberei is ezt a megoldást választották. Az elázott parketta bontása után az esztrichen található ragasztómaradványok szinte eltávolíthatatlanok voltak. Eco Prim T alapozás után Plaintex Pro hibrid kiegyenlítőt öntöttek különböző vastagságokban a felületre, majd erre ragasztották a szőnyeget.

GYÁRTÓ |
Mapei Kft., Budaörs

ALAPOZÓK

Név	Termék- leírás	Anyag- szükséglet	Kiszáradási idő	Aljzat típusok								Megjegyzés, belső figyelemre
				Esztrich vagy beton	Megívó konkrét	Csúsz- szelvény	OSB	Köfalap	Öntött esztrich	Műgyanta padló	Ragasztó- maradványos aljazat	
PRIMER G	Diszperziós alapozó cement aljzatra. Vízrel hígítható max. 1:1-2 arányban.	0,1-0,13 kg/m ²	1 kg 5 kg 10 kg 25 kg	Igen	nem	Igen. Meg kell várni az aljzat vízszáradását.	nem	nem	nem	nem	nem	2 rétegben. Csúsz anhidrid aljzatra használható után az aljzat vízszáradásáig meg kell várni.
ECO PRIM GRIP	Többretek alapozó elválasztó nem sző aljzatra.	0,2-0,25 kg/m ²	5 kg 10 kg	nem	Igen	nem	Igen	Igen	nem	nem	nem	Gipsz aljzatra (beton) felületen használható Eco Prim T-tel.
ECO PRIM T	Felhasználható beton, anhidrid esztrichre, aljzatra.	0,1-0,15 kg/m ²	5 kg 20 kg	Igen	Igen	Igen. Meg kell várni az aljzat vízszáradását.	Igen	nem	Igen (erős aljzatra)	Igen (erős aljzatra)	Igen	Aljzat típusától függően 1-2 rétegben is felvihető. Csúsz anhidrid aljzatra használható után az aljzat vízszáradásáig meg kell várni.
PRIMER MF	2 komponensű burkoló és felületkezelő alapozó 6 CMF-tel.	0,25 kg/m ²	1 kg 5 kg	Igen	Igen	Igen	Igen	nem	Igen (erős aljzatra)	Igen (erős aljzatra)	nem	2 rétegben. A második réteget Cemaco 1,2 keverékkel meg kell várni. Padlókezelő parafaszál nem használható.

Megjegyzés: A táblázat a leggyakrabban használt alapozók körét tartalmazza. Kérjük, helyenként keresse a Mapei szaktanácsadót. Aljzati szaktanácsadók: szaktanacsad@mapei.hu | +36 23 449 000 | 07:00-15:00 óráig

A Mapei leggyakrabban használt alapozói

régi burkolat alatt szokatlan és nehezen kezelhető anyagú aljzatok, ragasztómaradványok, gyenge, porló felületek és ezer olyan probléma várhat ránk, amire nehezen lehet előre felkészülni. És a szakembernek megoldásokat kell adni ezekre!

__Ha van rá mód, akkor egy előzetes feltárás segíthet tisztábban látni, de meglepetések még ennek ellenére is érhetik az embert. Biztosan csak a régi burkolatok elbontása után derül ki, hogy milyen állapotú aljzatra kell burkolni. Ekkor el kell döntenie, hogy kezelhető-e az adott aljzat. Meg lehet-e oldani a burkolást biztonságosan, vagy ki kell a régi aljzatot lapátolni? Ez soha nem könnyű döntés. Persze az aljzatcsere mindig biztonságosabb megoldás, de jelentős költség- és kivitelezési idő-növekedéssel jár,

ENERGIAHATÉKONY ÉPÜLETEK

VASALT PALLÓS ÉPÍTÉSI RENDSZERREL

— Az Ytong vasalt palló termékek szintmagas, masszív, daruval mozgatható építőelemek. A nagyméretű Ytong fal-, födém- és tetőpallóknak az adott projekthez igazadó méretre gyártása jelentősen lerövidíti az építkezés idejét, továbbá csökkenti a szükséges élőmunkaerő mennyiségét, ami a hagyományos kiselemes építésnek csupán a harmada, így kiváló minőségű épületek valósíthatók meg gyorsan és gazdaságosan.

— A nagy elemekből és a daruval történő beépítésből adódóan egy munkanap alatt akár 100 m² falfelület is elkészíthető – ez hozzávetőlegesen egy átlagos családi ház egy teljes szintjének felel meg. Az előre megtervezett elemkiosztás segítségével maximalizálható a szerkezet teljesítménye, illetve minimalizálható a nem megfelelő építésből, csomóponti kialakításból fakadó hibák száma. A daruval történő beépítésnek köszönhetően jelentősen csökkenthető az élőmunkaerő igénye – a teljes építési folyamatához elég egy darukezelő és két szakmunkás –, ami kiemelten fontos szemponttá vált a szakemberhiányos gazdasági környezetben. A gépi elemmozgatás ergonomikus és könnyebb munkavégzést tesz lehetővé, jelentősen növelve a szakképzett munkaerő energiahatékonyágát.

01

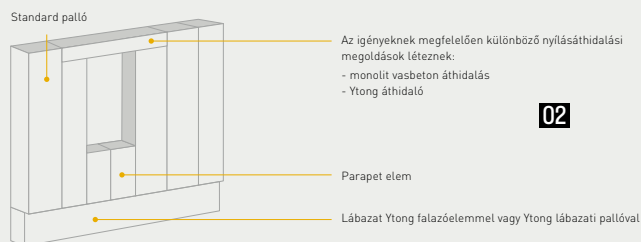
— Az Ytong pallós építési rendszere ugyanazokkal a kiváló épületfizikai tulajdonságokkal rendelkezik, mint a hagyományos falazóelem, így a „tér minden irányában” azonos mértékben szigetel (3D-hőszigetelés), az intelligens páraszabályozásnak köszönhetően pedig optimális lakóklimát, valamint megfelelő nyomószilárdsága masszív és értékálló szerkezetet biztosít.

— Az Ytong pallókkal történő építkezés során az összes elem tökéletesen egymáshoz illeszthető, nem keletkezik építési hulladék, így költséghatékonyá válik a kivitelezés folyamata. Amennyiben a rendszer többi elemét is beépítik, úgy a tökéletesen illeszkedő homogén rendszerelemeknek köszönhetően megelőzhető a hőhidak kialakulása.

— A komplett rendszer elemei: emelet szintmagas falpallók (standard és egyedi gyártású elemek), mellvédelemek, sarokelemek, oromfalelemek, áthidaló elemek, parapetelemek, lábazati elemek.

— A rendszer falpallói, illetve kiegészítő elemei átveszik az építményben keletkező függőleges és vízszintes terhelést. A nagy elemméretből fakadó közel homogén falszerkezet erőhatásokkal szembeni ellenálló képessége jól tervezhető és biztos megoldást nyújt a felmerülő erőhatások kezelésére.

— Az Ytong tető- és födém-pallói ideálisan kiegészítik a falpalló rendszerét – gyorsan, stabilan, alátámasztás nélkül. Az elemek kiváló hőszigetelő tulajdonsággal rendelkező, vasalással megerősített pórusbeton termékek, így módon tökéletesen kombinálható egymással a jó hőszigetelés és az optimális nyomószilárdság.

A rendszer nyújtotta előnyök:

- gyorsan és egyszerűen beépíthető,
- alátámasztás nélkül azonnal terhelhető,
- egyszerű felületképzés,
- nincs szükség zsaluzatra vagy felbetonra,
- minden évszakban optimális lakóklimát teremt,
- kiegészítő termékek széles választéka (például attikafalelemek).

— A Ytong tető- és födém-pallókat kifejezetten az adott építési projekthez tervezik és gyártják. Fontos, hogy a gyártó szakképzett kollégái lehetőleg már a tervezési szakaszban egyeztessenek a tervezővel, megrendelővel. A mérnök kollégák tanácsot adnak a hatékony elemkiosztásra, a födém műszaki jellemzőire, illetve a csomópontok kialakítására. Segítenek a részletes beépítési terv kidolgozásában, jelen vannak a kivitelezés indításakor, így is támogatva a zökkenőmentes kivitelezési folyamatot.

- 01 A családi házak, ikerházak, sorházak és társasházak kivitelezéséhez használható Ytong pallók teherhordó és nem teherhordó falak építésére egyaránt alkalmasak
- 02 Az Ytong pallókkal történő építkezés során az összes elem tökéletesen egymáshoz illeszthető, nem keletkezik építési hulladék, így költséghatékonyá válik a kivitelezés folyamata

GYÁRTÓ |
Xella Magyarország Kft., Budapest

KÜLÖNLEGES, MÉGIS KLASSZIKUS

DIZÁJNDÍJAT IS KAPOTT
AZ ÚJ TETŐCSERÉP

— Egészen páratlan vizuális hatás jellemzi a Wienerberger Tondach V11 dizájn tetőcserepét, melyben az egyedi V forma az esővíz optimális levezetéséről is gondoskodik. Az új tetőcserepet 2020 októberében mutatták be Bécsben, és szinte azonnal nemzetközi formatervezési díjjal ismerték el a terméket.

— A Wienerberger külső ipari tervezővel, a Studio F. A. Porsche formatervező irodával dolgozott együtt az új tetőcserep kifejlesztésén. Ennek az együttműködésnek eredményeképpen született meg a tetődizájn új dimenziója, a Tondach V11 tetőcserep.

— „A formatervezés iránti szenvedély, a komoly műszaki szaktudás és rengeteg kreatív ötlet – ezek a sikeres termékfejlesztés összetevői. A tökéletes termék fejlesztéséhez természetesen az összes műszaki paraméternek összhangban kell lennie a kívánt dizájjal” – nyilatkozta Wolfgang Wechtitsch, a Wienerberger ausztriai vállalatának termékmenedzsere.

— Mivel a cserép a ház látszó felületének akár 50 százaléka is lehet, így megjelenésére különös figyelmet érdemes fordítani a tervezés során. A V11 igazi dizájntermék, olyan építészeti elem, amely elegánsan, ugyanakkor nem hivalkodóan illeszkedik az épület megjelenéséhez.

EGYEDI FÉNYHATÁS ÉS TELJESEN ÚJ KÜLSŐ A TETŐNEK

— A termék legfontosabb formatervezési jegye az egyedülálló V forma, a nevében megjelenő 11-es szám pedig azt jelzi, hogy egy négyzetméter tetőfelület lefedéséhez mennyi tetőcserepre van szükség.

— A V11 dizájn tetőcserep egyedi V formája egyrészt gondoskodik az esővíz optimális elvezetéséről, másrészt elképesztő fényhatást eredményez. Mindezek mellett jellegzetes fazettakialakítás teszi egyedivé, ezzel teljesen új külsőt kölcsönözve a tetőnek modern, mégis időtálló szépséget képviselve. Az új termék a napjainkban divatos szürke színárnyalatokban, antracit, bazalt és titán színekben, FusionProtect felületkezeléssel vásárolható meg.

— A dizájn nagyon fontos, de önmagában nem elég. Ugyanolyan fontos a műszaki tartalom, hiszen a tetőcserep mellett, hogy koronája az épületnek, komplex védelmi funkciót lát el a tetőn. Évtizedeken keresztül kell ellenállnia az időjárás viszontagságainak, biztonságot nyújtva az épületnek és lakóinak. FusionProtect felületi védelmének köszönhetően a színek nem fakulnak, ellenállnak az UV-sugárzásnak és az eróziós hatásoknak, élethosszan garantálva a tető funkcionális és esztétikai tartósságát.

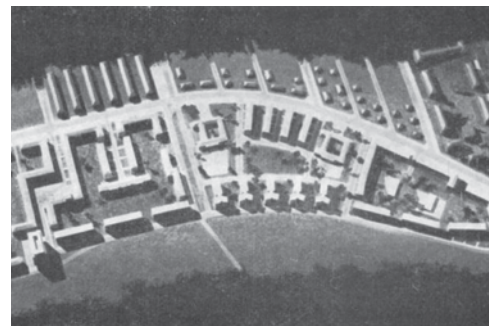
MÁR A BEMUTATÁS ÉVÉBEN DÍJAT NYERT

— A tetőcserepet 2020 októberében mutatták be Bécsben, és még ebben az évben elnyerte a German Design Awardot, a németországi formatervezési tanács nemzetközi prémiumdíját. A tanács minden évben a világ legkülönbözőbb részeiből származó nagyszabású termék- és kommunikációs pályázatokat díjazza, amelyek úttörőnek számítanak a nemzetközi formatervezési világban. A V11 tetőcserep kiváló példája annak, hogyan lehet egy műszakilag kifogástalan, minden igényt kielégítő termék dizájn szempontjából kiemelkedő és valóban egyedi.

— A Wienerberger folyamatosan fejleszti a termékeit, és élen jár a technológiai újításokban, annak érdekében, hogy modern és tartós építőanyag-megoldásokat kínáljon vásárlói számára.

- 01 A V11 igazi dizájntermék, olyan építészeti elem, amely elegánsan, ugyanakkor nem hivalkodóan illeszkedik az épülethez
- 02 A dizájn nagyon fontos, de önmagában nem elég. Ugyanolyan fontos a műszaki tartalom, hiszen a tetőcserep mellett, hogy koronája az épületnek, komplex védelmi funkciót lát el a tetőn
- 03 A tetőcserepet 2020 októberében mutatták be Bécsben, és még ebben az évben elnyerte a German Design Awardot, a németországi formatervezési tanács nemzetközi prémiumdíját

GYÁRTÓ |
Wienerberger Téglaiipari Zrt., Budapest

AKKOR / Angyalföldön, a Madarász Viktor - Fiastyúk - Tahi - Béke utcák által körülölelt területen húzódik az 1955-1960-ban, három ütemben kivitelezett lakótelep, melynek jellegzetes, íves vonalvezetését az Észak-Pestet átszelő Rákos-patak és a mellette létrehozott parkos terület geometriája határozta meg. A beépítési koncepció a BUVÁTI-ban készült Mester Árpád és Krivátsy Ádám tervei szerint. A lakótelep nyugati részét eredetileg a környék alközpontjaként, a keletit üzleti centrumként alakították ki, míg a középső, lazább elrendezésű parkos terület oktatási intézményeknek is helyet ad. Az I. ütem részeként megvalósult alközpontra a keretes beépítés elvéből kiindulva, ugyanakkor zárt, városias térhatás jellemző. A Tomori közön áthaladó, elnyújtott S alakban vezetett út révén két irányból is feltárul a kellemes arányú, téglány alakú főtér, míg a Máglya köz északról, a Fiastyúk utca felől közelíthető meg, és a nagy üveglablakkal megnyitott műteremházba (Hegedűs Béla) torkollik. A háromemeletes, magastetes lakóépületek (Vidos Zoltán és Gábrriel Mihály) három-, illetve négyfogatú típuszekciókból állnak, melyek kompakt alaprajzú, 1-2 lakószobás komfortos lakásokat tartalmaznak. Az épületegyüttesben a hagyományos szerkezetek és anyagok mellett fontos szerepet kaptak az előregyártott elemek is, mint a födémelek, erkélyek, szellőzők, főpárkányok típusmegoldásai. A homlokzatokat fém mellvéd-rácsos erkélyek, zárterkélyek és loggiák tagolják, valamint az épp eltűnőben lévő szocialista realista stílusdiktátum maradványaként értelmezhető, visszafogott épületdíszítő megoldások: oszlopos árkádok, nyílászervek, egyszerűsített meander motívumos és kazettás frízek, attikás kiemelésben félköríves ablakok, valamint a műteremház bejáratai felett található domborművek.

MAI SZEMMEL

BP. XIII., FIASTYÚK UTCAI LAKÓTELEP, ALKÖZPONT | (1973)

ÉPÍTÉS |

Krivátsy Ádám, Mester Árpád
(BUVÁTI)

SZÖVEG | FOTÓ

Karácsony Rita |

Székely Márton, 2021

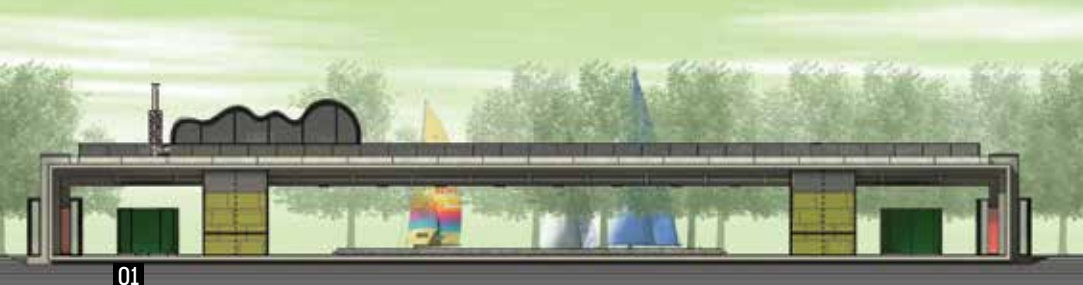
ARCHÍV

Magyar Építőművészet

ROVATSZERKESZTŐ |
Vukoszávljev Zorán

MOST / A lakótelep I. ütemben megépített nyugati része a mai napig szinte változatlan formájában látható, így az ide látogató számára az épületek közötti séta egyfajta időutazást is jelenthet. Megtaláljuk az eredeti térelrendezést, nyílászárókat, díszítőelemeket, színezést, de még a Közért fényreklámját is. Meghatározó pillanatban, a szocreál és a(z újra) modern építészet határán született a városrendezési és magasépítési terv, mely talán ennek is köszönhetően - mentes mindkét korszak túlzásaitól, és inkább szerencsés átmenetnek tekinthető. Történeti architektúra elemei találkoznak itt a modern formákkal, hagyományos szerkezetek a korszerű építési eljárásokkal, levegős terek az utcás, zárt elrendezéssel. Kellemes köztéri lépték, funkcionális lépcsőházak, jó lakásalaprajzok, átgondolt visszanyitások - a közösségi és privátzónák arányossága jellemző az egész lakótelepen. Ezért is érezheti ilyen jól magát a téren, az árkádokkal és egy negyedik emelettel kiemelt épületrész előtt Kovács Ferenc Olvasó lány szobra (1954), mely ugyanennek a köztéri időszaknak a kiemelkedő alkotása, de csak 1963-ban helyezték át ide - egy kis zöld szigetre - a Mikszáth térről. A beépítés tehát egyértelműen magán hordozza az 1950-es évek második felének városépítészeti, építészeti, építőipari és társadalmi sajátosságait, ugyanakkor a ma embere számára is nyugodt, élhető környezetet tud nyújtani. Igaz, a hajdani elképzeléssel ellentétben az alközpont ma parkolóként is funkcionál, ami sokat elvesz a tér hangulatából, átláthatóságából. A parkolás kérdésének megoldása, egy hozzáértő homlokzatfelújítás és az üzletek reklámfelületeinek egységesítése tovább növelheti az építészeti minőséget - azt, hogy a lakótelep egyszerre tud időtlen lenni és saját korához erősen kötődni.

SZÖVEG, ÉPÍTÉSZET |
SZÉCSI ZOLTÁN

ROVATSZERKESZTŐ |
Wesselényi-Garay Andor
javaslatokat várja
a wga418@gmail.com címen

A BÁNKI STRAND ÚJ FŐBEJÁRATI ÉPÍTMÉNYE

—A Bányi-tó nem csupán a falu, hanem a kis- és nagytér-
ség egészének életében is meghatározó entitás. Évtizedek
óta ország-világ figyelmét vonja magára táji adottságai és
kulturáteregető ereje révén (Bánkitó Fesztivál, nemzetközi
Louis Armstrong Jazzfesztivál).

—2015 tavaszán a balatonakarattyai referenciám (1. kép)
alapján érkezett hozzám felkérés a település jegyzőjétől
a strand zöldfelületi rendszerének és főépületének megújít-
ása tárgyában.

—Az inspiráló táji-természeti közeg és az új strandi főbe-
járati építmény dialógusának megteremtése rendkívüli épít-
észeti kihívás: a településközpont felől figyelemfelkeltő
fókuszpont a célhoz érkeve ne tűnjön léptéket tévesztett
objektumnak. (2-3. kép) Ugyanakkor távolról megmutat-
kozó, kíváncsító nagysága közlőrl mit se veszítsen az út
elején kínált vonzerejéből, érdekességéből. A mérnök-épi-
tészeti jelalkotó inspirációja volt számomra a kulcs (Eiffel-
torony; diadalív, Saint Louis; Nemzeti Galéria, Berlin). (4.
kép)

—Az acélszerkezetű kijelölötetó alatt álló vasbeton épít-
mény corten acéllemez burkolatú, a fatokos, hőszigetelt
nyílászárók felülete mázolt. (5-6. kép) A településközponti
új parkoló fölvezető sétányának díszburkolataként beton
tétkövet választottak.

—Munkám során tervezőként a valóság-illúzió, kép-meta-
fora, konkrét-elvont, látvány-képzettársítás, közeli-távoli,
kicsi-nagy, áttört-tömör, fény-árnyék, sötét-világos, geo-
metrikus-organikus, új-régi, természeti-mesterséges stb.
fogalom párok interakciója, játékok foglalkoztatott mindvé-
gig. (7-8. kép)

—Bányi tervezéseim 2015-2018 között zajlottak, a strandi
főbejárati és a buszmegálló (9. kép) ezek jelentős fejezete
volt. Az átadásra 2020 tavaszán került sor. Munkám során
azóta kollégáimmá előlépett tanítványaim voltak segítség-
gemre: Tóth Gergely, Csányi Zita, Krajnyák Bence, Kassa
Szabolcs építészek. Tartószerkezeti partnerem Zalavári
István volt, az épületvillamosságért pedig Kósa László
a felelős.

04

07

05

06

08

09

Wettstein, D. (2021):
GETTING STARTED
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 12-19,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.1>

Received: 12 April 2021

Accepted: 20 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: Design as a form of research method reoccurs as a motivational theme behind the design's instigated by Tamás Tomay. Every building being developed as the continuation of a theme or idea leading towards the establishment of a contemporary timelessness. This weekend house project consists of two characters: firstly, the exterior being a continuation of the Bauhaus experiment that adapts to the Balaton region in terms of materials and spatial arrangement. Secondly the interior which Tomay describes as a "private matter" of rational spaces, strong colours and a desire to break away from following conventional architectural styles. This work is best described by Tomay himself "I do architecture that depicts architecture, so in that sense, what I do is deeply conservative."

VISSZATÉRÉS A KEZDETEKHEZ

TOMAY TAMÁS BALATON-PARTI ÉPÍTÉSZETE

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Tomay Tamás

SZERZŐ | AUTHOR
Wettstein Domonkos

FOTÓ | PHOTO
Palkó György

01-02 A két háború közti építészet eltérő áramlatait ötvözi az épület külső megformálása

03-04 A színes nyílás-keretezések a belső tér kivetülései a homlokzatra

Az időtlenséget épp azáltal nyeri el építésze, hogy nagyon tudatosan bánik az építészet történeti rétegeivel

—Tomay Tamás építészetében különleges helyet foglalnak el a Balaton-partra tervezett nyaralók. Halálára emlékezve az egyik legesszenciálisabban megfogalmazott épületét, a káptalanfüredi Zerge lépcsőre tervezett nyaraló tervezését elevenítjük fel. „Tomay Tamás építésze időtlen” – gyakorta elhangzik ez a tétel, és ezt mi sem bizonyíthatná jobban, mint hogy bő tíz évvel ezelőtt épült nyaralói ma is iránymutatásul szolgálhatnak a Balaton-part szuburbánus kavalkádjában. Ugyanakkor időtlennek tűnő épületei nagyon is tudatosan keresik a kapcsolatot a történeti előzményekkel.

Építészetét szokás a Bauhausszal összefüggésben tárgyalni, de Balaton-parti házeit ez az időbeli kapcsolatkeresés a korszak egy más szemléletű alkotójához, Kotsis Iván munkásságához hozza közel.

—„A tervezés kutatás” – ahogy Tomay ezt egy interjúban megfogalmazta, és ebben az alkotó-kutató munkában nagyon fontos az időbeli rétegek megértése. [2] Az időtlenséget épp azáltal nyeri el építésze, hogy nagyon tudatosan bánik az építészet történeti rétegeivel. „Minden ház valaminek a folytatása” – és valóban, építésze mintha a huszadik század szakadásokkal

teli korszakai közt keresne kontinuitást. A magyar építészeti elakadt gondolati szárait veszi fel ismét és köti össze egy-egy alkotásában. Autonóm formálása azonban semmiképp sem tekinthető anakronisztikusnak vagy doktriner stíluskövetőnek. Formái természetesen gesztusai őszinték. Az időtlenség paradoxonát pedig épp az oldja fel, hogy kutatása nem egy-egy történelmi korszak analizésére, hanem az építészeti alapjainak feltárására irányul.

„Alapkutatásokat végez” – ahogy ezt Baranyai Katalin *Stílus-e az új modern?* című kiállítás megnyitó szövegében is ábrázolta. [2] És valóban, ez lehet az, ami a Bauhaus szemléletével rokonítja, egyszerre felkeltve saját érdeklődését a Bauhaus iránt, de túl is lépve rajta, az építészeti alapjai felé halad tovább. Nem a Bauhaus kívánja dogmatikus pontossággal folytatni, egyszerűen ugyanazok a kérdések érdeklik, mint a húszas évek új kezdőpontokat kereső alkotóit. És ez a nyitottság nem csak a Bauhaus, de más korabeli alkotók szemléletéhez is közel viszik. Bár szokás a Bauhaushoz kötni

szemléletét, és valóban a szikár funkcionális formálása, felületeinek színkezelése a húszas évek iskolájához köti, ugyanakkor érdemes tovább vizsgálni építészetét, mert autonóm kutakodása túllépett a dogmatikus kereteken, szabadon gondokozott a történelmi referenciákról.

—Ezekhez a szabad szemléletű alapkutatásokhoz pedig kiváló területet adott számára a Balaton-part. Tomay Tamás életművében különleges helyet foglalnak el a Balaton környékére tervezett nyaralók. [3] Az alapokhoz való visszatérés talán sokkal felszabadultabb formálásban mutatkozik meg az urbánus kereteknél szabadabb tóparti helyzetekben. Gondolkodásának egyfajta esszenciája a káptalanfüredi Zerge lépcsőn álló ház, de nem előzmény nélküli. Hasonló formai útkeresés jellemzi a Balatongyörök hegyoldalából felnyíló félnyereggetős épületet, amelyet néhány évvel a káptalani ház előtt, 2005–2006-ban tervezett. Mindkét épületet a kompakt tömegelrendezés és az alacsony hajlású tető a balatoni építkezések egy különleges időszakához,

05

01

02

06

05

- 05 Az egyszerre racionális és emocionális homlokzat az alaprajz funkcionális szerkesztését értelmezi
- 06 A lejtős telken az épület támfalak takarásából táruul fel

06

A Bauhaus például a maga korának hatásos és érvényes avantgárd kísérlete volt az absztrakcióval és a funkcionalizmussal, kötött és körülhatárolható. Tamás azt mondja, ő inkább alapkutatásokat végez.

Pontosnak és lényegesnek tartom ezt a kifejezést, ezt a distinkciót, mert ő valóban az alapkérdéseket teszi fel újra és újra minden látszólag nüansznyi döntésben, akkor is, amikor valamennyire/részben jóváhagyja az eredetit.

Tartalmi avantgárd tehát az ő változata, új keletű, hiszen nem tesz úgy, mintha nyolcvan évvel ezelőtt volna, nincsenek világmegváltó vagy kompetenciáján túlhaladó szándékai, nem is deklaratív. Nagyon határozottan tudja azonban, hogy mit nem vállal, mit nem akar, mitől tartsa távol magát. A jelenből, a környezetéből nem menekül – „ez van” –, de mindent kritikával néz és fogad. Sőt, tudja, milyen kompromisszumot nem vállalhat, és ezek számára az egzisztenciális kérdések. / Baranyai Katalin [2]

a harmincas évek útkereső építészetéhez és egyik különleges mesteréhez vezet vissza.

—Kotsis Iván a két háború közt aktívan részt vett a tópart építészeti arculatának alakításában. A harmincas évekre egyfajta regionális tervezési modellt dolgozott ki, amelyben összegezte a balatoni nyaralók tervezési szempontjait. A hangsúlyt a formálás egyszerűségére helyezte. Kompakt tömegformát, praktikus alaprajzi elrendezést és az időjárásnak, széljárásnak ellenálló alacsony hajlású tetőt javasolt. Ez utóbbit olasz építészet iránti vonzalma is jótékonyan táplálta. Annak ellenére, hogy csak kevés számú nyaralót tervezett meg ő maga a tóparton, irányelvei széles körben elterjedtek.

09

Ebben fontos szerepet játszott, hogy a Balatoni Intéző Bizottságban betöltött pozíciójából adódóan hatékonyan ismertethette meg elképzeléseit az építető telektulajdonosokkal és az építőmesterekkel, illetve, hogy tervezési modellje könnyen adaptálható volt a feladatokhoz. A saját maga által tervezett nyaralók közül érdemes kiemelni a kenesei Kresz-villát, ahol a legtisztábban érvényesültek regionális megfontolásai. És Tomay Tamás nyaralói is mintha öntudatlanul ennek az épületnek a gondolatosságát folytatnák, miközben vélhetően nem ismerhette ezt az épületet.

—Tomay balatoni kutakodása ugyanakkor más rétegeket is feltár. Az alternatív irányzatok mellett a modern

07

07 Az alacsony hajlású tetőforma a topográfiai adottságokhoz is alkalmazkodik

08 A tó felé tárul fel az épület

09 A kompakt tömegforma a harmincas évek balatoni építészetét idézi vissza

08

Általában a 'szépről' beszélgetünk, amit mindig szembeállít az 'érdekessel'. Az érdekes könnyen kiismerhető, ezért előbb-utóbb unalmassá válik, a szép megunthatatlanul összetett és titokzatos. A szép mindig új arcát mutatja és szabaddá tesz. Tomay Tamás ezt a fölösleget, többletet, ezt a belső szabadságot kereste minden tervében és házában.

Golda János

építészet fősodrának hatásai is megjelennek épületein. Az alkotások az életművét összegző weboldalon is megtekinthetők. [4] Balatonfüreden a Kilátó utcában álló ház a káptalanival egy időben készült el, de referenciáit tekintve már inkább a késő modern füredi építészet absztrakt világához kapcsolódik. Egy másik, Győrökre készült terve már a szuburbánus tájképi hatások keveredését mutatja. Aszimmetrikus tetőelrendezéssel hatogatta ki az épület teraszát, azonban a tetőhajlásszög és homlokzatképzés problémája miatt végül az engedélyeztetés során elakadt a terv. A hatósággal folytatott vitákról és a balatoni településkép védelmének kérdéséről a tágabb nyilvánosságnak is megírta a véleményét. [5] Legutóbbi két épülete pedig Almádiban készült el. 2015–2016-ban a Dózsa György utcában manzárdos tetőformájú házat tervezett, a szabályozásokat kijátszó tetőfelépítmények logikáját fordítja ki, vagy inkább

vissza a műépítészet terepére. Utolsó épületénél vizsztatérhetett a történeti emlékek keretébe. Egy régi villa áttervezésével keramikus lánya számára műtermet alakított ki. Ezek a házak, ha más és más rétegeket tártak is fel a régió örökségéből, mégis az építészet alapelemeinek egyszerűségére utalnak vissza.

—A káptalanfüredi Zerge lépcsőn álló házról az alkotó személyes hangvételű videorportban beszélt a XII Lakófilm sorozatban. [6] A tervezéshez egy közeli, a Zerge lépcsőn álló ház adta az előképet. A harmincas években épült nyaralót az első Kékszalag-győztes építette. Az alacsony hajlású tetővel fedett épület megjelenése egyszerű, a kor nyaralóépítészetének jellegzetes példáját mutatja. Tomay számára elsősorban kompakt tömegformája, szimmetrikus elrendezése adta a kiindulást, ugyanakkor a megformálás tekintetében Tomay már finomabb eszközökkel dolgozott. Tomay

A ház rejtetten bújik meg a hegyoldalban, igazi rejtőzködő típus, szépen takarásban van a környezetében, nem feltűnő, nem magamutogató, nem hivalkodó. De ha a szemünk látóterébe kerül, akkor mégis van benne szakmaiságon túli többlet, ami miatt azt szoktuk mondani, hogy jó a ház.

Visszafogott, mintha csak néhány szín lenne a festő palettáján, ami jelen esetben hagyományos és egyszerű, arányos és klasszikus, mint Piet Mondrian festménye 100 évvel ezelőttről.

Ha állíthatjuk, hogy a ház olyan, mint az öltözetünk, akkor ez esetben egy ügyesen szabott szürke nadrághoz és kabáthoz, szürke cipőt és szürke szemüveget választunk, de nem inget veszünk fel, hanem egy eper színű hosszú ujjú pólót úgy, hogy gesztikuláció közben még a két csuklónk is ki legyen emelve.

Galina Zoltán

a „figurális építészeti” jelzőjét használja az előkép leírására, ezzel utalva azokra az egyszerű tagozatokra, amelyek még a történeti stílusok hatását és naiv értelmezését idézik meg a homlokzaton. Az új homlokzat ugyanakkor szándékaik szerint már „nem figurális”, és tekintetben Tomay közel áll Kotsis Iván korabeli felfogásához, aki a kompakt épületek homlokzatait tagozatoktól mentesen javasolta kialakítani.

—Tomay a homlokzatra kivetülő funkcionális megformálást szintén a harmincas évek áramlataihoz köti, miközben a szerkesztésben mellőzi a funkcionalista szemlélet doktrínere merevségét. Azaz a tervezői autonómiának szabadabb teret enged, és nem az „alaprajzot vetíti ki a homlokzatra” rideg racionalitással, hanem – ahogy ő fogalmaz – „az alaprajznak egy értelmezését” adja, és ebben az értelmezésben már az alkotó érzelmessége is felfedezhető. Az épület külső megformálása

03

rendkívül letisztult és visszafogott. A szürke vakolatburkolat, a szürke pala tetőfedés egységességét a színes keretes nyílások törik át. Az épület kompaktágát a harmincas évek nyaralóépítészetére vezeti vissza. Számára ez a korszak a megformálás funkcionális kompaktágát jelenti, és az épületek „keveset mondására, halkabb kijelentéseire” figyel.

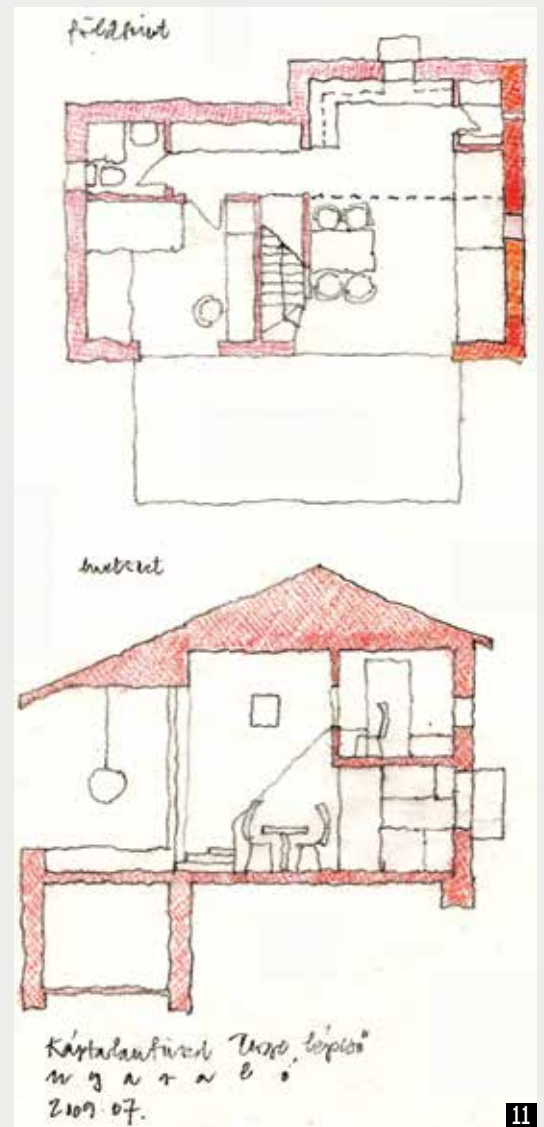
—Az épület kialakítását a külső és a belső kettőssége jellemzi. Ahogy többször is megfogalmazta épületei kapcsán a vele készült interjúkban: „A külső közügy, a belső magánügy.” [1] Az épület külső homlokzatképzése erősen kötődik a két háború közti balatoni építkezések moderált polgári építkezéseinek hagyományához, és Kotsis Iván egységes településképre kidolgozott irányelveihez. A kompakt szürke tömegforma az alacsony hajlású tetővel a maga természetességével illeszkedik a káptalani hegyoldal nyaralókkal tarkított

04

07

10

11

látványába. Az épületből feltároló látképben meghatározó a szemközt elterülő akarattyai öböl. A nyílások nézőpontjait nemcsak méretükkel, de magassági helyzetükkel is artikulálja. Az emeleti szoba ablakát például 30 cm-es parapet- és mindössze 150 cm magas szemöldökmagassággal alakította ki, ezzel a kilátást az épület előtti teraszra irányítja. Az ablakok azonban nemcsak a homlokzaton, de a belső térkapcsolatokban is megjelennek. Az emeleti szobák a belső légtér felé ablakokkal fordulnak, ezáltal a belső élet is gazdagabb kapcsolatrendszerrel alakulhat ki, másrészt a hátsó terekből a légtéren átlátva feltárol a balatoni panoráma. A direkt vizuális kapcsolatokat mozgatható textilfeületekkel lehet szabályozni. Az épület a bejárattal két irányból közelíthető meg. A felső bejárat mellett az alsó, terasz felőli bejárat egyfajta alternatív megközelíthetőséget biztosít, ezzel egyszerre két család is használni tudja az épületet.

08

11

„A belső magánügy” – ahogy Tomay felfogását korábban már idéztük, és valóban, a belső terek megformálása már a használók mentalitását tükrözi. A szikárabb külső burokok mögött egy mozgalmas, élénk

színekkel tagolt belső tér található. A külső és a belső inverz kapcsolatát a színes keretes nyílászárók jelentik meg a homlokzaton. A színhasználat túllép a Kotsis-féle moderált felfogás pasztellszínekre épülő hagyományain, és az avantgárd modern nemzetközi irányzatait idézi vissza. A belső tér kialakítása ezzel együtt is funkcionális szerkesztésű, a konyha, a nappali és az étkező egy térben található, ami a balatoni nyaralók praktikus elrendezését mutatja. Egyedül a kétszintes belmagasságú tér az, ahol Tomay szavaival „egyfajta tértöbblet” jelenik meg. Ez az a helyiség, ahol szűkösen befoglaló méretei ellenére felszabadul az épület. A racionalitást felülíró tágasság egyfajta belső szabadság, ami mindig is Tomay Tamás építészetének a sajátja volt. [7] A belső tér felszabadítása az, ami a történeti rétegeken túl is időtlenné teszi munkáját. Nem történeti stílust követ, hanem az építészet egyszerű alapformáit szabadítja ki: „Az építészetet ábrázoló építészetet csinálom, tehát ilyen szempontból mélysegesen konzervatív az, amit csinállok.” [1]

12

10

12

A Zerge lépcső Tomay Tamás háza között kitüntetett helyet foglal el. Nem csak a saját építés apropója emeli ki a házat a többi közül, hanem az a tény, hogy nyári otthonaként sok időt töltött itt munkával és pihenéssel egyaránt. Ez a ház volt a helye számtalan találkozásnak is. Én is itt találkoztam vele az első beszélgetésünk során. A nyaraló minden alkalommal meghökkentő tud lenni. A kilátás- és az átlátások komponáltsága mellett, a ház kompakt megfogalmazása elképesztő téri intenzitással társul!

Gyulovics István

- 10 A belső tér színvilága a használók mentalitását tükrözi
- 11 A nyaraló tervdokumentációját a tervező kézzel készítette
- 12 Belső téri átlátások

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Csontos, Györgyi - Csontos, János: *XII Kőműves*, Terc Kiadó, Budapest 2006.
- [2] Baranyai, Katalin: „Stílus-e az új modern?” *Beszélő Online*, Vol 7, No 5 (2002), hozzáférhető: <<http://beszelo.c3.hu/cikkek/stilus-e-az-ujmodern>> [utolsó belépés: 2021-04-10].
- [3] BZS50 műterem [honlap], hozzáférhető: <<https://bzs50.hu/>> [utolsó belépés: 2021-04-10].
- [4] Wettstein, Domonkos: „Regionális törekvések a Balaton-parti üdülőterületek építéstörténetében a két világháború között”, *Építés - Építészettudomány*, Vol 45, No 1-2 (2017), pp 139-171.
- [5] Tomay, Tamás: „Tessék illeszkedni! - Tomay Tamás tervének esete Balatonyörökön”, *Építészfórum*, 2014-05-21, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/tessek-illeszkedni-tomay-tamas-tervenek-esete-balatonyorokon>> [utolsó belépés: 2021-04-10].
- [6] XII Lakófilm 08 Tomay Tamás, hozzáférhető: <<https://vimeo.com/113915851>> [utolsó belépés: 2021-04-10].
- [7] Golda, János: „Tomay Tamásnak”, *Építészfórum*, 2021-01-11, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/tomay-tamasnak-1>> [utolsó belépés: 2021-04-10].

ÉPÍTÉS: Tomay Tamás | KIVITELEZŐ: Kötél András

Csanády, P. (2021):
THE LUXURY OF CONSCIENCE
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 20-25,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.2>

Received: 19 March 2021

Accepted: 23 March 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: Aside from questions of where to travel during a pandemic, where does one travel to follow eco conscious principles?

First steps are to limit travel distance to a maximum of 150 kilometres, establishing a local agenda, and to source the construction materials on the same basis: local and ecologically sound. The design consists of three core elements, a central restaurant building, big and small huts. None of these conform to standard ideas of luxury as the idea of eco consciousness is based upon wellness principles, connection to nature and accessibility. treading lightly on a grass hill side.

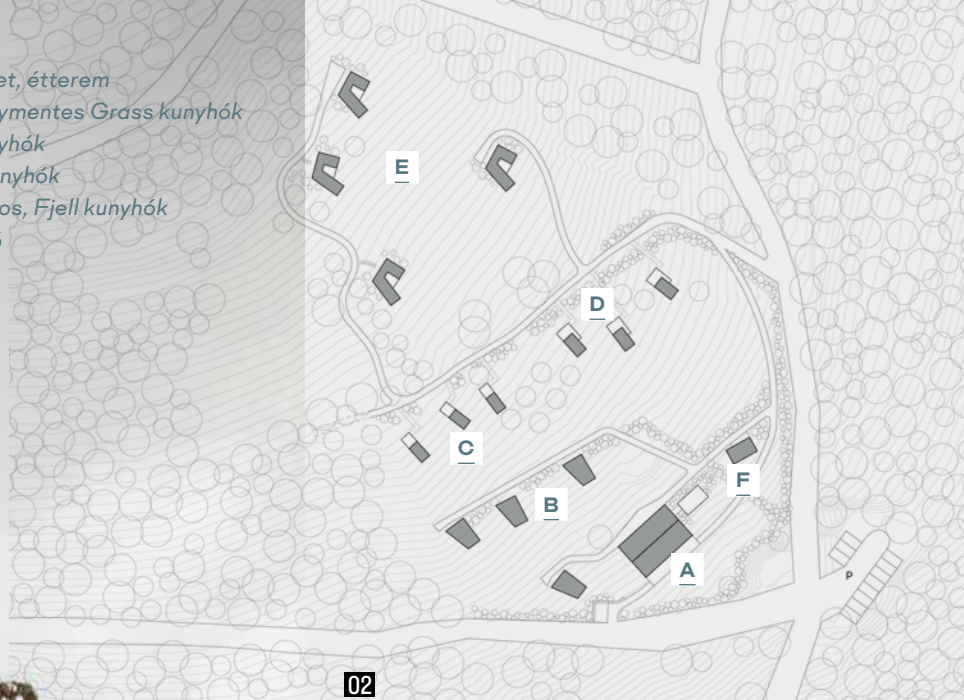
01

A LELKIISMERET LUXUSA

ÖKOHOTEL, BREITENBACH | FRANCIAORSZÁG

— Az elzászi identitás létezik, annak ellenére, hogy a kiirtására többször tettek történelmi kísérletet [1] – dédapám például büszkén vallotta a kőfaragó Ipach családot elzászinak –, de aligha lehet ennek az identitásnak része a réten elszórt fakockák formájában kialakított szálloda. Elzász fővárosától, Strassbourgtól délnyugatra inkább a fachwerk nevezhető tradicionális építési módnak, de szerencsére az építetető mégsem kezdett apró fachwerkes házikókat építeni – ennek a „népiesch” próbálkozásnak

- A | Főépület, étterem
- B | Akadálymentes Grass konyhók
- C | Tre konyhók
- D | Eføy konyhók
- E | Családos, Fjell konyhók
- F | Parkoló

02

03

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Reiulf Ramstad

FOTÓ | PHOTO
Florent Michel, Yvan Moreau

SZERZŐ | AUTHOR
Csanády Pál

láttuk sikertelen megvalósulásait idehaza is, remélem, példákat se kell citálnom –, inkább a helyi érték mélyére nyúlt.

— A mai turizmusnak nagy dilemmája a fenntarthatóság és az utazás ellentmondása. A közlekedésben és annak környezetterhelésében nagy szerepe van a turisztikai utazásoknak, főképp az egzotikus célpontokra repülésnek. Ugyanakkor rengeteg elmaradottabb régiónak egyetlen kitörési pontja a turizmus. Azt, hogy

- 01 Skandináv fadobozok az elzászi lejtőn
- 02 Helyszínrajz
- 03 A Fjell (Hegy) konyhó esti hangulatban

04

- 04 A hórihorgás Tre (Fa) kunyhó
- 05 A központi épület, étterem
- 06 A Grass (Fű) kunyhók vannak legalul, ezek akadálymentesek

a szokott környezetből néha jó kiszakadni, a pandémia időszaka alatt egészen nyilvánvaló lett. De hogyan és hová lehet elutazni jó lelkiismerettel? Létezik-e a helyit, a regionálist, az ökológikust előnyben részesítő turizmus?

— Emil Leroy-Jönsson, a félig francia, félig dán tájépítész ilyet akart létrehozni. Rátalált Breitenbachra Elzász déli részén, a Vogézek felőli határon, Strasbourgtól jó félórnyira, ahol a helyiek már jó ideje elkötelezettek az ökológikus gondolat mellett. Van itt egyebek mellett ökosörfőzde, -méhészet, -tejgazdaság, -sajtkészítő és egy ökogazdálkodó, elkötelezett polgármester. „Létrehoztam egy szállást, ami egyszerű és barátságos. Azt képviseli, ami számomra fontos, egy ökológikus épület, a saját veteményeskertünkből és a helyi beszállítóinktól származó nyersanyagokból készített, 100%-ban organikus és házi készítésű ételekkel. Több mint szálloda, ez egy univerzum” – mondja a tulajdonos. (Az összetevők garantáltan 150 kilométeren belülről származnak.)

— Összesen nyolc évig tartott, míg a falu feletti, gyönyörű kilátással rendelkező domboldalon elkészült a különleges szálló. 2015-ben kapott megbízást a tervezésre Reiulf Ramstad norvég építész, aki skandináv hozzáállással [2] [3] nyúlt a feladathoz. „Az építészeti projektnek meg kellett találni a közös nevezőt a két kultúra között, a helyszínt ugyan háttérbe szorítva, de nem eltüntetve, és megmutatni, hogy a természet, az ökológia és a modernitás nem összeférhetetlen.” A domboldalt tizennégy „hytte”, kunyhó pettyezi, amelyek a kilátás és az intimitás kedvéért távolságot tartanak, és a természetet

01

03
04
06
07

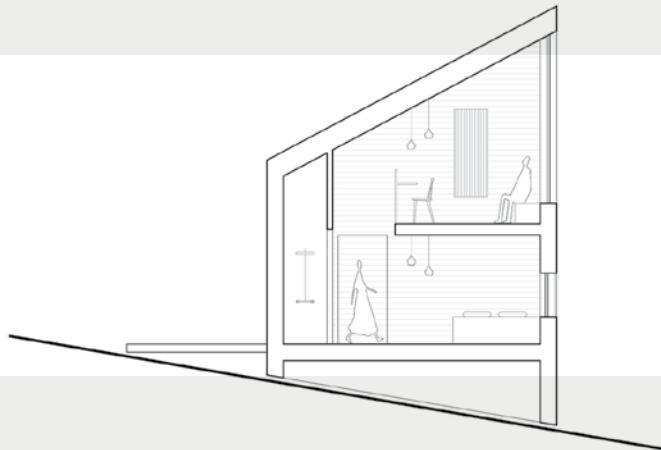
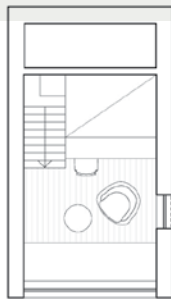
05

06

07

08

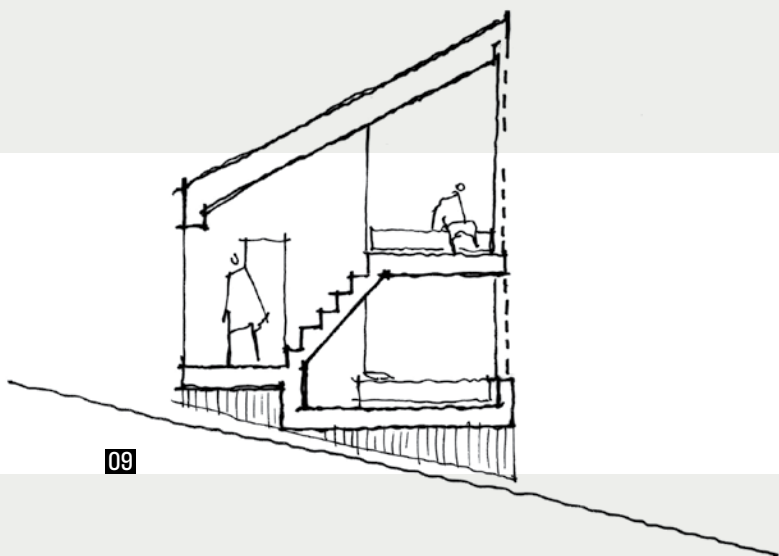
0 1 5m

éppen csak érintik (cölöpökön állnak, elméletileg egyszerűen át is helyezhetők). A négyféle kunyhó más-más nagyságú és célú, a telken alul a „Gräss”, azaz Fű kabinok akadálymentesek, középtájon a keskenyebb kétfős Tre és Eføy (Fa és Borostyán) lakok, legfelül a Fjell (Hegy) kunyhók találhatóak. Alul van az étterem és wellness központi épülete. Ez is faburkolatú – de jellemző, hogy a burkolathoz az elászi gesztenyefák is helyi forrásból származnak. A Natura 2000-es területen mindössze négy fát kellett kivágni az épület kedvéért.

— Persze luxusszálloda ez és nemcsak kulináris értelemben. A tér, a privát szféra, a nyugalom, a józanság, a természet és a friss levegő a mai idők luxusa. És persze a jó lelkiismeret: lokálisan kapcsolódunk ki, nem globálisan. Az az egy dolog nem világos csak, hogy a szálloda neve (Hôtel 48° Nord) miért pont a 48. északi szélesség? Az épület nem pont a szélességi körön van, jó hatvan kilométerrel északabbra. Mondjuk Hollókőn több joggal lehetne így elnevezni egy szállót. És milyen jó is lenne ott egy ilyen felfogású kis hotel.

02
05

- 07 Az Eføy (Borostyán) kunyhók közül kettő
08 A Borostyán kunyhó alaprajza és metszete
09 A Borostyán kunyhó metszetének munkaközi vázlata
10 Kilátás a Fjell (Hegy) kunyhóból

*A tér, a privát szféra, a nyugalom, a józanság,
a természet és a friss levegő a mai idők luxusa.
És persze a jó lelkiismeret:
lokálisan kapcsolódunk ki, nem globálisan*

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Rosenhoferová, Aneta - Veverková, Nikola: „Alsasko a Alsasané - vliv státních zásahů na identitu a kulturu hraniční oblasti“, *Kulturní Studia*, Vol 8, No 1 (2020/1), pp 62-89, DOI: <10.7160/KS.2020.140104>.
[2] Timaffy-Touku, Lilla: Óda a könyvtárról, *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019), pp 22-27. DOI: <10.33268/Met.2019.4.3>.
[3] Jensen, Thomas Bo: Ribe város kultúrájának és történelmének új, kortárs rétege, *Metszet*, Vol 11, No 1 (2020), pp 24-29. DOI: <10.33268/Met.2020.1.3>.

ÉPÍTÉSZ: Reulf Ramstad (Reulf Ramstad Arkitekter & ASP Architecture) | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: ASP Architecture | ÉPÍTETTŐ: Emil Leroy-Jönsson | FOTÓ: Florent Michel @11h45, Yvan Moreau, Reulf Ramstad Arkitekter

Lamers, E. (2021):
EIGHT PATIO HOMES
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 26-33,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.3>

Received: 11 March 2021

Accepted: 15 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: On an artificial island near Amsterdam the idea of ground level has been redefined by an architect as any surface that is covered by grass, flat roofs included. Working within constraints for massing of buildings, and the ground level concept, a development of eight homes has been constructed using interconnected boxes to increase green areas, occupied spaces, and environmental comfort. The use of black boxes and upper/lower ground floors has proven successful with the eight different owners regarding flexibility and adaptability especially considering working from home.

01

NYOLC PÁCIÓHÁZ | AMSZTERDAM

HÁROMSZINTES SORHÁZEGYÜTTES | HOLLANDIA

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
John Bosch (02)

FOTÓ | PHOTO
Allard van der Hoek

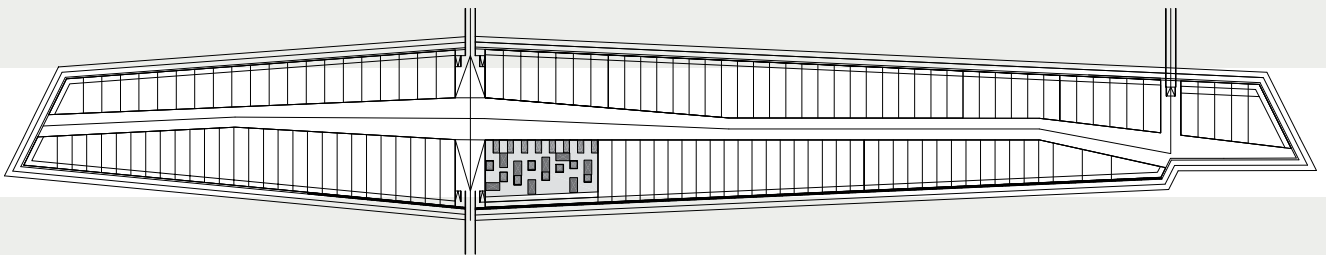
SZERZŐ | AUTHOR
Emiel Lamers

- 01 Az épület felett üvegalitka, felette fekete doboz nagy kerek ablakkal
- 02 Páció az üvegdobozból: sokféle térhatás
- 03 Beépítési terv a nyolc pációházzal

02

03

„Tizenhét évvel az első négy villa elkészülte után Bosch luxusházai még mindig figyelemre méltóan frissen tűnnek.

„Isten teremtette a földet, de a hollandok teremtették Hollandiát.” Ez a mondás Hollandia legalább egy részére még mindig igaz. Mivel hiány volt építési telkekből, Amsterdam városa 2,2 négyzetkilométer felületű szigetektől álló szigetcsoporthoz hozott létre, melyen ma mintegy huszonötezer laknak. Az IJburg névre keresztelt szigetek építése 1999-ben kezdődött, és ma is tart.

02

A szigeteket nem úgy építik, mint tipikus holland „poldereket”, vagyis korábbi vízfelületek kiszárításával. Ezt a szárazföldet úgy hozzák létre, hogy a tő távolabbi részeit kotorják, és a kitermelt homokot az új sziget helyére szórják. 2002 végén a legelső lakók beköltöztek a „het Grote Rieteland” („a Nagy-Nádsziget”) területére. Az amszterdami városfejlesztési tanács elnöke „gazdag emberek gettójának” nevezte a helyet az NRC című országos napilap szerint. [1]

04

05

- 04 Az együttes a tó felől: elegancia és nyugalom
- 05 Elöl kocsibeálló, hátul kis tóparti kert, közöttte a maximális méretű lakás
- 06 A beépítési változatok mátrixa
- 07 A beépítési terv tömegvázlata
- 08 Egy ház alaprajza

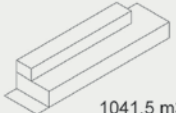
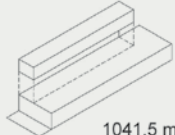
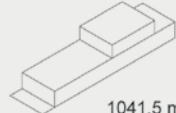
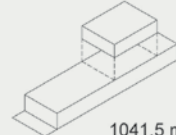
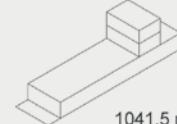

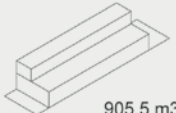
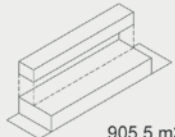

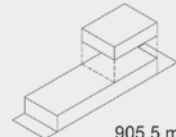
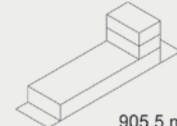

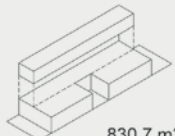
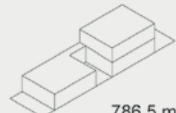
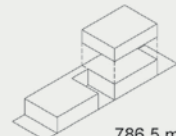
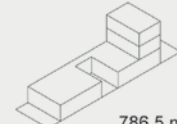
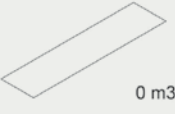
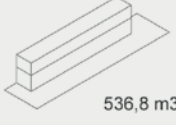
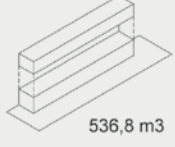

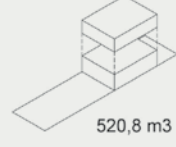

— Minden szigetnek külön felügyelője volt. John Bosch, az OZ építésze volt a felelős a Kleine Rieteland (Kis-Nádsziget) 140 villájának városfejlesztési tervéért. Az eredeti tervben egyedi építésű sorházak voltak, utcai előkerttel és vízparti hátsó kerttel. [2] Bosch egy jobban formált közterületre tett javaslatot, melyet „kültéri szobának” nevezett. Az építési vonalat közvetlenül az utcára húzta ki, beharapott, parkolásra használt pációnkkal az előkertben. Ahelyett, hogy a házak

a kert közepére kerültek volna, az egész területet beépítette egy-egy páció kivételével, melyek beengedik a természetes fényt. Ebben az elrendezésben akár 280 négyzetméteres villákat is meg lehet valósítani, jóval nagyobbakat, mint az eredeti terv szerint – így hozva létre a városiasabb területek kisebb lakásainak alternatíváját. Az utca északkeleti részén lévő telkek nagyobbak és kisebb mélységűek, mint az úgynevezett Lisloddelaan (Typha utca) másik oldalán találhatóak.

06
07

03

06

	Lapos ház	Keskeny ház	Keskeny ház tetőterasszal	Tömlakás	Tömlakás tetőterasszal	Toronyház
Maximális tömeg	 1041,5 m ³	 1041,5 m ³	 1041,5 m ³	 1041,5 m ³	 1041,5 m ³	 1041,5 m ³
Maximális tömeg 5 m hátsó kerttel	 905,5 m ³	 905,5 m ³	 905,5 m ³	 905,5 m ³	 905,5 m ³	 905,5 m ³
Maximális tömeg hátsó kerttel és pációval	 744,5 m ³	 830,7 m ³	 830,7 m ³	 786,5 m ³	 786,5 m ³	 786,5 m ³
Maximális kert	 0 m ³	 536,8 m ³	 536,8 m ³	 520,8 m ³	 520,8 m ³	 378,0 m ³

07

08

Ezt szándékosan azért intézték így, hogy minden egyes ház számára biztosítsák a minimális napfény mennyiségét. Az építész szerint ez „válasz volt a kedvezőbb délnyugati tájolásra, egy demokratikus megoldás a szigeten belül a minőség egyenletessé tételére”.

— Saját masterplanján belül Bosch nyolc villát tervezett, mintegy a várostervezési szabályok tesztjeként. A beépített földszint felett új zöldterületet hozott létre. Minden tető fűvel borított, így Bosch lényegében felemelte a földszintet. Ezen az új, zöld szinten minden lakásnak van egy csupa üveg szobája, fantasztikus kilátással délkeleti irányban a tóra. A nyolc tulajdonos különféleképpen használja ezt

04
05
08

09

- 09 Feljárat az egyik fekete dobozba a kerek akrilablakkal
- 10 A „megemelt földszint”: a füves tető a dobozokkal
- 11 Homlokzati metszet

a szobát. Néhányan dolgozóként vagy munkahelyként, ami különösen a koronavírusos időkben tökéletes távmunkahelynek bizonyul. Más tulajdonosok gyerekszobát alakítottak ki, vagy éppen szülői hálót. Az üvegezett szoba felett egy teljesen fekete doboz található, amelyet szinte minden házban hálószobaként használnak. A doboz homlokzatát üvegszál-erősítésű beton (GFRC) panelek borítják, fekete természetes kőfelülettel. Az egyedi „szem-ablakoknak” köszönhetően úgy tűnik, mintha a házak a tavat néznék. A szemek akrilkupolái a fekete dobozokat még jobban függetlenítik az alsó szintektől. Három fekete doboz tetején napozóteraszokat is létrehoztak. A fekete parapetek mögött a napfürdőzéshez teljes intimitás biztosított.

—A 2000-es évek recessziója miatt az első ütemben csak négy villát készítettek el és adták át. A másik négy villa körülbelül három évvel később épült.

—Az egyik ház 2018-ban gazdát cserélt. Egy kétgyermekes fiatal párnak nagyon tetszett a ház abban

09

01

10

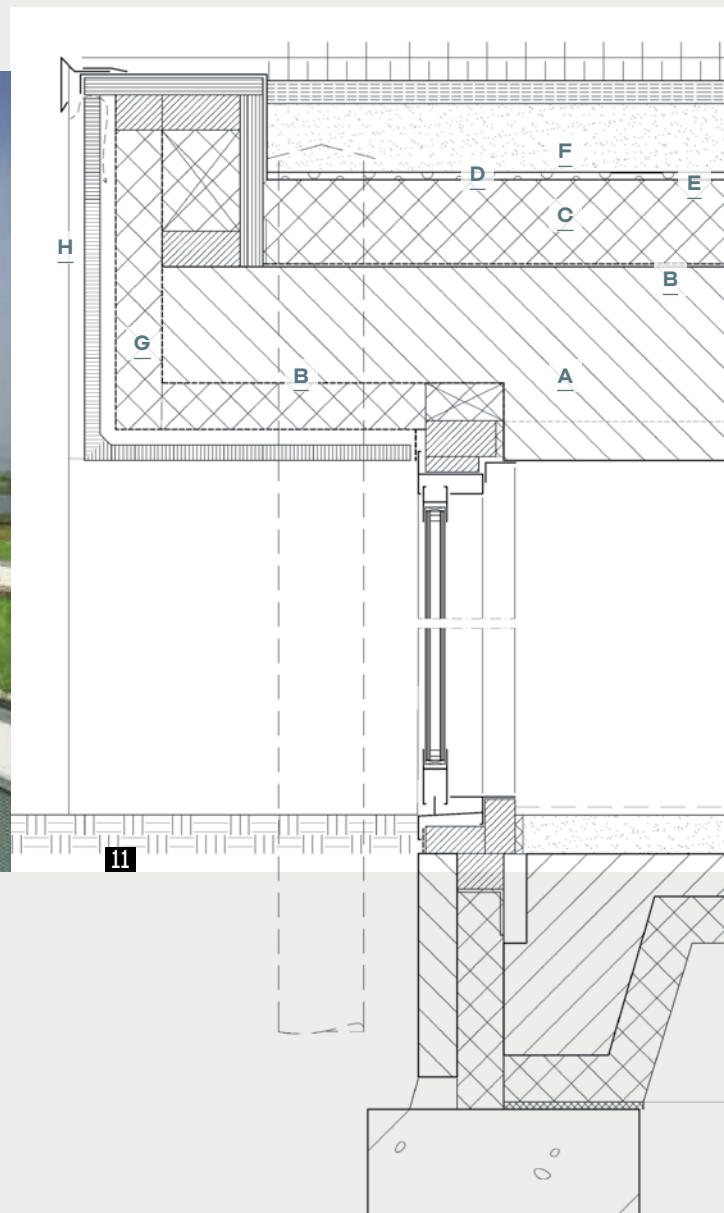
a formában, ahogy eredetileg tervezték, de szerették volna a fekete dobozt bővíteni egy hálószobával és egy fürdővel. A régi szülői háló a földszinten volt, a konyha mellett, amitől utóbbi hosszúkás és kissé zsúfolt lett. A házaspár szerette volna a konyhát a korábbi háló terével bővíteni, így téve a földszintet tágasabbá és világosabbá. A helyi építési szabályzat nem tiltotta a tetőszinti bővítést, de az építész tiltakozott a tervek ellen, mivel azok megbontották volna az eredeti nyolcházás együttes gondosan kiegyensúlyozott kompozícióját. A mediáció és megbeszélések után az új tulajdonosok beleegyeztek egy kisebb bővítésbe, amelybe még belefért a két új funkció. John Bosch maga tervezte a bővítést pontosan ugyanazokkal az anyagokkal és részletekkel, mint az eredeti doboz. Az utcáról nézve alig lehet észrevenni a bővítést, és az építész, valamint az új tulajdonosok is elégedettek a végeredménnyel.

10

- A | 250 mm vasbeton lemez
- B | Párafékező fólia
- C | 110 mm lejt hőszigetelés
- D | Poliészterfátyol elválasztóréteg, műanyag vízszigetelés
- E | 10 mm felületszivárgó
- F | 80 mm ültetőközeg + 30 mm vegetációs paplan
- G | 46x60 mm lécrács, közte hőszigetelés
- H | 20 mm előregyártott homlokzati betonelemek

11

IRODALOM / REFERENCES

- [1] „Heien voor nieuwbouw IJburg”, *NRC Handelsblad*, [online], 1999-10-23, hozzáférhető: <<http://retro.nrc.nl/W2/Nieuws/1999/10/23/>> [utolsó belépés: 2021-05-01].
- [2] *Landschap Architecture and Town planning in the Netherlands 95-97*, Uitgeverij Toth, 1989, p 9.

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Wendy Saunders,
Stefan Grat, Stefano Mori | ÉPÍTETŐ:
IJburgermaatschappij b.v. Amsterdam |
GENERÁLKIVITELEZŐ: Bouwbedrijf Moes

*Minden tető fűvel borított,
így Bosch lényegében felemelte
a földszintet. Ezen az új, zöld
szinten minden lakásnak
van egy csupa üveg szobája,
fantasztikus kilátással délkeleti
irányban a tóra*

Ware-Nagy, O. (2021):
CAVE WITH A VIEW
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 32-37,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.4>

Received: 22 April 2021

Accepted: 23 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: On the rare occasion that a client calls for a project that seems to have no limits in terms of form, location, regulation, where ideas come easily, we find the ideal student architect's dream. In reality this project, a cave like manifestation cut into the side of a hill facing the Aegean Sea faces every constraint imaginable, form must follow the landscape, materials must be local and only one side can be viewed as having a facade. Interior courtyards link spaces, functions and seaward views. Is this an ideal project, a place to visit whilst taking a break from work, a sublime cave or something else?

BARLANGLAK KILÁTÁSSAL

TENGERPARTI NYARALÓ SZERIFOSZ SZIGETÉN | GÖRÖGORSZÁG

ÉPÍTÉS | ARCHITECT
Iliana Kerestetzi,
Manos Kerestetzi

FOTÓ | PHOTO
Yiorgis Yerolymbos

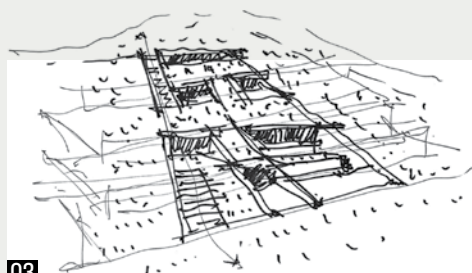
SZERZŐ | AUTHOR
Ware-Nagy Orsolya

01

- 01 Az épületnek csak a tengerre néző oldala képez homlokzatot
- 02 Falak, lépcsők, teraszok, árnyékolók - és láblógatók
- 03 Szabadkézi vázlat a terepbe simított házról

02

03

Minden építészhallgató álma a terv, amelyet nem zavarják környező házak, tetőhajlásszögre, beépítési vonalra, anyag- és színhasználatra vonatkozó előírások, és a költségkeret sincs megszabva. Van, aki egyetemi tervezési feladat keretében eljátszik a gondolattal, milyen izgalmas lenne kötöttségek nélkül álmodni valami nagyszabásút, amit aztán a konzulens az egekig magasztal, vagy megsemmisítő kritikával fogad, mert - érvelhet a tanár - szép az idea, de ennyire azért mégse rugaszkodjunk el a valóságtól. Azonban minden szökőévben egyszer előfordul, hogy az építészt olyan feladattal keresik meg, amelyben a tiszta koncepció és a szárnyaló képzelet találkozhat. Így történhetett, hogy 2020-ban - amely szökőév volt - az Égei-tenger egyik csepp szigetén testet öltött az idea.

04

05

07

- 04 Nappali lakótér lebegő lépcsővel
- 05 Kő, fa és műkő a konyhában
- 06 A nappali feletti galérián
- 07 Metszet a lépcsőn és a lakótereken keresztül
- 08 Alaprajz a nappalival és a vendégapartmannal

— Szerifosz szigete Athéntól délkeletre, a partvidéktől 170 kilométerre található. Az ókortól lakott sziget az antik görög mitológiából is ismert, a történet szerint itt vetődött partra Danaé és Zeusz istenségtől fogant gyermeke, Perszeusz. [1] A mintegy 1400 állandó lakosú sziget népszerű a pihenni vágyók körében, a lakóházakat nyaralók sora egészíti ki. Az athéni székhelyű Mold Architects felkérése ez utóbbira, tehát nyaralóépületre szólt, így aztán egy sor olyan kritériumot hatályon kívül helyezhettek, amelyek az állandó lakás céljára szolgáló terek sajátjai – a komolyabb (ruha-, könyv- stb.) tárolás igénye, az emlék- és dísz tárgyak tömegének, családi fotók és faliképek elhelyezésének kényszere, vagy a különféle lakótevékenységek tereinek egy időben való összehangolása és szétválasztása.

— Itt egyetlen funkció a pihenés, ami bőven elfér a nagyvonalú alaprajzban, amelyet egy sziklás, gyér növényzetű hegyoldalba simítottak, a tengerpart közvetlen közelében. Az NCaved – in-caved, azaz a sziklába vájt – nevet viselő nyaralórezidencia esetén épülettömegről, egyszersmind homlokzatokról nem is beszélhetünk, hiszen a tetők, teraszok, lépcsők és kivágások alkotta forma pontosan követi a sziklapart hajlásszögét. Az alaprajz négyzethálóra szerkesztett, de az északi lezárás kibillen, és a tenger felé tágul, így erős mélységi hatást hoz létre. [2] Ezzel átellenben hosszú lépcső halad végig az épület mellett, amelyről mindegyik

01

03

lakószint elérhető. Egyedül a keleti oldal jelenik meg homlokzatként, amely a tengerre néz, itt teljes üvegezés készült nagy, nyitható felületekkel. Az épület a hegy felől, a külső lépcsőn keresztül közelíthető meg, a rejtett bejárat a nappali feletti galériatérbe vezet, ahonnan felfelé indulhatunk a hálószobákhoz, vagy lefelé a konyha-nappali lakótérbe. Még ennél is mélyebben, a többitől elkülönülten helyezkedik el a vendégapartman, amelyből – a többi lakótérhez hasonlóan – zavartalan kilátás nyílik a tengerre.

— Üvegezett felületek néznek a belső udvarokra is, amelyek a hegy felőli terek bevilágítása mellett az épület intenzív átszellőztetésére is szolgálnak. Az épület hőszigetelése, a nagy hőtároló tömeg (beton- és kőfalak) és az üvegfelületek felett megjelenő lamellás árnyékolók is hozzájárulnak az energiahatékony üzemeltetéshez, utóbbiak a napszakok váltakozásával játékos fény-árnyék hatásokat hoznak létre a különböző felületeken. A felületképző anyagok beépítési módja az egyes anyagok sajátosságait emeli ki: a tereket északról és délről lezáró falak szárazon rakott kövei, a fából készült lamellák, lécburkolatok, a mennyezet helyszínén öntött betonja és a sima műkő felületek nagyon erős anyag-szerűséggel bírnak. A műkő konyhapult, a ritkított lécborítású konyhaszekrény, de még az asztal sem igazán bútorként jelenik meg, éppen csak a vízcsap íves formája juttatja eszünkbe, hogy egy konyhában járunk. De

02

08

10

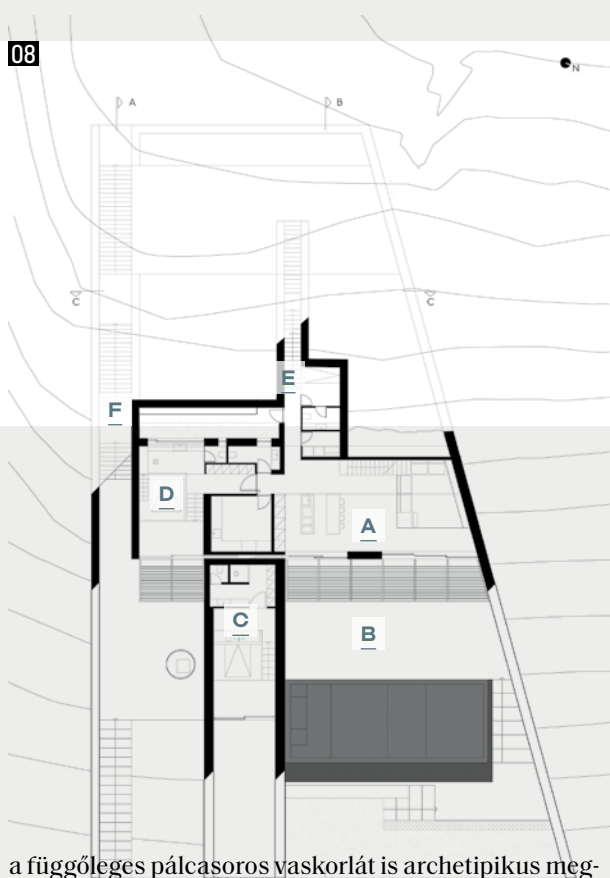
12

04

05

06

a függőleges pálcasoros vaskorlát is archetipikus megjelenésű, ahogy a deszkaszaluzattal készült látszóbeton fal is. A külsőn megjelenő anyagok kevésbé megmunkáltak, a nappaliból levezető külső lépcső, a teraszokat szegélyező kőfalak, az extenzív zöldtetők is a sziklaoldal zord megjelenésére válaszolnak. A tervezők megfogalmazása szerint az anyagok megválasztásával és megmunkálásával és a színek összeállításával is a barlangok szikláinak durva felületeit szerették volna megidézni. [2] A teraszok és a bevilágító udvarok betonburkolatát csak egy-egy kis fa, illetve egy medence szakítja meg. A tengerre néző ablakfelületek különböző látványokat kereteznek, a hosszú, egyenes lépcsőn pedig lefelé haladva a tengerre, felfelé haladva az égboltra irányul a látogató tekintete.

- A | *Nappali lakótér*
- B | *Terasz medencével*
- C | *Vendégapartman*
- D | *Hálószoba, kilátással a tengerre*
- E | *Feljáró az emeleti hálókhoz*
- F | *A szinteket összekötő külső lépcső*

—Az épületről borongós, már-már lidérces hangulatú bemutató kisfilm készült. A képsorokon fekete ruhás, komoly, mosolytalan arcú fiatalok lépkednek a lépcsőkön, haladnak keresztül a képernyőn jobbról balra, majd vissza, lógatják a lábukat az árnyékolóról, és tekintetüket a távoli horizontra szegezik. Átlépdelnek a tereken, szemlélődnek, de nem változtatnak rajta – nincs egy kilincs, egy fogantyú, amelyen az ujjlenyomatuk ott maradhatna, nincs egy szőnyeg, amely a lábuk nyomán összeborzolódna. A nézőnek olyan érzése támad, hogy lebegnek ezekben a terekben, ezeken a képkockákon, mintha csak a digitális utómunka nyomán kerültek volna bele a történetbe. Az igazán fotogén belső terekről készült, jól komponált felvételekből is valahogy hiányzik az élet, és ez túlmutat azon az

02

06

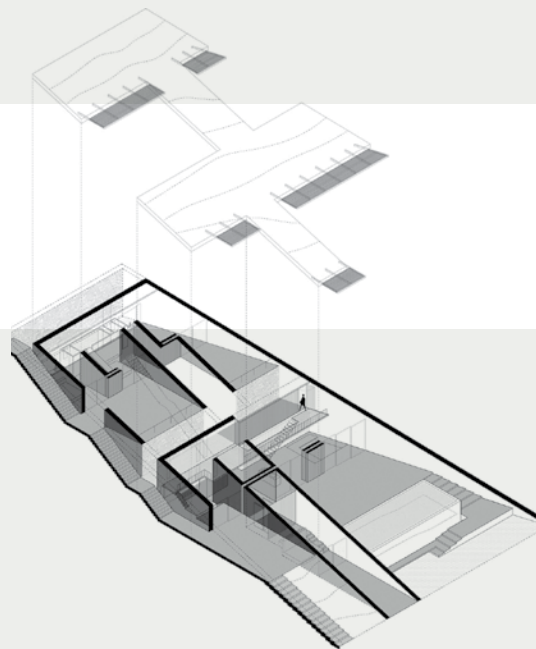

09

- 09 A hosszú lépcső falai a tenger látványát keretezik
- 10 Az axonometrikus nézeten könnyen átláthatóak az épület szintjei
- 11 A hegyoldal felől láthatóvá válnak a kis belső udvarok
- 12 Részletrajz a zöldtetőről és az árnyékolóról

ürességen, ami az építészeti fotókon ábrázolt belső terek sajátossága.

—A nem-hely határát súrolják [3] a pontosan szerkesztett belső terek: ma itt vagyok, holnap ott – ma nyaralok, holnap újra vár a munka valahol messze, távol a kis szigettől. Itt az ember csupán egy bőrdnyei időre lehet otthon, amíg egészen el nem telítődik a tenger és a zordon táj látványával, mert azért azt mégsem bírják el a hétköznapiak, hogy a franciaágyból egyenesen a tengerre lássunk, ahogy a mindennapok megszokott tárgyai is előbb-utóbb hiányozni kezdenek egy hosszabb utazás alkalmával. Nyaralónak tökéletes, de otthonnak: egyszerre túl kevés és – sok.

10

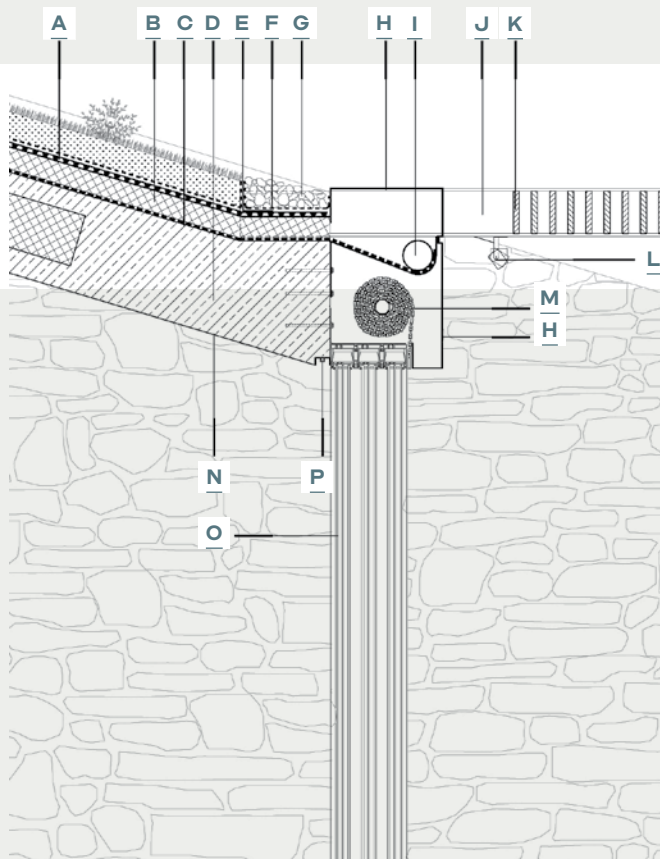
IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Trencsényi-Waldapfel, Imre:** *Görög regék*, Lord Kiadó, 1994, p 50.
- [2] **Iype, Jincy:** „An interplay of solids and voids: nCaved, a sublime Greek residence by Mold Architects”, *Stirworld* [online], 2021-02-03, hozzáférhető: <<https://www.stirworld.com/features-an-interplay-of-solids-and-voids-ncaved-a-sublime-greek-residence-by-mold-architects>> [utolsó belépés: 2021-04-21].
- [3] **Augé, Marc:** *Nem-helyek - Bevezetés a szürmodernitás antropológiájába*, Műcsarnok, 2012.

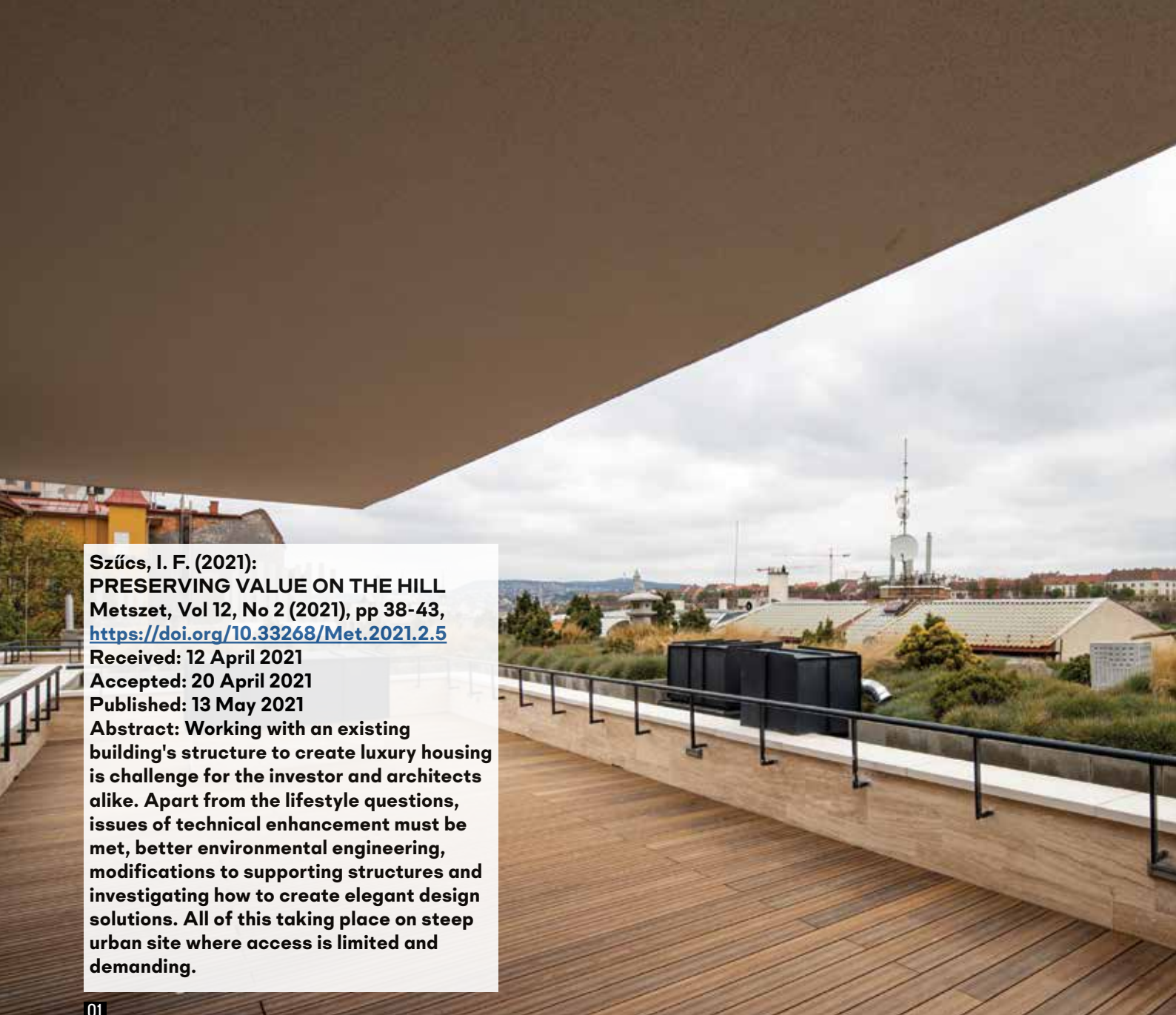
11

- A | 32 cm vastag vasbeton lemez
- B | 2 réteg bitumenes lemez vízszigetelés
- C | 7 cm XPS hőszigetelés
- D | Extenzív zöldtető
- E | Horganyzott acél sarokelem
- F | Geotextília
- G | Kavicssáv
- H | Alumínium takaróelem
- I | Esővíz-elvezető csatorna
- J | IPE 160 gerenda
- K | 25×125 mm falamella
- L | Világítás rögzítése
- M | Alumíniumredőny
- N | Látszóbeton mennyezet
- O | Alumíniumprofilú tolóajtó
- P | LED fényszalag

12

ÉPÍTÉS: Mold Architects - Iliana Kerestetzi,
Manos Kerestetzi | ÉPÍTÉS MUNKATÁRSÁK:
Konstantinos Vlachoulis, Michail Xirokostas
| STATIKA: Studio 265 | GÉPÉSZET: TEAM M-H |
VILÁGÍTÁSTECHNIKA: Nikos Adrianopoulos |
KIVITELEZÉS: Mold architects & Thanos Vittas |
VIDEÓ: Panagiotis Voumvakis

Szűcs, I. F. (2021):
PRESERVING VALUE ON THE HILL
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 38-43,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.5>

Received: 12 April 2021

Accepted: 20 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: Working with an existing building's structure to create luxury housing is challenge for the investor and architects alike. Apart from the lifestyle questions, issues of technical enhancement must be met, better environmental engineering, modifications to supporting structures and investigating how to create elegant design solutions. All of this taking place on steep urban site where access is limited and demanding.

01

ÉRTÉKMENTÉS A NAPHEGYEN

TÁRSASHÁZ | BUDA

A Naphegy oldalában ritka értékes területen, a fejlődő Várra néző egyik utolsó nagy léptékű telken kívánt társasházat építeni a tulajdonos Voltana Hungary Kft., és jó tíz éve – még Basa Péter idejében [1, 2] – ebben partnerre lelt a FBIS stúdió építészeiben. Bő évtizedes folyamat végén a Naphegy utca 29. alatt, a korábbi társasház szerkezetének megtartásával ökológiai értelemben is érzékenyebb, mind építészeti, mind a szolgáltatások szempontjából minőségi megoldás született.

01
02

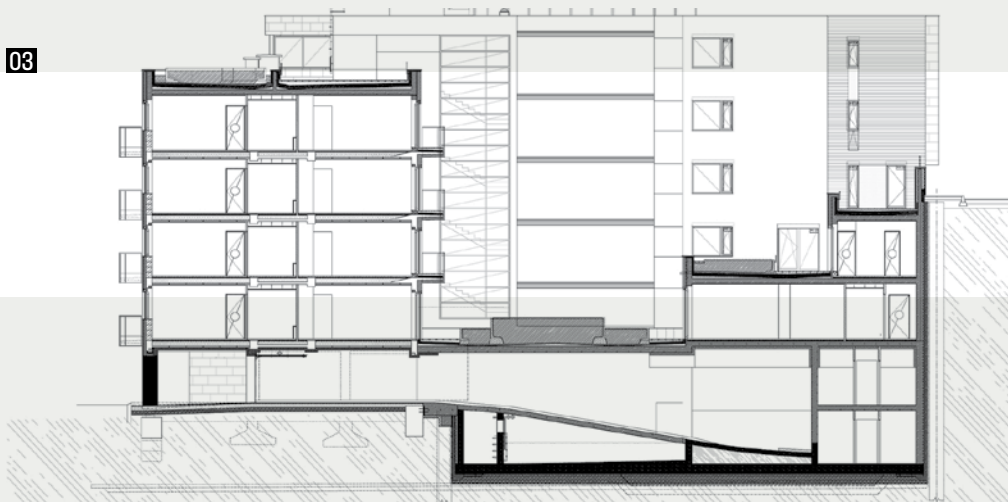
- 01 A legfelső emeleti tetőteraszról budai panoráma tárul elénk
- 02 A Naphegy utca felől nézve jól elkülönül az eredeti épület tömege és az új ráépítés szinte lebegő teteje
- 03 A metszet jól mutatja a hatalmas szintkülönbséget

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Basa Péter, Fernzeyli Gergely DLA, Reisz Ádám

FOTÓ | PHOTO
Léstyán Bence, Tóth Ádám

SZERZŐ | AUTHOR
Szűcs Imre Ferenc

04

05

BERUHÁZÓI ALAPVETÉSEK

—A Naphegy utca, Lisznyai utca és Orvos lépcső által határolt telken az összevonást követően 51 lakásos társasház megépítésére adódott lehetőség. A telek 10 méteres szintkülönbsége, a megmaradó épületrész megerősítendő tartószerkezete, a budavári panoráma egytől egyig olyan tényező, mely önmagában is nagy kihívást jelentett volna, ezek együttese hatványozottan bonyolult tervezési és építési feladattá állt össze.

—A fejlesztő az Orvos lépcső túloldalán a Naphegy utca 31.-nek is tulajdonosa, ezért egységes arculati koncepcióban szerette volna megvalósítani mind a két ház fejlesztését, meghatározva az Orvos lépcső városépítészeti karakterét. A beruházás első üteme elkészült, és a második ütem is kivitelezés alatt van.

—A beruházó a helyszín nivójához igazodóan minőségi, reprezentatív társasházat fejlesztett, amely a megszokottnál nagyobb kényelmet biztosít a lakók számára. A bővítés pincés szintjén teremgarázs, a földszinten üzlet és kávézó kapott helyet, az I. emeleten közös használatú fitnessztermet alakítottak ki.

03

ÉPÍTÉSZETI ALAPVETÉSEK

—A bővítést a telek utcai határai mentén helyezték el: az Orvos lépcső felőli oldalán a meglévő épület homlokzati síkját folytatták, 2,50-2,80 m-es kis előkertet hagyva; fönt, a Lisznyai utcai oldalán pedig az itteni szomszédos beépítéseket követték az utcavonalra építve. A Lisznyai utca és az Orvos utca épületsarkon a lépcsősornak városépítészeti hangsúlyt adó visszalépést alakítottak ki. A Lisznyai utcai épületszárnyat – szintén a szabályozási terv által meghatározott módon – a szomszédos épület traktusmélységével egyező módon tervezték.

—Az épületegyüttesben a Naphegy utcai és Orvos utcai lakások többsége budavári panorámás. A fő helyiségekben biztosítani tudták a kilátást, az üveggörblátok használatával pedig gyakorlatilag beengedték az épített tájat a nappalikba.

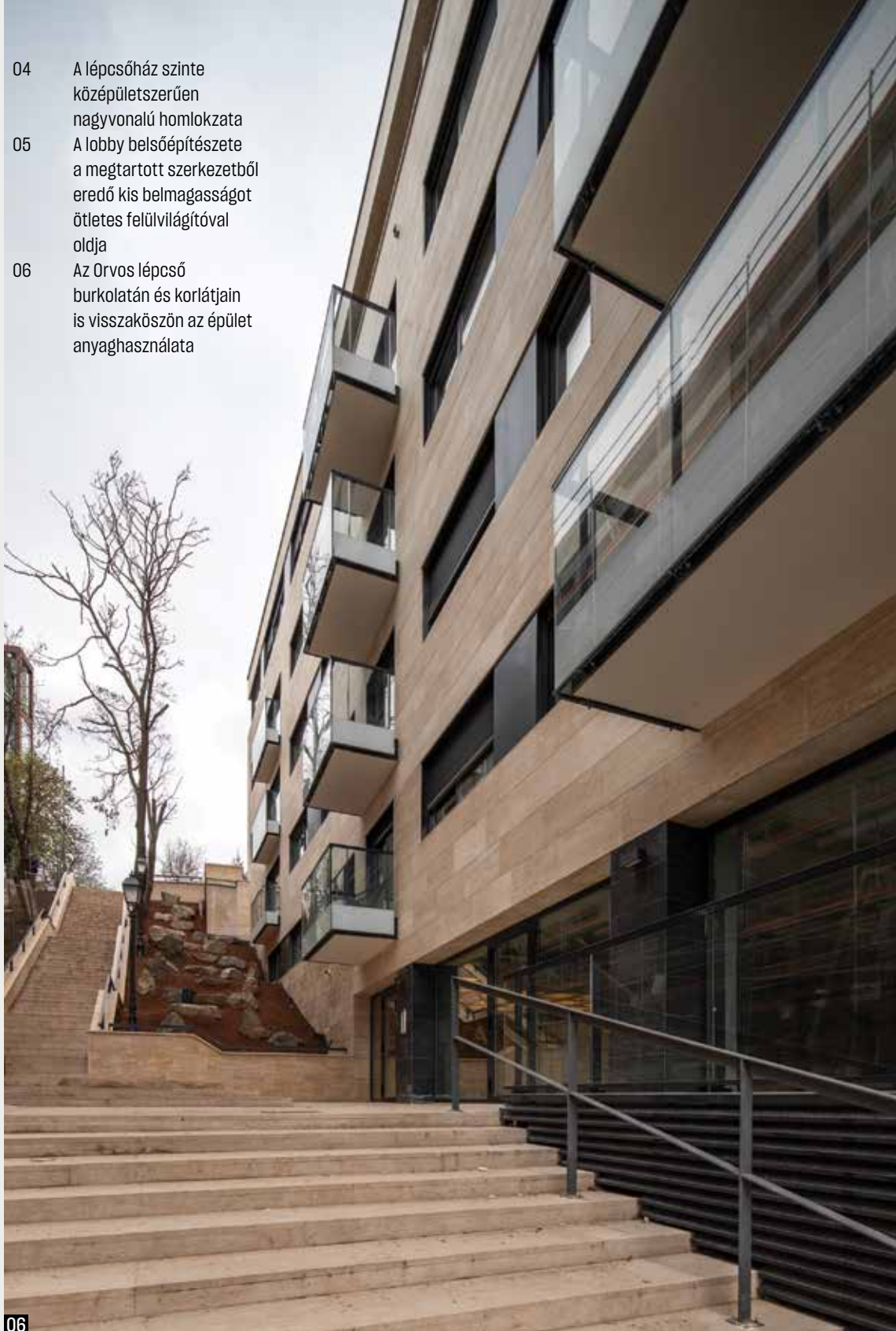
—A fejlesztés két üteme az Orvos lépcső felett néz szembe egymással. Más-más épületként, de hasonló karakterrel fogalmazták meg őket, a kőburkolat, az

07

09

08

- 04 A lépcsőház színté
középületszerűen
nagyvonalú homlokzata
- 05 A lobby belsőépítészete
a megtartott szerkezetből
eredő kis belmagasságot
ötletes felülvilágítóval
oldja
- 06 Az Orvos lépcső
burkolatán és korlátjain
is visszaköszön az épület
anyaghasználata

erkélyek üvegkorlátjai, valamint a lyukarchitektúra egységes koncepcióba fogják össze az épületegyüttest. —Amely tetőkön ez lehetséges volt, zöldtetőt alakítottak ki. A belső kerteket és a tetőterasz kertjeit külön, a megrendelő által felkért dizájnscapat tervezte. A belső kertben távolkeleti formavilágot idéző kavicsos, csobogós kertet terveztek, a tetőterazon a díszfüvek dominálnak. A belsőépítészeti igényes: a nívós előcsarnoktól a lakásajtóig bezárólag egységes arculat fut végig a közös használatú tereken, a kávézón és a fitnessztermen.

TECHNIKAI FOGÁSOK

- 06 —A meglévő épület tartószerkezetének jelentős része – a lépcsőházi mag és a hőközpont kéményének elbontása után – megmaradt. A pillérek megerősítése, valamint a födémeknek a hatvanas évekre jellemző építési pontatlanságból adódó alakváltozásai komoly műszaki kihívást jelentettek. A pilléreket acélköpenyesszel erősítették meg, merevítő andráskereszteket építettek be.
- 04 Ezek síkkordinációja, a szerkezetekkel összefüggésben kialakított tűzvédelme komplex megoldást igényelt.
- 05

07

08

A feltárt problémákat a kivitelezés során dinamikus tervezéssel kellett követni, ami mindig kihívás. [3]

—Az épület bővítése a hegy felőli szárnyal, a munkaterhatárolás elkészülte után indult meg, a szerkezetépítési munkák párhuzamosan haladtak a megmaradó és az új szerkezetekkel. A régi és az új épület között nem alakítottak ki dilatációt, a szerkezetek együtdolgozása miatt összevasalták az alapozásokat, új földemekeket és régi peremgerendákat. A legfelső szinten egy új vasbeton földemlemez is segít összefogni a két épületrészt.

—A prémium kategória az épület gépészeti rendszerében is tetten érhető. A tetőn elhelyezett korszerű

hőszivattyúk biztosítják a fűtési és hűtési energiát a központi használati meleg víz előállításához, és táplálják a mennyezeti hűtési-fűtési rendszereket. Helyiségenként elhelyezett szenzorok segítségével az épületautomatikai rendszer önműködően szabályozza a belső klímát, ezzel magas lakókomfortot biztosítva.

—Egy rendkívül elegáns területen a beruházó és az építészek közös munkája nyomán olyan együttes alakult-alakul, mely maximálisan kihasználja a helyszín nyújtotta adottságokat és a mai kor által kínált lehetőségeket, nívós lakókörnyezetet hozva létre.

09

- 07 Az új homlokzatképzés belesimul a Naphegy utca házsorába
- 08 A légi fotón jól kirajzolódik a telepítés városszerkezetbe való illeszkedése
- 09 Alaprajz

- A | Orvos lépcső
- B | Kert
- C | Kétszobás lakás
- D | Háromszobás lakás
- E | Stúdiólakás

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Vukoszávlyev, Zorán:** „Arquitectura eclesiástica húngara contemporánea”, *Actas De Arquitectura Religiosa Contemporánea*, Vol 2, No 2 (2011), 54-61, hozzáférhető: <<https://doi.org/10.17979/aarc.2011.2.2.5054>> [utolsó belépés: 2021-04-20].
- [2] „Református templom, Budakeszi, 1999, építész: Basa Péter”, *Régi-új Magyar Építőművészet* No 3 (2002), pp 21.
- [3] **Hegyi, Dezső - Kapovits, Géza:** „Az építés és mérnöki tervező munka összhangja: Egy erdei villaház esete”, *Metszet*, Vol 10, No 6 (2019), pp 92-97.

ENGEDÉLYEZÉSI TERV (2007)

ÉPÍTÉSZET: **Basa Péter, Fernezelyi Gergely DLA, Reisz Ádám (FBIS Építészműterem)** | ÉPÜLETSZERKEZETEK, SZIGETELÉSEK: **Horváth Sándor** | ÉPÜLETGÉPÉSZ: **Lovas Albert** | ELEKTROMOS TERV: **Petkovics János** | KERT: **Vastagh Gabi** | KÖZLEKEDÉS: **Pető Zoltán** | ZAJ- ÉS REZGÉSVÉDELEM: **Csott Róbert** | KONYHATECHNOLÓGIA: **Palainé Straub Ágnes** | GEOTECHNIKA: **Móczár Balázs**

KIVITELI TERV

ÉPÍTÉSZET: **Fernezelyi Gergely DLA, Reisz Ádám, Varga-Korítár Krisztián, Juhász Janka, Gáspár László** | STATIKA: **Szigma Studio Kft, Pintér Sándor, Gergye Zoltán** | ÉPÜLETSZERKEZETEK, SZIGETELÉSEK: **Handa Péter** | ÉPÜLETGÉPÉSZ: **Seres Edit, Bicskei Attila** | TŰZVÉDELEM: **Decsi György** | ELEKTROMOS TERV: **Petkovics János** | KÖZLEKEDÉS: **Pető Zoltán** | AKUSZTIKA: **Kanász-Szabó Ervin**

Miklós, Zs. (2021):
BOXING IN TRADITION
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 44-49,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.6>

Received: 28 March 2021

Accepted: 7 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: Instead of following the local house types, found in most Hungarian rural towns, this home appears to be a friendly visitor. Following local typology for the vernacular would not lead to a successful development in this case as values for living have been changed, therefore the house type must change, adapting to the times. Yet on closer inspection this is a traditional semi-detached home, making use of its location, build density and the tendency for this type of development in recent years. The brave element being the visual impact afforded by this atrium house in its difference to the surrounding types.

KOCKÁBA ZÁRT HAGYOMÁNY

IKERHÁZ | DABAS

— A Dabason található, Klapka utcai ikerház átriumos kialakításával szokatlan kísérlet a hazai építészetben az alacsony, sűrű beépítésre. Alaposabb vizsgálata azonban nemcsak a választott telepítést igazolja, de tekinthető a kritikai regionalizmus izgalmas példájának is.

— Dabas sűrűjében vagyunk, közel a központhoz. Az alföldi település ezen a néven az ötvenes években született, mai területe az egykori Alsódabas, Felsődabas, Sári és Gyón települések emlékét őrzi. A négy falu négy külön világot képviselt vallási, társadalmi és ennek megfelelően építészeti szempontból is. Katolikusok, evangélikusok, reformátusok, zsidók, szlovákok, magyarok, jobbágyok, kis- és középnemesek lakták a vidéket. Ez a vallási, nemzetiségi, társadalmi sokszínűség megmutatkozott a lakóépületek szintjén is; kisebb-nagyobb nemesi kúriák, módosabb és szegényebb

02

- 01 A két lakótömb közötti, csűröket idéző garázs
 02 Az átrium a két lakás közös területe

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Balog Ádám

SZERZŐ | AUTHOR
 Miklós Zsófia

FOTÓ | PHOTO
 Danyi Balázs

parasztházak, eltérő formajegyekkel. [1] Így tehát hiába is keresnénk a jellemzően dabasi stílust, a dabasi lakóház archetípusát, rögtön több előképhez nyúlhatnánk vissza.

Az épület szűkebb környezete magán viseli az ötvenes évektől a kétezres évekig terjedő lakóház-építészeti kimeríthetetlennek tűnő formai és karakterbeli sokféleségét, népies és mediterrán imitációk, kádárkockák formájában. Ebben a zűrzavarban mégis valamiféle

rendszert teremt az uralkodó földszintes, magastetős kialakítás és az oldaltelkes beépítés.

—A ház első ránézésre barátságos idegen. A változatos magastetők egyeduralmát megtörve alacsony hajlásszögű tömeg. A színes vakolatarchitektúrák kavalkádjá után vakítóan fehér falak. A parasztház-imitációk és kádárkockák után modern stílusjegyek. Az utca felé kitolt vagy ház melletti önálló garázsok helyett diszkrétan tömegbe integrált gépkocsibeállók. Oldalkertesi beépítések között egy ikres beépítés, és végül, ami

03

01

03

A direkt módon felismerhető formai előképek helyett absztraktabb utalások dominálnak, a forma erősen következik mind a klimatikus adottságokból, mind a funkcionális igényekből

- 03 Lapostetős tömb a környező magastetők között
- 04 Az épület a kritikai regionalizmus példájának tekinthető
- 05 Alaprajz a két lakással

errefelé igazán szokatlan, az az esti lámpafényben felsejülő belső kert, átrium. Az épület mégis önazonos-ságot sugároz, harmonikus egészet alkot.

—A telket a megbízó két baráti család együtt választotta ki a tervezővel. Az alaprajzok tekintetében eltérőek voltak az igények. Az A lakás tulajdonosai minél több szobát és minél nagyobb közösségi tereket, kis garázst igényeltek, míg B lakás esetében minél kisebb alapterületű, de külön üzlethelyiséggel, nagyobb garázzsal bíró elrendezés volt a kérés. A megvásárolt telek valamivel nagyobb, mint ami a környéken jellemző, de az ehhez mérten viszonylag nagy program erős kötöttséget jelentett.

—Ha a környék megvalósult épületeit a hely épített örökségének és éghajlati, klimatikus adottságainak tükrében vizsgáljuk, legelterjedtebb az úgynevezett populista vonal, [2] mely a vernakuláris építészetből átvett elemekkel imitál egy letűnt építészeti korszakot, vagy ugyanezt teszi tájidegen előképekkel, tartalmilag azonban a korszerű lakhatási igények szerint. A forma-funkció sok esetben zavaró ellentmondásba kerül, az identitásra való törekvés – ha egyáltalán jelen van – általában felületes szándék marad. A bemutatott épület ezen szempontok szerint az először Kenneth Frampton által definiált kritikai regionalizmus [3] egy példájának tekinthető. A direkt módon felismerhető formai előképek helyett absztraktabb utalások dominálnak, a forma erősen következik mind a klimatikus adottságokból, mind a funkcionális igényekből. Tulajdonképpen nem az építészeti hagyományok folytatása történik, hanem az építés hagyományának folytatása, melyben folyamatosan jelen van a megújulásra, átalakulásra való készség, alkalmazkodás a megváltozott körülményekhez.

—A telekméretből és a program nagyságából szinte egyenesen következik az ikerházas beépítés, mely nem előkép nélküli – az utóbbi évtizedben, elsősorban befektetői szempontból igen elterjedt Dabason. A kialakult földszintes forma továbbelő hagyomány, mely egyben megbízói szándék is volt. Az átriumos

02

07

04

05

kialakítást az alacsony, sűrű beépítés és a tájolás együttesen igazolja – itthon kevés előképpel bír, [4] talán legfontosabb megvalósult példája Roland Rainer puchenau-i telepe. [5] A belső kertes kialakítás a lehető legideálisabb benapozottságot, a növények számára kellemes klímát és nyári enyhe hűtő hatást biztosít. Ez valójában azonban csak az ikerház egyik felénél érvényesül maradéktalanul, a másiknál a rejtett kert inkább folyosóvá válik, arányai miatt jóval kevesebb közvetlen napfény jut a helyiségekbe. Az alacsony hajlású félnyereg tető is a tájolással igazolható. A ház tömegébe integrált rejtett garázs megfogalmazása finoman idézi a dabasi csűrök világát. Áttört fahomlokzata oldja a zárt tömeget, ezen keresztül szellőzik az átrium, vizuális kapcsolatot hoz létre az utca és a belső kert között, mely az épület izgalmas, nappal rejtett arcát mutatja esti megvilágításnál. A szinte maximalizált beépítés az alacsony tömeg miatt nem érzékelhető, a telepítés eredményeképp pedig változatos térkapcsolatokat eredményez. Kisebb ellentmondásosság érződik az alaprajz erősen aszimmetrikus volta és a főhomlokzat majdnem szimmetrikussága között. A fehér falak, a letisztult formavilág az erős helyi gyökerekkel bíró protestáns puritanizmust idézi, ugyanakkor rokon a kelet-közép-európai modernnel is, melyet a félnyereg tető formai és szerkezeti kialakítása is erősít.

—A ház megértése (ma még) kétségtelenül egyfajta előképzettséget igényel. Az érthetőséget nehezíti a tágabb környezet uralkodó építészeti attitűdje, mely javarészt kimerül a népies vagy tájidegen formák imitálásában. A ház idegenszerűsége a már említett kontextusban jelentkezik, valójában bátor kísérlet a mai igények és a helyi szellemi örökség közötti kapcsolat formai megnyilvánulására.

04

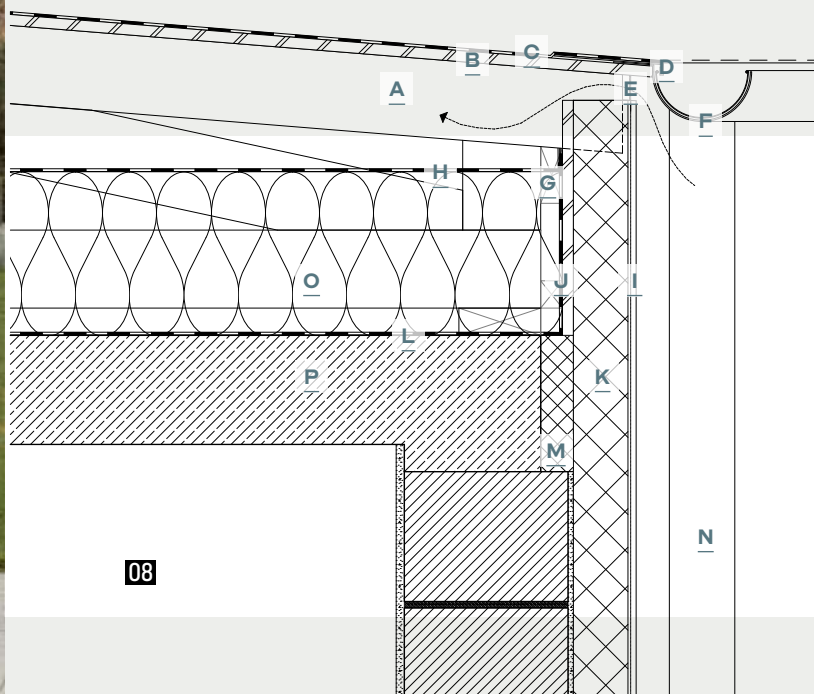
08

06

- 06 Igényes, minimalista részletek
- 07 Bejárat részlet
- 08 Attika részlet

06

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Településképi Arculati Kézikönyv, Dabas (2018), hozzáférhető: <<https://www.dabas.hu/images/stories/hirek3/Telepuleskepi%20Arculati%20Kezikonyv-TAK.pdf>> [utolsó belépés: 2021-03-28].
- [2] Simon, Mariann: „Regionalizmus - a hely (ki)hívása”, *Kortárs építészet*, Vol 2, No 1 (2000), hozzáférhető: <http://arch.et.bme.hu/arch_old/kortars5.html#1> [utolsó belépés: 2021-03-28].
- [3] Frampton, Kenneth: *A modern építészet kritikai története*, TERC, Budapest 2009, pp 429-430.
- [4] Timon, Kálmán: *Korszerű kertek beépítései - A sorháztól a lakódombig*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest 1982, pp 103-107.
- [5] Schramm, Helmut: *Low rise - high density: Horizontale Verdichtungsformen im Wohnbau*, Springer, Vienna 2008, pp 36-51.

A		Előregyártott fa rácsostartó
B		OSB-lap
C		PVC tetőhéjalás
D		Alumínium cseppentőlemez
E		Rovarháló (fém)
F		Alumínium ereszcatorna
G		Burkolattartó faléc
H		Páraáteresztő fólia
I		Kültéri nemesvakolat
J		OSB-lap burkolat
K		EPS-Grafit 80 hőszigetelés ($\lambda=0,035$ W/mK)
L		Párazáró fólia
M		XPS hőszigetelés ($\lambda=0,035$ W/mK)
N		Alumínium esővízlefolyó
O		Cellulóz hőszigetelés
P		Monolit vasbeton földem

ÉPÍTÉS MUNKATÁRS: Serfel Tamás, magasépítő mérnök [építési engedélyezési eljárás] | STATIKA: Lajos Dániel, Márkus István (12 Raszter Kft.,) | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Szentesi Róbert (G1 Épületgépész Kft.,) | ELEKTROMOS TERV: Nagy Zoltán (Zolivil Kft.) | GENERÁLKIVITELEZŐ: Balog Zoltán (Woy Bau Kft.)

Détári, Gy. (2021):
BUD BURSTING
Metszet, Vol 12, No 2 (2021), pp 50-55,
<https://doi.org/10.33268/Met.2021.2.7>

Received: 18 April 2021

Accepted: 21 April 2021

Published: 13 May 2021

Abstract: Architecture does not need to be controversial in order to impress, sometimes following the lay of the land and the flow of a stream informs better solutions. Reworking the traditional porch of rural Hungarian homes to create a semi-private zone establishes the ideal arrangement for a busy family home. Unlike many contemporary homes in Hungary this project succeeds in making maximum use of its garden, not compromising to overdeveloping spaces such as a garage, here the occupant is considered above their belongings to create a sense of wellbeing.

RÜGYFAKADÁS

*A tetővel belesimult
a táj sziluettjébe
és otthon teremtett
alatta*

CSALÁDI HÁZ A BÜKKÖS-PARTON | SZENTENDRE

__Rügyfakadáskor jártam arra, amikor a Bükkös-part még nem burjánzik, nem sűrűsödik árnyas zöld alagúttá, amikor még ki-ki lehet tekinteni a dombhátakra, amikor még sejthető távlatok.

__Amilyen sokszínű a tavaszi madárdal, éppen annyi nyelven csacsog az építészet is – ilyenkor még jól láthatóan – a patakparton [1]. Talán mert minden kis otthon a patak mente békéjét próbálja a partok közelébe bújva saját nyelvére fordítani és újratereíteni birtokán belül, mert ezt a békét

elbirtokolni nem lehet. Senki nem tárulkozik ki, kiabál megszire, mindenki saját birtokán belül marad.

__Képről már ismertem ezt a vagány kis házat, ami félre-csapott kalapjával kémlel az utca felé. Befordulva a telek-tömbbe nyúló zsákutcára, rögtön feltárult előttem a sziluett és a mögöttes táj. Úgy éreztem, az egyediség jogosságán túl már értem a gesztust is.

__Hiszen itt illeszkedni az építetthez nem lehet, hova kapjon az ember, nincs egységes kép, miközben mindenki a saját nyelvén szól. Úgy érzem, Péter is ezt tette, amikor

01

01 Utcafront

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Borbás Péter

SZERZŐ | AUTHOR
Détári György DLA

FOTÓ | PHOTO
Borbás Péter

frissességből, vagányságból és derűből meggyúrta a hangulatot, majd a tetővel belesimult a táj sziluettjébe és otthont teremtett alatta. A tetővel, ami a mögöttes dombhat lendületével fogja meg a tömeget és a felhők acél szürkéjével felelget.

—Nem rombolja az összképet, ahogy az sem, hogy a településrendezés nem tudott felnőni a helyzethez, és egy terjengős kertvárosi utcát szabályozott ki a tömb feltárására, és az sem, hogy egy térkő kígyó két oldalát kerítéstől kerítésig murvával felszórva, kis sivatagot

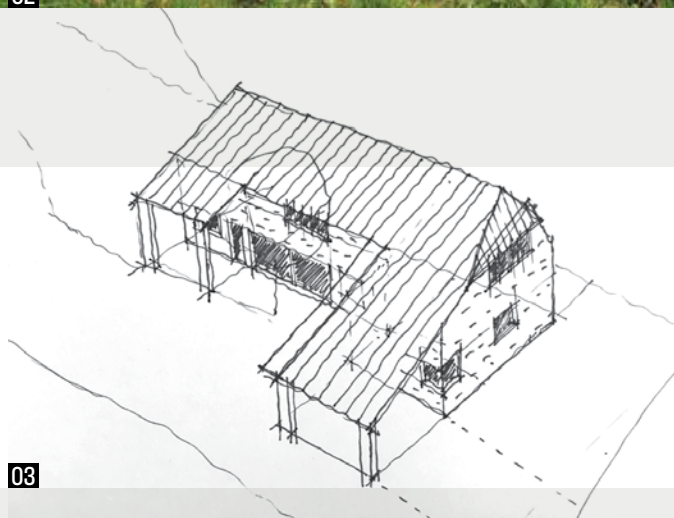
02

teremtettek a kezelők a hűvös éden tőszomszédságában. A kerítés mögötti világ újra a Bükkös-part. Az első skicc már minden döntést meghozott, és meg is valósult az utolsó vonalkáig. Nagy érdem, az ítélőképesség tükrére. Hiszem, hogy nem a látnokok, a jövőt kémlelők tudnak teremteni, hanem azok, akik igazán a jelenben élnek, és felismerik, mi fakadhat belőle. A megvalósulás persze hoz magával újabb és újabb igényeket, gondolatokat, de ha jó az alapvetés, akkor ezek szépen besorakoznak a lényeg mögé, nem rendezik át

03

02

03

- 02-03 Skicc és megvalósulás
- 04 Birtokon belül
- 05 Földszinti alaprajz

a hangsúlyokat, forgatják fel a koncepciót. Így amikor még gondolatban a tornác alatt állva nagyon betűz a nap, akkor sem lesz zavar és riadalom, az árnyékoló függőlegesbe áll, szellemes külső teret ölelve, homlokzatot gazdagít, tömeget finomít.

—Az alapvetésekben nincsen vitatni való. A szabadon álló tömeg az északi telekhatárnak fordítja a hátát, és körülöleli a délnyugati udvart. Annak intimitását a nyugatnak emelkedő domboldal teszi teljessé. A terep enyhén lejt a telek első felében, kis bemetszéssel előáll a rendezett építési hely.

04

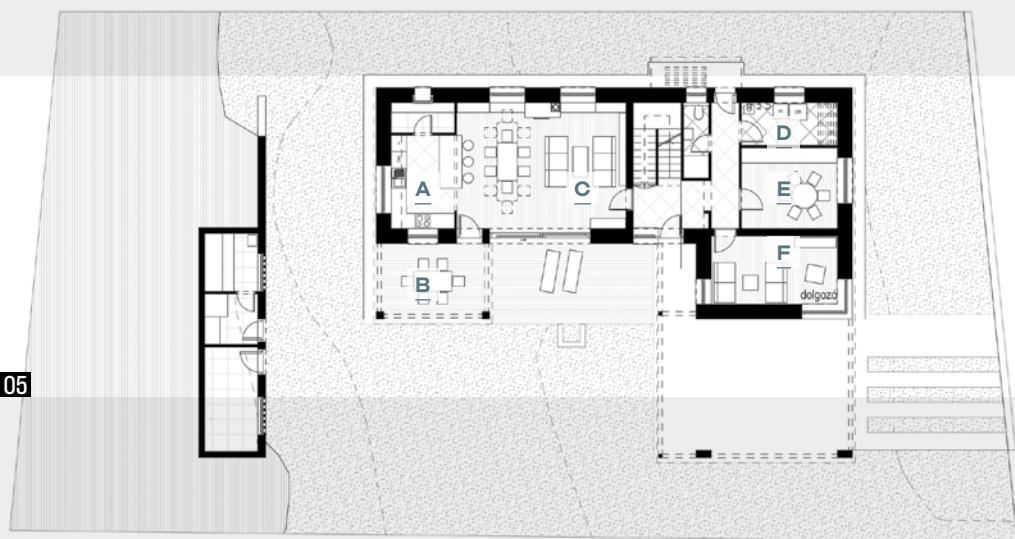
A domb lábához kerülő támfal arányos a léptékéhez, és talán nem is hiányzik annyira a megvalósításban elmaradt koncepciótervi kis kerti tároló a tövéből.

05

—Az udvar geometriailag és funkcióban is három egységre tagolódik. Az előkert virágskert, ahogyan illik, ide érkezünk. A délnyugati udvar és kert az élettér, ami őszintén fogadja az érkezőt, nincs külön tiszta udvar, tiszta bejárat. A határt a fedett-nyitott gépkocsitárolóvá szélesedő tornác adja. Nem is bírná el a további tagolást sem a telek, sem az épület. Arra, amit pedig nem akarunk mutatni, ott az északi

04

05

- A | Konyha
- B | Fedett terasz
- C | Lakótér
- D | Háztartási helyiség
- E | Játsszósoba
- F | Dolgozó

oldalkert az utcáról a tömör kerítéssel takarva, hiszen minden házban kell hely a gazdaságnak, lepakolásnak, főleg, ahol sok gyerek van.

—A tömeg az összefogó tető alatt hosszanti, az utcafronton finom befordulással, amelynek déli oldalán a tornác magától értetődő lendülettel és rugalmassággal követi le a funkciót. A homlokzati arányokat a dolgozószoba sarokablakát követő, függőleges árnyékolóból fakasztott lécburkolat állítja be, így a vakolt homlok kellemes arányú foltja csak finoman metszett a sarkain.

—Az udvart ölelő gesztus nyugati tagja csak fedett-nyitott tér, függetlenül a tornácól, az már külön világ. Itt igazán markáns felületen jelenik meg a függőlegesbe állított lécburkolatú árnyékoló, és egyértelműen hasít ki egy teret a szabadból. A nyugati falra átforduló burkolatként finoman fűződik a tömegbe.

—Ígényesen kimunkált részletek mentén csatlakoznak az egyes felületek, nem burjánzanak el a részleteképzések. A korszerű anyagok, a fémlemez fedés, nyers beton falfedés nem teszik a hangulatot rideggé,

06

06

07

ellensúlyozza őket a vakolat és a fafelületek szerencsés színválasztása, a kőanyag színjátéka és léptéke.

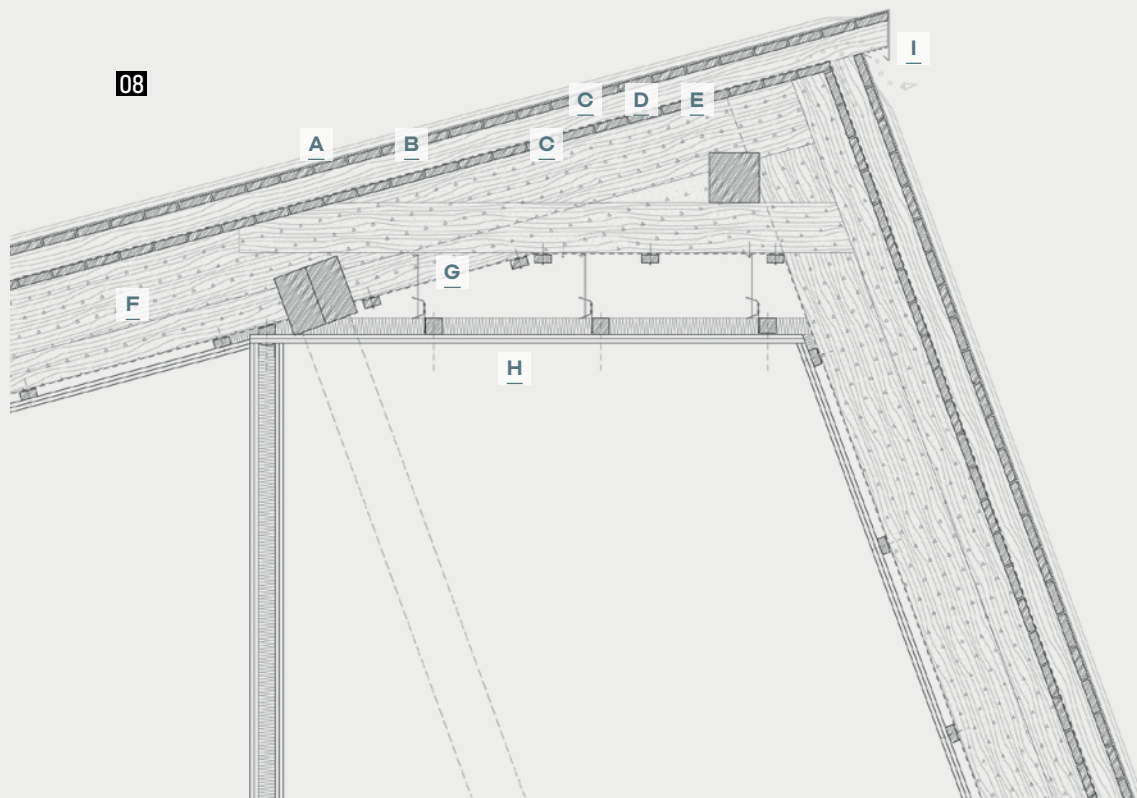
—A 180 négyzetméteres programból fakadó alaprajzi struktúrában minden érthető, egyszerű, ahogyan kell. Az igényekre válaszul felkínált terek mértéktartóak és funkcionálisak. A tornácról tágas előtérbe érünk, sorakozhatnak a cipők, ha gyerekzsúr van. Innen tisztán szétválnak a funkciók. A konyha-étkező-nappali helyiségsora, ami lezárva a felnőttek élettere. A dolgozószoba, kelet felé tájolva, a lehető legtávolabb a kinti gyerekzsivajtól. A játszószoza, amire rálátunk a konyhából, és csak egy lépés választja el a dolgozószobától. A család üzemi területe: a háztartási helyiség kis surranóval az északi udvar felé, és az emeletre induló lépcső.

05

—Az emeleten a gyerekszobák északra tekintenek, gondolva a nyári megre, és így nem bánkódik annyira az, aki még a leckéjét írja, nem látja a labdapattogást. A szülők hálója a keleti homlokra nyílik, őket ébreszti a reggeli nap. A struktúra egyetlen kockázatos eleme a folyosó a tetőtérben: hogyan nem lesz szűk és nyomasztó? [2] Úgy, hogy izgalmas központi térré alakul, játékos ablaksorával élő kapcsolatot teremt az udvar felé. A nyugati végfalon lécburkolat mögé rejtett üvegfelületével az árnyas kert hűvösét engedi be. Drága barátom, lakhatok itt egy kicsit?

07

- A | 0,7 mm vastag Prefa strukturált fémlemez fedés P.10 felülettel, világosszürke színben
- B | 8 mm Dörken Trela Plusz strukturált távtartó, páraáteresztő alátétfólia, dombornyomott kőcseplannal kasírozva
- C | 2,4 cm alátétdeszkázat maximum 10 cm széles elemekből
- D | 7,5 cm ellenléc átszellőző réteg, 5/7.5 pallóból
- E | 1 réteg Dörken Delta Maxx Plusz páraáteresztő alátétfólia
- F | 20+10 cm cellulóz hőszigetelés, minimum 40 kg/m³ sűrűségre fújva
- G | 1 réteg Dörken Delta Reflex Plusz párazáró fólia
- H | 2 réteg lécvázhoz rögzített, szintezett gipszkarton burkolat, illetve méretezett falűtés-hűtés panel
- I | Rovarháló bádógosmunkával megegyező színben

06-08 Kimunkált részletek
homlokzaton,
belsőben,
szerkezetben

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Wesselényi-Garay, Andor: „Mestermű - Borbás Péter szentendrei családi háza”, *Metszet*, Vol 6, No 2 (2015/2), pp 46-49.
- [2] Csanády, Pál: „Architectural space density - The effect of enclosure”, *Symmetry: Culture and Science*, Vol 30, No 1 (2019), pp 43-58, DOI: <https://doi.org/10.26830/symmetry_2019_1_043>.

ÉPÍTÉS: Borbás Péter DLA (Borbás Építész Műterem Kft.) | ÉPÍTÉSZET ÉS BELSŐÉPÍTÉSZET: Borbás Péter DLA, Lázár Zsófia, Tóth Árpád | TARTÓSZERKEZET: Kolozs Gergely | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Jacsó Krisztián | ELEKTROMOS TERVEZŐ: Antal Bence | KERTTERV: Tihanyi Dominika, Horváth Bettina, Barcsay Gergő (Újirány Tájépítész Kft.) | GENERÁLKIVITELEZŐ: Mezei Gábor (MP Generál Kft.)

AZ ALLESWIRDGUT

ÉPÍTÉSZIRODA NYERTE A BÉCSI TERVPÁLYÁZAT ELSŐ DÍJÁT

SZERZŐ | Burián Gergő

—A Gösserhallen épület átalakítására kiírt pályázaton az AllesWirdGut osztrák építésziroda pályaművét első díjban részesítette a tervzsűri. Az 1902-ben épült csarnok Bécs 10. kerületében található, eredetileg söröshordók tárolására használták, majd rendezvényhelyszínként alakították át. A klinkertéglával borított, széles boltívekkel rendelkező ipari épület jellegzetes homlokzata meghatározza a város-

situációban rejlő újszerű megoldásokat keresik. Az építészeti problémákra lehetőségként tekintenek, gyakorta új és váratlan megoldásokat javasolnak. A funkcionalitásra és az esetleges szinergiák kihasználására helyezik a hangsúlyt. Véleményük szerint az építészet lényege nem az önkifejezés, az épület hasznossága a legfontosabb. Egyedi térsoraikkal, okos ötleteikkel és az épületfunk-

ciók gondos tervezése révén projekteik izgalmassá válnak. Épületeiket egyetlen közös cél vezérli: a rendelkezésre álló építészeti lehetőségek maximális és legjobb kihasználása. Mottójuk, hogy „a jó építészet nem arról szól, hogy többre kerüljön, hanem hogy többet tudjon!”

—Mára több mint 60 megvalósult épülettel rendelkeznek. Legismertebb projekteik között szerepel a bécsi Herzberg közösségi

01

02

03

04

05

negyed karakterét. A jellegzetes téglaszerkezet megőrzése az AllesWirdGut pályaművének fő eleme, célja a meglévő szerkezet körültekintő integrálása, az ipari emlékméltó kezelése volt. Az épületnek a tervpályázat során új funkciót kellett keresni. (01-02)

—Az AllesWirdGut egy mára már nemzetközivé növekedett építésziroda, több mint 80 alkalmazottal. Főhadiszállásuk Bécsben található, de Münchenben is jelen vannak. Az irodát 1999-ben alapította Andreas Marth, Friedrich Passler, Christian Waldner és Herwig Spiegl (2012-ben a Nemzetközi Építészkonferencia előadója). A négy építész a Bécsi Műszaki Egyetemre járt együtt, és már a diákévek alatt elkészítették első közös terveiket. Az építészirodát diverzifikált, sokszínű csapat jellemzi, tagjai hierarchia és specializálódás nélkül, az építészetet komplexen kezelve képesek együtt dolgozni. A fiatal építésziroda sikerének legfőbb záloga ez a csapat-szellem és munkamódszer.

—Különböző léptékű projekteken dolgoznak, a városrendezéstől a belsőépítészetig találhatók munkák portfóliójukban. Feladataik során a helyszín és az építészeti sajátosságok elemzéséből indulnak ki. Hitvallásuk, hogy az első látásra logikus építészeti válaszok nem mindig a legjobbak. Pragmatikus megközelítésükkel az adott

lakóegyüttes. (03) A fejlesztés alapötlete a különféle felhasználói igényeket és elvárásokat egyesítő, diverz épületstruktúra létrehozása volt, melynek telepítésével és az épületek formálásával könnyítik meg a lakók integrálását. A komplexum több, nagyon eltérő épülettípusból áll össze. A projekt tartalmaz több szabadon álló épületet, keretes épületet és családi házat is, melyek segítségével új utcák, köztér és nagy zöldfelület jött létre. A Hanhoopsfeld campus Hamburgban két iskolából áll. (04) Az általános iskolát és a gimnáziumot azonos beépítési struktúrában, szabadon álló, emberléptékű épületekbe helyezték el. A pavilonépületek egy nagyvonalú parkban, idilli környezetben állnak. A bécsi Kapellenhof lakóépület-komplexumot (05) szintén egyedülálló helyen, egy nagy

01-02 Gösserhallen épület átalakítása, tervpályázat, Bécs, Ausztria, 2021 - AllesWirdGut Architektur nyertes pályaműve

03 Herzberg közösségi lakóegyüttes, Bécs, Ausztria, 2011 - AllesWirdGut Architektur és Feld72

04 Hanhoopsfeld campus, Hamburg, Németország, 2019 - AllesWirdGut Architektur

05 KAP - Kapellenhof lakóépület-komplexum, Bécs, Ausztria, 2019 - AllesWirdGut Architektur és Feld72

park szélén hozta létre az építészcsapat. A parkot négy épület keretezi, amelyeknek külön közösségi területei, teraszai vannak. A kis beépített terület, kis ökológiai lábnyom, valamint a focipálya-méretű belső udvar minden lakás számára a lehető legjobb bevilágítást és a legjobb kilátást biztosítja.

—A Gösserhallen átalakítására kiírt nyertes pályámban a külső falak megőrzése mellett a belső terekbe való belátást és így az ott folyó események, irodai élet bemutatását prioritásként kezelte az AllesWirdGut. Az egykori épület falai között egy modularizált, előregyártott elemekből álló CLT faszerkezetű átlátható irodateret javasoltak.

A boltíves téglafalak és az új fal között 3 méter széles „köztes” tér jött létre, mely új kontextusba helyezi az épületet. A csarnok külső falait megtartották, a régi tetőt viszont cserére javasolták, hogy optimális körülményeket teremtsenek az új háromszintes irodaépület számára. A történelmi falak között irodahelyiségeket és kávézót is kialakítottak. A javaslattal az AllesWirdGut méltó módon megőrizte az egykori csarnoképület karakteres, boltíves téglafalait, miközben a csarnokot a mai kor igényei szerint alakították át új szerkezetekkel, így sikerült integrálniuk az épületet.

AMIKRE ÉRDEMES FIGYELNI

KÖZELEDŐ HATÁRIDŐVEL LEADHATÓ PÁLYÁZATOK:

KÉPENKÉNT, VÁLOGATÁS A KÖZELMÚLT PÁLYÁZATI TERVEIBŐL:

„Tata szíve” városi tér és szabadidőközpont, Magyarország

beadási határidő | **2021. 05. 10.**

Etiópiai szatellit óvodák

beadási határidő | **2021. 05. 12.**

Golotočkih žrtava tér átalakítása,

Podgorica, Montenegro

beadási határidő | **2021. 05. 26.**

Központi pályaudvar és tömegközlekedési

terminál, Vilnius, Litvánia

beadási határidő | **2021. 05. 31.**

- 06 Hajdúnánási MotoGP versenypálya, Magyarország - BORD Építész Stúdió, első díjas pályamű
- 07 C torony, Sencsen, Kína - Zaha Hadid Architects, első díjas pályamű
- 08 Szicília régió új adminisztratív épülete, Olaszország - Leclercq Associés, Nicolas Laisné és Clément Blanchet, első díjas pályamű
- 09 Miami Akváriumközpont és Park, Amerikai Egyesült Államok - Brooks + Scarpa, első díjas pályamű
- 10 A jövő tudományos városa, Csengtu, Kína - OMA, első díjas pályamű

01

02

03

ÉPÜLETBIOLÓGIA: ÚJ MEGATREND AZ EGÉSZSÉGES ÉS NEM CSAK KÖRNYEZETBARÁT ÉPÍTÉS

— Köztudott, hogy az építőipar az egyik legkörnyezetterhelőbb iparágak közé tartozik. Az épületek és az építkezések a világ karbonkibocsátásának közel 40%-áért felelősek. Ugyanakkor az is kimutatható, hogy a nem megfelelően megválasztott építőanyagok komoly egészségügyi problémákat okozhatnak.

— Körültekintéssel kell tehát eljárunk az építkezéseknél, felújításoknál, hogy a felhasznált építőanyagok – a falfestékektől kezdve a padlóburkolatokig – az egészségünkre és környezetünkre se legyenek negatív hatással.

— A Zukunftinstitute (jövőkutató intézet) Frankfurt am Main által 2020-ban készített nagyszabású kutatási projekt megállapította, hogy a globális megatrendek között a fenntarthatóság és az egészség is az elsők között található. Az épületbiológia – 41 éve hivatalosan is elismert átfogó tudományként – ezt a két területet fogja össze és egészíti ki.

— Ma a szakembereknek több mint 2000 olyan mesterséges vegyi anyagról van tudomásuk, melyek otthonainkban és munkahelyeinken is tipikusan előfordulhatnak.

— A németországi Sentinel Haus Institut átfogó kísérleteket és laboratóriumi vizsgálatokat is végzett, melynek során két egyforma méretű gyerekszobát rendeztek be és vizsgáltak egy hónapon keresztül. Az első szobát olyan építőanyagokkal és bútorokkal alakították ki, amelyeket ma is használunk, míg a másik szobát

tudatosan épületbiológiai szempontok szerint. A „hagyományos” gyerekszobában az illékony szerves vegyületek (Volatile Organic Compound, VOC) mértéke 15-ször magasabb volt, mint a második gyerekszobában, és volt olyan érték ezek között, amely az ajánlott egészségügyi határértékeket is meghaladta. Mivel a kisgyermek percnként kb. 45-ször vesznek levegőt, szemben a felnőttek 12-18 levegővételével, ezen vegyületek tartós belélegzése allergiához, asztmához és egyéb egészségkárosodáshoz vezethet. Különös figyelmet szükséges tehát szentelni a gyerekszobákra. A VOC mértéke nem haladhatja meg a 300-1000 µg/m³ értéket.

— A következő lépésekkel a tervező és kivitelező szakemberek is sokat tehetnek az egészséges épületek kialakításáért.

| Alacsony emissziójú építőanyagok, bútorok használata: több olyan nemzetközi adatbázis érhető el, ahol az egyes építőanyagokat minden összetevőre kiterjedően bevizsgálják, és az adott termék ökológiai lábnyomát is feltüntetik.

| Olyan kivitelező választása, aki dolgozott már ökoanyagokkal, és rendelkezik kellő leigazolható referenciával.

| Ökológiailag is tanúsított építőanyagok, minősített építőanyag-gyártók választása (pl. www.eco-institut-label.de, Nature Plus, TÜV Rheinland Schadstoffgeprüft, IBN minősítések).

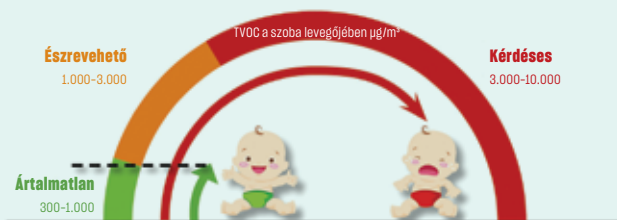
| Emellett helyszíni épületbiológiai és esetleges laboratóriumi mérésekkel is ellenőrizhető a VOC-szint az egészségügyi határértékhez képest.

— Az épületbiológia 5 nagy csoportba rendezett 25 irányelve fejti ki azt a több mint négy évtizedes tudást, ami napjainkig összegyűlt az egészséges lakó- és munkahelyek megteremtéséhez.

| Belső lakóklima: Irritatív és káros anyagok csökkentése, elegendő friss levegő biztosítása; Elektromágneses mezők minimalizálása; Fűtésként a sugárzó fűtés előnyben részesítése.

A gyermekszoba szennyezőanyagai megbetegítenek A Sentinel Haus Institut tanulmányának eredménye

Az illékony szerves oldószerek (VOC) koncentrációja a frissen átadott szoba levegőjében
TVOC: Az összes szerves oldószert mennyisége, mikrogramm/köbméter ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Környezeti Hivatal egészségügyi értékelése, Forrás: Sentinel Haus Institut, Mérés: eco-Institut

04

Igazoltan egészséges
Építőanyagok és bútor

Szokványos
Építőanyagok és bútor

05

SZERZŐ |
Bíró Péter épületbiológus (IBN) HuGBC-tag

ROVATSZERKESZTŐ

www.hugbc.hu

- 01 Minősített passzívház, nagypanelos technológiával
- 02 Általános iskola nagypanelos, 80%-ban favázis technológiával (Gdańsk)
- 03 Pluszenergiás, 4 emeletes irodaépület nagypanelos favázis technológiával (Feldkirchen), Primer energiaigény: 43,1 kWh (m^2a), 43,1 kWh/ (m^2a)
- 04 Gyerekszoba egészségügyileg ajánlott határértékei
- 05 Irodaépület nagypanelos, favázis technológiával (Gdańsk)

| Építőanyagok és hőkomfort: Természetes, károsanyag-mentes építőanyagok lehetőleg minimális radioaktivitással; Egészséges egyensúlyra való törekvés a hőszigetelés, hőtároló tömeg, felületi hőmérséklet és levegő-hőmérséklet között.

| Építészet és belsőépítészet: Érzéki hatások: látás, hallás, szaglás, tapintás; Ügyeljünk a harmonikus arányokra és formákra; Természetközeli fényviszonyok és színek biztosítása.

| Környezet, energia és víz: Az energiafelhasználás minimalizálása, megújuló energiaforrások használata; Az építés vagy felújítás során kerüljük a környezetünkre gyakorolt negatív hatásokat; A rendelkezésre álló erőforrások kímélése, flóra és fauna megóvása.

| Ökoszociális életterek: Emberhez méltó, ugyanakkor környezetkímélő életterek kialakítása; Építési telkek kiválasztásánál figyeljünk rá, hogy az régi hulladékoktól, sugárzástól és nagyfokú zajterheléstől mentes legyen; Elegendő zöldfelület, vidéken és nagyvárosokban egyaránt.

—Az épületbiológián belül külön szakág foglalkozik azzal, hogyan mérhető épületeink, munkahelyünk egészségi állapota. Akkreditált laboratóriumokkal közösen vagy a helyszíni műszeres vizsgálatok alapján pontos képet kapunk a kiindulási állapotról, és a szakemberek ezek alapján dolgozzák ki a legjobb megoldási javaslatot.

—Míg új építésnél egyszerűen beazonosíthatók a káros anyagok, addig a régi épületeknél nehezebben ismerhetők fel, mivel a régi szerkezetek több felújításon, esetleges átépítésen mentek át. Németországban léteznek olyan készházgyártók, akik kifejezetten ökológikus szemlélet szerint gyártanak, és már az építési telek helyszíni vizsgálatánál elkezdődik az egészségtudatos munka.

—Európában a Rosenheimben található Institut für Baubiologie und Nachhaltigkeiteit (IBN) az épületbiológia megteremtője. Fő profiljuk az oktatás, és az államilag is elismert épületbiológus képzés több szakmai terület mentén (épületbiológiai mérés-technikus, épületbiológiai energetikai tanácsadó, épületbiológiai térkialakítás), illetve jelentkezhetnek a szakemberek akkreditált épületbiológiai tanácsadó központ kialakítására.

—2021 februárja óta már Magyarországon is található hivatalos épületbiológia tanácsadó hely, ahol az érdeklődők a bemutatóteremben kézbe vehetik a különböző természetes építőanyagokat, csomóponti metszeteket tekinthetnek meg, és megismerkedhetnek a legújabb ökoépítészeti technológiákkal, vagy éppen segítséget kaphatnak egy aktuális projektjükhöz.

—Arra, hogy épületbiológiai elveknek megfelelően nem csupán kisebb családi házak épülhetnek, kiváló példa az IBN irodaháza Rosenheimben vagy a szintén Németországban található 4 szintes pluszenergiás Steico irodaépület is. A lengyelországi Gdańskban tavaly adták át Európa legnagyobb iskolaépítészeti projektjét, egy tizenkétezer négyzetméteres, nagypanelos technológiával készült favázis iskolát.

01

A BALATON-PART ÁTALAKULÁSÁNAK ÉPÍTÉSZETI STRATÉGIAI KÉRDÉSEI

— „Időkérés” – így jellemezte Paloznak polgármestere az év elején bejelentett változtatási tilalmat. Ez az ügy is hozzájárult ahhoz, hogy az elmúlt időszakban ismét az építésügy fókuszába került a Balaton-part. Az egyre dinamikusabban kibontakozó építési hullám eredményeképp a tóparti településképek arculata is átalakul. A Paloznakon bejelentett változtatási tilalom egy évig érvényes, és ebben az időszakban az új szabályozási terv elkészültéig szeretnék az építkezéseket korlátozni. De miért is van szükség erre a nem szokványos időkéresre? A MUT által szervezett online eseményen a polgármester is a sportmérkőzések-ből ismert helyzethez hasonlította a lépését. A településen olyan léptékben indultak el az új építkezések, hogy szükségesnek tűnt a korábbi szabályozás taktikai eszköztárának újragondolása. Fontos hangsúlyoznunk, hogy egy szabályozás nem örök érvényű ideális állapotot rögzít eszközeivel. Az adott korban és helyzetben aktuális stratégiai elképzelést támogatja, amelyben szükségszerűen tükröződik az adott pillanat értékválasztása. Természetesen jó az, ha ezek az értékek hosszabb távon is kijelölik a településfejlődés irányait, de időközben olyan új kihívások is megjelenhetnek, amelyekre a korábbi szabályozás még nem volt felkészülve. És ez történik most épp Paloznakon, ahol a helyi közösség veszélyeztetve érezte azt a hagyományos településképet, amely nemcsak identitását határozza meg, de a turizmus fontos vonzerejét is jelenti.

— Ennek az apró településnek a kihívása nem egyedülálló, a jelenség a tópart más településein is ismert. Paloznaktól léptéke és ösközségi helyzete talán érzékenyebbé teszi a problémára, és nem véletlen, hogy a hozzá hasonló karakterrel bíró Dörgicse is hasonló lépésre szánta el magát, illetve Szigliget is határozott felhívást intézett a közvélemény felé. Ezek a települések korábban nem számoltak

azzal a szabályozási kereteket feszegető építési lázzal, ami az elmúlt években a Balaton-parton megindult. A MUT által szervezett paloznaki beszélgetésben még egy kulcsfogalom hangzott el: „hiányzik az alázat” a településképek és a tájképi illeszkedés iránt. Persze, hogy mit értünk településképi illeszkedésen, arról már megoszolhatnak a vélemények, de a sorokból kihallhatjuk a települési közösség segélykiáltását. Nemcsak építészeti gesztusokról van szó, hanem arról a kulturális feszültségről, amit az egymás mellé keveredő életformák, kulturális és társadalmi tényezők okoznak. Az urbanizáció tehát nem csak építészeti-településképi probléma, a háttérben egy sokrétű társadalmi átalakulás húzódik meg, amit az üdülőtérlet komplex tájhasználatára még tovább rétegez.

— Az ösközségek mellett a Balaton-parti üdülőhelyek is az építési láz problémájával küzdenek. Nemcsak a kisebb nyaralóházak száma nő meg, de egyre több olyan koncentrált fejlesztés indul el, amelyek a nyaralótelepek családias karakterét írják felül. Erre példaként elég csak a nemrég visszavont balatonvilágosi apartmanház építési engedélye körüli vitát említeni. Az apartmanházak a nyaralóhoz képest is új életformát hoznak a tópartra, léptékük a tópart beépítésének sűrűségét nagymértékben növeli. A szintterületi mutató nemcsak a településképek esztétikájában jelenik meg, de a település lakosságát, a gépkocsiforgalmat is megnöveli, ami egy hagyományosan kisléptékű nyaralóhely hétköznapiiban is jelentős változást hoz. A lépték mellett azonban az is probléma, hogy jól láthatóan ennek az épülettípusnak még nem alakult ki az az építészeti megoldása, amely a Balaton-part identitásához, történeti rétegeihez képes lenne adaptálni a funkciót. Ez egyfelől a helyszínválasztásról szól, a nyaralótelepeken egy-egy kisebb kemping, korábbi úttörőtábor vagy

A 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet szerint

MÁR A TERVEZŐ A FELELŐS

az épületbe kerülő építési termékek műszaki teljesítményéért!
Csak az érvényes magyar nyelvű teljesítménynyilatkozat alapján szabad terméket betervezni!

A jogszerű, szakszerű és gyors termékkiírásban INGYENES segítség a

CPR.HU

- ✓ kereshető, szűrhető adatbázis a gyártók teljesítménynyilatkozatai alapján
- ✓ cégek és szakmai szövetségek termékkiírási ajánlásai
- ✓ a jogszabálynak megfelelő, kinyomtatható termékkiírási dokumentáció

xella

„Maximalizmus az élet minden területén.
Megalkuvás nélkül.”

Mészáros Gábor, chocoMe

Építhetsz rá!

YTONG®

02

- 01 Paloznak, 1937 (Fotó: Fortepan / Boda Balázs)
 02 Paloznak, 2012 (Fotó: Solymári / Wikimedia Commons)

SZERZŐ | Wettstein Domonkos

lebontott üdülő csábító helyzetet teremt a befektetőknek, de a nyaralótelepek léptékéhez szinte lehetetlen feszültségmentesen alkalmazkodni. Másfelől hiányzik az a kortárs építészeti minőség, amely a tájképi jelentőséghez méltó választ adna.

— De kié a Balaton-part, ki dönthet az építészeti összkepről? A tópart urbanizációja a települések hagyományos önképét is megkérdőjelezi. Az egymás mellé kerülő életformák nemcsak az építészeti formák kavalkádját eredményezik, de a tópartról alkotott különböző víziók eltérő jellegét is meghatározzák. Másképp gondol a településre az, aki több generáció óta ott lakik, vagy aki csak nyaralóként, befektetésként, alternatív életteréként szeretné használni a környezetét. De akkor kié a Balaton-part? Hogyan határolható le az a közösség, aki döntést hozhat a környezet alakulásának irányáról? A válasz talán egyértelműnek tűnhet, de a régió sokrétű társadalmában közel sem olyan egyszerű. A tópart állandó lakossága mellett a nyaralótelepeken tulajdonnal bírókat és az országos turisztikai érdekeket is figyelembe kéne venni. Ez többszintű érdekegyeztetést kívánna meg, amelynek ma még nincsenek meg a megfelelő érdekegyeztetési fórumai. Fontos, hogy ez a fejlesztések esetében sem jelentheti a települési autonómiába történő egyoldalú beavatkozást. Az alulról érkező lokális érdekeket és a magasabb szintekről érkező szándékokat összhangba kell hozni, és ennek a kétirányú döntéshozatalnak megfelelő egyeztető fórumokat kell találni. Ma még ezek nem állnak rendelkezésre, és a tájkép torzulásai plasztikusan megmutatják az ellentmondásokat.

— Regionális szintű építészeti stratégiára lenne tehát mihamarabb szükség, elsősorban a rekreáció kiemelt tájképi helyzete miatt. Az urbanizáció és a problémás turisztikai fejlesztések épp azt a táji környezetet károsítják, amely a rekreációt lehetővé teszi. Bár az érvényben lévő regionális terv ma is meghatározza a területfelhasználást, amit

a települések szabályozási tervei is tovább finomítanak, de egy üdülőtáj összképe olyan komplex feladatot jelent, amelyhez szükség lenne az építészet hatékonyabb regionális szintű szerepvállalására. Doktori kutatásomban épp ezt a problémakört vizsgáltam meg a balatoni építészeti stratégiák elemzésével, és véleményem szerint a regionális szintű építészeti koncepcióra ma is szükség lenne mind a kontrollban, mind a koordinációban. A balatoni főépítész pozíciójának visszaállítása mindkét feladatkörhöz segítséget adhat. Egyrészt az építészeti minőség javításához hozzájárulhat egy átfogó regionális szintű építészeti karaktermetodika kidolgozása. Ez az eszköz a településképi arculati kérdéseken túl azokra a regionális problémákra adhat választ, amelyekre a helyi útmutatók nem adnak hatékony iránymutatást. Másrészt szükséges a fejlesztések tájképi-építészeti szempontú koordinálása is, azaz: mit hova szabadna elhelyezni? Ennek a regionális szintű komplex feladatkörnek megvannak a történeti tapasztalatai. A hatvanas években Farkas Tibor az ország első főépítészeként a Balaton-parton dolgozhatta ki a pozíció üdülőtáji eszközeit. A koordinálásával elkészült Balatoni Regionális Terv a nemzetközi fórumokon is sikert aratott, és 1965-ben elnyerte az UIA Abercrombie-díját. A jelenkori feladatok között a korszak építészeti örökségének védelmét is meg kellene oldani. Farkas Tibor munkássága azonban két kérdésben ma is érdemi tapasztalatot adhat: a szocialista fejlesztések centrális jellegét jótékonyan kihasználva az építészeti minőség javítását is el lehetett érni, miközben a főépítési koordinációval az intenzív fejlesztési szándékokat a helyi adottságokkal is összhangba lehetett hozni. Ebben a folyamatban, a helyi és regionális szintű érdekek összehangolásában a főépítési közvetítésnek és Farkas Tibor személyes kommunikációs képességeinek, a települések képviselőivel kialakított jó kapcsolatának volt kulcsszerepe.

„Képtelen vagyok követni,
hogy mikor milyen
építési jogszabály változik...”

„Rengeteg időm elmegy
azzal, hogy megtaláljam a választ
építési jogi problémáimra...”

„Bizonytalan vagyok,
hogy milyen jogszabályra hivatkozzam
építési jogi vitámban...”

„Tartok tőle, hogy egyszer
bírságot kapok vagy nem fizetik ki
a munkámat, mert nem ismerek
valamilyen jogszabályt...”

ITT A SEGÍTSÉG:

ÉPÍTÉSI § JOG

PONTOSAN, EGYSZERŰEN, KÖZÉRTHETŐEN

- értesítés minden fontos építési jogi változásról
- közérthető, gyakorlatias magyarázatok a jogszabályok értelmezéséhez
- pontos hivatkozások a hatályos jogszabályokra

www.epitesijog.hu

A PORTÁL HASZNÁLATÁVAL

- ✓ naprakészen tájékozódhat az építési jog dzsungelében
- ✓ értékes mérnökórákat takarít meg a gyors információszerzéssel
- ✓ elkerülheti a fölösleges jogvitákat és bírságokat

Időben értesítjük Önt a jogszabályváltozásokról – iratkozzon fel
az **INGYENES változásértesítőre!**

Tájékozódjon az **ELŐFIZETÉS** lehetőségéről és **előnyeiről** az Építésijog.hu
oldalon!

Most **10 SZÁZALÉK ENGEDMÉNYT** kaphat az
előfizetés árából, ha ezen az oldalon rendeli meg:
<https://epitesijog.hu/elofizetes10szazalek>
és az űrlapon beírja ezt a kódot: SZL-2111-03

___25 éves a Garten Studio – 1995–2020. A tájépítész tervezőiroda erre az alkalomra vastkos kötetet jelentett meg.

___Az előszót Bardóczy Sándor, Budapest főépítésze írta. „Möcsényi professzor 75. születésnapján Andor Anikótól megkapta a kérdést, hogy véleménye szerint hány év tapasztalat kell ahhoz, hogy valaki jó tájépítésznek mondassa magát. A prof hamiskás mosollyal, de határozottan azt mondta: minimum 50-60 év. A Garten Studio életéből most telt le ennek a fele.”

___A mű bevezetőjét Zubreczki Dávid állította össze. A fejezetek címei mint egy tájépítészeti szabad vers sorai szólalnak meg, hangsúlyozza a szerző. Következzék tehát a tartalomjegyzék, amely a számmisztika alapján a 25 évnek megfelelően 25 fejezetre tagozódik, s minden fejezetcím előtt egy jellemző apró ikon, szimbólum, vagy inkább piktogram szerepel.

___1. Anyag (Kövek, téglák, deszkák, fémek és színes üvegcserepek) 2. Csapat (Közösségek, vélemények) 3. Emlék (Történeti kertek, romkertek) 4. Fal (Zöldfal, zöldtető) 5. Forma (Land-art, szobor) 6. Hang (Csengés-bongás, csend) 7. Idő (Átadás és utóélet) 8. Játék (Játszóterek) 9. Kert (Otthon a ház körül) 10. Lépték (Parkolóból park,

SZÖVEG | Timon Kálmán

TÁJÉPÍTÉS Z TÖRTÉNETEK

raktárból tér) 11. Liget (Budapest, Városliget) 12. Növény (Fű, fa, virág) 13. Part (Folyók, tavak, strandok) 14. Séta (Közlekedés, korzózás) 15. Szobor (Szentek) 16. Szög (Három, négy, öt, sok, geometriai formák) 17. Táj (Erdő, mező, természet) 18. Tárgy (Pad) 19. Társ (Madarak, állatok) 20. Tér (Főtérteremtések) 21. Terep (Lejtők, hepe-hupák) 22. Mozgás (Pingpongasztal, hinta, kondipark) 23. Tudás (Kőbe vésett szavak) 24. Út (Metró, vasút, villamos, busz megállóhely) 25. Víz (Vízarchitektúra)

___A témák közül a legbősegebb a Liget, mely 30 oldalt ölel fel. Az első pályázatot a Szépítő Bizottság 1813-ban írta ki, amelyet Christian Heinrich Nebbien nyert meg a jelenleginél kétszer nagyobb területre. Terve 1816-ra készült el. Pontosan két évszázad múlva, 2016-ban meghirdetett második pályázaton a Garten Studio terve vitte el a pálmát. Megvalósítása folyamatban van.

___A fontosabb projektek a fővárosban: Flórián tér (egyelőre csak terv), Várkert Bazár, Allee Bevásárlóközpont, Semmelweis Egyetem átriumai, Barabás-villa (a kert 2003-ban Europa Nostra-díjat kapott), Városliget, Kopaszi-gát, Millenniumi városközpont, Graphisoft Park, Váci úti, Soroksári úti irodaházak belső udvarai. És persze országszerte: Békéscsaba, Dunakeszi, Dunaújváros, Gyomaendrőd, Győr, Jászberény, Üllő városközpontjai. Majk, kamalduli remetesség, egerszalóki termálvölgy, esztergomi fürdő, veszprémi állatkert.

___A befejező részben Szloszjár György, Vastagh Gabi és Steffler István, a cég három tulajdonosa, vezető tervezői mutatkoznak be portréikkal. Azután a Tudástár, vagyis a bemutatott 72 projekt adatai és képes katalógusa következik. Két oldalon a kiemelt munkák időrendben sorolódnak, a kötetben szereplők vastag betűsen szedve.

04

05

06

07

- 01 A könyv címlapja
- 02 Semmelweis Egyetem, belső átrium, Budapest, 2005-2008
- 03 Abacus Rendezvényközpont - Etyeki labirintus, 2008. Elbontották, már nem látható
- 04 Kopaszi-gát, vízi színpad lelátója, 2005
- 05 Conselve park, Jászberény, színes árnyékolók, 2012
- 06 Panoráma (sándortelepi) strand, vízszugarak, Fonyód, 2012
- 07 Parti sétány, betonülőkék, a platánsor aszmag terméseinek mintájára, Balatonboglár, 2010

A Garten Studio jelenlegi és egykori munkatársai, az építész partnerek, a szakági tervezőtársak felsorolása, a képek szerzőinek ismertetése zárja a művet. Legvégül az impresszum olvasható. Szerző: Zubreczki Dávid, szakújságíró, akit 2019-ben építészeti publicisztikai tevékenységéért Ezüst Ácsceruza Díjjal tüntettek ki, szerkesztő: Glázer Attila, grafika/tördelés: Németh Marcell. A kézirat lezárva 2020. november 9-én. A könyv kiadását a Nemzeti Kulturális Alap támogatta. Az utolsó páros oldalon az iroda húsz munkatársának színes fényképe látható, amint a Kopaszi-gáton állnak.

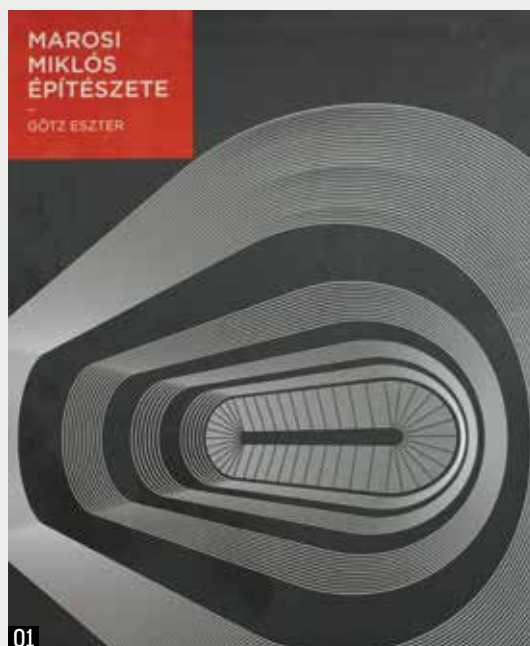
—A kötet rendkívül átgondolt szerkesztésű. Kisméretű és egész oldalas képek dinamikus váltakozása, régi és jelenlegi állapotot feltüntető fekete-fehér és színes kép-párok egymás mellé állítása, álló és fekvő illusztrációk ellentéte mind- mind a remek tördelés példája, az érdeklődés állandó fenntartását szolgálják. Az új fotókat

Glázer Attila készítette. Különösen megkapóak azok a képek, ahol egy-egy elcsúszott pillanatot örökített meg a fotós. A 85. oldalon a kislány egy keménygumi aljzaton épp a levegőbe ugrik, vagy a 233. oldalon az ugró kutya a magasban elkapja a frizbit. A szöveges feldolgozás alapos, minden témára kiterjedő. Az alkotások leírásai, a tájépítészeti történetek igen olvasmányosak.

—A könyv a 25 éves fennállását ünneplő Garten Studio negyedszázados munkásságának méltó reprezentánsa. A kötet hátsó borítójának szövege szerint: „...a tájépítészet egyensúlyteremtő szakma, küldetése, hogy létrehozza a természet és az ember harmóniáját még a legkarosabb városi környezetben is. A tervező feladata pedig, hogy mérnöki, ökológiai, jogi és esztétikai szabályrendszerek útvesztőjén keresztül megtalálja a működőképes megoldásokat.”

—Az MMA Kiadó Nonprofit Kft. 2020. évi kiadása. A Bevezető után a Józan építészet című fejezetben a szerző összefoglalja véleményét Marosi Miklósról. Marosi legkedvesebb építészeti: Medgyaszay István, Pecz Samu és Jánossy György. Az arányok harmóniája alapvető - vallja. Marosinál a téglák alkalmazása még az art deco iránti tisztelettel is összekapcsolódik. „Nem expreszszivításra törekvő házakat alkot, hanem élhető, szerethető környezetet, az embert kompromisszumok nélkül szolgáló tereket.”

—Marosi 1942-ben Miskolcon született. A budapesti Építőipari Műszaki Egyetem építészkarát végezte el. Két évvel idősebb bátyja, Marosi Ernő művészettörténész lett a romanika, gótika és a tudománytörténet egyik legnagyobb hazai szakértője. Marosi a Bercsényi utcai kollégiumba került. Ő kezdeményezte a Bercsényi Klub létrejöttét, az Illés-koncertek, a művészeti kiállítások szervezését, bátyja művészettörténész felesége, Szabó Júlia tanácsára. Egy év alatt három diplomatervet kellett készítenie: szállodát a Mátyás-templom mellé, majd nagyzemeli húscsibeneveldét, végül az Athén melletti tengerpartra új egyetemi építészkar épületét az UIA pályázatra. A terv a bírálaton jelest kapott a legnevesebb építészek: Gáspár

GÖTZ ESZTER: MAROSI MIKLÓS ÉPÍTÉSZE

Tibor, Szendrői Jenő és Major Máté részvételével.

—Vidéki postaépületek mellett legnagyobb munkája a Szegedi Postaigazgatóság székháza, a Távbeszélő Főközpont volt 1970-ből. 1970-ben diplomakonzulense, Hofer Miklós hívására a Köztibe ment és végleg ott maradt. 1972-ben a Köztiben elnyerte a kórháztervezési házi pályázatot. A nagy öregek: Farkasdy Zoltán, Jánossy György, Zalaváry Lajos mellett dolgozott, de 1974-től már önálló műtermet vezetett. 1987-től vállalati főépítész lett. A Közti a tervezőirodák közül egyedüliként maradt meg a 21. században, ebben Marosi Miklósnak rendkívüli szerepe volt.

—Épületeit nem kronologikus sorrendben, hanem hat fejezetben tematikusan dolgozza fel a szerző. Az első az Egészségügyi létesítmények. A kecskeméti kórház tervezésénél kötöttség volt, hogy a kórházi egységeket Hünnebeck zsaluzelemmel 6x6 méter raszterméretű téregyüttesekbe kellett telepíteni, a nyertes pályamű felhasználásával. A BME-n Müller Ferencsel együttműködve számítógépes algoritmusokkal tervezték meg a rendszert, egyes részeit fűtött folyosókkal kötötték össze. A homlokzatot a kecskeméti házgyár elemeiből kellett létrehozni, de kétféle panelből komponálta meg, ma is értékállóan, egy szélesebb és egy keskenyebb darabból. A sárga főhomlokzat elé kanyarodó dinamikus gépkocsifelhajtó révén

- 01 A könyv címlapja
- 02 Kecskeméti kórház, 1974-2014
- 03 Szegedi Orvostudományi Egyetem 410 fős klinikai tömb, hétszintes központi aula, 1979-2014
- 04 Uzsoki utcai Kórház manuális tömb, 2002, légi felvétel
- 05 Royal fürdő rekonstrukciója, helyreállított medencetér 2007
- 06 Markuszovszky téri szálló terve, 2007
- 07 Magyar Állami Operaház és Erkel Színház Műhelyháza és Próbacentruma, 2020

SZÖVEG | Timon Kálmán

03

05

04

06

07

a kórház valóban középületjellegűt kapott. Következő munkája a kecskeméti gyógyászati központ fehérben tartott épülete volt. Vezető tervezőként külföldre, Algériába, Kuwaitba és az Egyesült Arab Emírségekbe is tervezett kórházakat. A Szegedi Orvostudományi Egyetem 410 ágyas klinikatömbjét 1983-ban készítette. A hét szint magas aulater rendkívül impozáns. Az Uzsoki utcai Kórház manuális tömbjét 2002-ben tervezte. Az épület légi felvételén a tömegek jól kirajzolódnak, a kép igen látványos.

—Az Irodaházak között a Közti-Bayer-Artisjus irodaház 1993-ból minden ízében hightech épület. A Pálya utca vonalát követő, osztóbordák nélküli, hatalmas íves üveghejjal zárta le a homlokzatot. Az utca másik végére ettől eltérő irodaházat helyezett. Kivitelező cégek irodaházait téglából tervezte meg. Az ENSZ egyik biztosságának székházát függönyfallal oldotta meg. Szállodái közül kiemelkedik a Corinthia Hotel Royal rekonstrukciója 2001-ből. Ray Rezső (1845-1899) Svájcban betelepült építész munkája volt 1896-ból neoreneszánsz formákkal, 250 szobával, Európában a legnagyobb. Marosi a cour d'honneur-öket hátrahúzott üvegfelületekkel visszaállította. A mellette lévő körüti épületbe Freund Vilmos (1846-1920) által tervezett fürdőt 1903-ban a szállóhoz csatolták. Ráday Mihály figyelemfelhívása után fogtak hozzá a fürdő helyreállításához. A Malomtó Fürdőszálló terve 2005-ből: szintén Ray Rezső tervezte az áltörök fürdő 1893-as vasbeton kupoláját, amelynek állaga fokozatosan romlik. Két Boutique hotel terve közül az egyik 9 méter keskeny utcai frontjával a pesti zsidónegyed megújításának kiutat mutató példája, Budapest Építészeti Nívódíját nyerte el. Kulturális létesítmények. A Kodály Zoltán Múzeum és Archívum az Andrásy úton 1990-ből egy mellette lévő lakással kiegészítve hét helyiséget tartalmaz, alatta boltosított

pincében 60 fős koncertteremmel. Legutóbbi munkája a Magyar Állami Operaház és Erkel Színház Műhelyháza és Próbacentruma, a Bánffy Miklós Színházterem az Eiffel-csarnokban, mely az Északi Járműjavítóban, a MÁV legnagyobb műszaki bázisában fog több ütemben megvalósulni. Az öthajós, 214x96 m-es ipari csarnok védett. Látványként egy mozdony és büféként egy étkezőkocsi van felállítva a térben. Marosi lakóházai között az NCC lakópark az IKEA dolgozói számára 1990-ből nyolc cseréptetős, háromszintes házból áll, 31 lakással. A Klapka Központ tervezését tervpályázat alapján nyerte. Hegyesszögű lakóépület mellett nagy zöldfelület, alatta teremgarázzsal 100 gépkocsi részére. Kereskedelmi és vendéglátó-épületek kategóriában az Új Udvar bevásárlóközpont Óbudán 1997-ből többször áttervezett létesítmény. Bejárata a Szépvölgyi út felől csak falfestmény.

—A házakon túl című fejezetben Marosi a Liget projekt keretében az Építészeti Múzeum létrejöttéről nyilatkozik. Ars poetica helyett című részben 2018-ban írott üzenetét idézi. „Alkalmazom a téglát. Foglalkozom középülettervezéssel, kórházakkal. A kórházaknál az aulák terek nagyobb belmagassággal többletköltség nélkül megvalósíthatók.” Kollégák közötti beszélgetések: Marosi Ács Istvánnal 35 éve dolgozik együtt, Tima Zoltánnal 30 éve áll kapcsolatban.

—Angol nyelvű rezümé, életrajz, felhasznált irodalom és a képek forrása zárja a művet. Az MMA építész életrajzi sorozatának újabb kötete a szokásos 23,2x28 cm-es méretben, 207 oldalon jelent meg. „Építészetének védjegye a feladatra adott racionális, pontos válasz, ami finom játékosággal, az anyagok, formák és felületek érzékeny kezelése párosul” – olvasható a borító fülszövegében. A könyv Marosi Miklós építészetét nagyon jól mutatja be.

ABSTRACTS

Wettstein, Domonkos: GETTING STARTED

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 12-19, DOI: 10.33268/Met.2021.2.1

BALATON ARCHITECTURE OF TAMÁS TOMAY, LAKE BALATON, HUNGARY | Architect: **Tamás Tomay**

Design as a form of research method reoccurs as a motivational theme behind the designs instigated by Tamás Tomay. Every building being developed as the continuation of a theme or idea leading towards the establishment of a contemporary timelessness. This weekend

house project consists of two characters: firstly, the exterior being a continuation of the Bauhaus experiment that adapts to the Balaton region in terms of materials and spatial arrangement. Secondly the interior which Tomay describes as a "private matter" of rational spaces, strong colours

and a desire to break away from following conventional architectural styles. This work is best described by Tomay himself: "I do architecture that depicts architecture, so in that sense, what I do is deeply conservative."

Csanády, Pál: THE LUXURY OF CONSCIENCE

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 20-25, DOI: 10.33268/Met.2021.2.2

ECOHOTEL, BREITENBACH, FRANCE | Architect: **Reiulf Ramstad**

Aside from questions of where to travel during a pandemic, where does one travel to follow eco conscious principles? First steps are to limit travel distance to a maximum of 150 kilometres, establishing a local

agenda, and to source the construction materials on the same basis: local and ecologically sound. The design consists of three core elements, a central restaurant building, big and small huts. None of these

conform to standard ideas of luxury as the idea of eco consciousness is based upon wellness principles, connection to nature and accessibility. treading lightly on a grass hillside.

Lamers, Emiel: EIGHT PATIO HOMES

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 26-33, DOI: 10.33268/Met.2021.2.3

HOUSING DEVELOPMENT, AMSTERDAM, HOLLAND | Architect: **John Bosch**

On an artificial island near Amsterdam the idea of ground level has been redefined by an architect as any surface that is covered by grass, flat roofs included. Working within constraints for massing of buildings, and

the ground level concept, a development of eight homes has been constructed using interconnected boxes to increase green areas, occupied spaces, and environmental comfort. The use of black boxes and upper/

lower ground floors has proven successful with the eight different owners regarding flexibility and adaptability especially considering working from home.

Ware-Nagy, Orsolya: CAVE WITH A VIEW

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 32-37, DOI: 10.33268/Met.2021.2.4

COASTAL HOLIDAY HOME, SERIFOS, GREECE | Architects: **Iliana Kerestetzi and Manos Kerestetzi**

On the rare occasion that a client calls for a project that seems to have no limits in terms of form, location, regulation, where ideas come easily, we find the ideal student architect's dream. In reality this project, a

cave like manifestation cut into the side of a hill facing the Aegean Sea faces every constraint imaginable, form must follow the landscape, materials must be local and only one side can be viewed as having a façade.

Interior courtyards link spaces, functions and seaward views. Is this an ideal project, a place to visit whilst taking a break from work, a sublime cave or something else?

Szűcs, Imre Ferenc: PRESERVING VALUE ON THE HILL

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 38-43, DOI: 10.33268/Met.2021.2.5

APARTMENT BUILDING, BUDAPEST, HUNGARY | Architects: **Péter Basa, Gergely Fernezelyi DLA and Ádám Reisz**

Working with an existing building's structure to create luxury housing is challenge for the investor and architects alike. Apart from the lifestyle questions, issues of

technical enhancement must be met, better environmental engineering, modifications to supporting structures and investigating how to create elegant design solutions.

All of this takes place on steep urban site where access is limited and demanding.

Miklós, Zsófia: BOXING IN TRADITION

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 44-49, DOI: 10.33268/Met.2021.2.6

SEMI-DETACHED HOME, DABAS, HUNGARY | Architect: **Ádám Balog**

Instead of following the local house types found in most Hungarian rural towns, this home appears to be a friendly visitor. Following local typology for the vernacular would not lead to a successful development

in this case as values for living have been changed, therefore the house type must change, adapting to the times. Yet on closer inspection this is a traditional semi-detached home, making use of its location,

build density and the tendency for this type of development in recent years. The brave element being the visual impact afforded by this atrium house in its difference to the surrounding types.

Détári, György: BUD BURSTING

Citation: *Metszet*, Vol 12, No 2 (2021), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2021.2.7

FAMILY HOME, SZENTENDRE, HUNGARY | Architect: **Péter Borbás**

Architecture does not need to be controversial in order to impress, sometimes following the lay of the land and the flow of a stream informs better solutions. Reworking the traditional porch

of rural Hungarian homes to create a semi-private zone establishes the ideal arrangement for a busy family home. Unlike many contemporary homes in Hungary this project succeeds in making maximum

use of its garden, not compromising to overdeveloping spaces such as a garage, here the occupant is considered above their belongings to create a sense of well-being.

Csatlakozzon az építészek és mérnökök telefonos csoportjához! **Metszet Klub** | Csökkentett tarifák és készülékvásárlási akciók!

Kedvező mobiltelefon- és mobilnet előfizetések építészeknek, mérnököknek, műszaki területen dolgozó szakembereknek és családtagjaiknak.

A csatlakozás lehetőségéről honlapunkon találja a részleteket:

<http://metszetklub.hu>

Néhány információ a lehetőségekről

Percdíjas csomagok már havi bruttó **2480 Ft-tól** [nettó 2131 Ft]

Korlátlan beszélgetést biztosító csomagok már bruttó **5310 Ft-tól** [nettó 4512 Ft]

A csoporthoz tartozó **kollégákkal, családtagokkal korlátlanul, ingyen** beszélgethet

Tapasztalt telefonos **ügyfélszolgálat segít** minden felmerülő kérdésben

Bővebb információ kérhető: **+36 30 181 2222**

Metszet Klub ügyfélszolgálat: info@metszetklub.hu | telefon: 06 30 181 2222 | hétfőtől csütörtökig 8 és 18 óra között, pénteken 8 és 16 óra között.

A telefonos csoportot a MediPhone Szolgáltatóház Kft. üzemelteti az Artifex Kiadó Kft.

[a Metszet folyóirat, a Tervlap.hu és több más szakmai kiadvány kiadója] aktív közreműködésével.

BALOG ÁDÁM**BORBÁS PÉTER****BOSCH, JOHN****BASA PÉTER****FERNEZELYI GERGELY****REISZ ÁDÁM****KERESTETZI, ILIANA****RAMSTAD, REIULF****TOMAY TAMÁS**

TERVEZŐK

Balog Ádám

2007-től a BME Építészmérnöki Karának hallgatója. Dabasi építésszel, építészhallgatókkal és művészekkel megalapították a Trafik Kör Kortárs Művészeti Egyesületet. 2013-ban, ERASMUS-ösztöndíjjal a Liechtensteini Egyetem hallgatója, konzulense Conradin Clavuot. 2014-ben diplomázott Hausmann-díjjal Balázs Mihálynál. 2014 óta Zürichben él, több építész-irodában megfordult, ezek közül a Prof. Ueli Zbindennél eltöltött négy év volt a legmeghatározóbb.

Borbás Péter DLA

2002-ben diplomázott a BME Építészmérnöki Karán, egy félévet a francia Ecole d'Architecture d'Clermont-Ferrand-n tanult. 2002-2006 között a szentendrei Skanzen, majd 2007-ben a David Hyams Consulting munkatársa az Egyesült Királyságban, Oxfordban. 2007-2010 között a Kós Károly Egyesülés vándoriskolása, 2008-2011 között a MOME DLA-képzésének hallgatója, doktori fokozatát 2014-ben szerezte. 2009-2019 között külsős oktató a MOME Építészeti Intézetében, 2015-2018 között egyetemi adjunktus a SZIE Ybl Miklós Építéstudományi Karán. 2012-től Szentendre Önkormányzat építészeti tervtanácsának tagja, 2013-tól a Szentendre és környéke Építész Egylet újraalapítója és vezetője, 2019-től a Hungary Green Building Council /HuGBC/ tagja. 2002-től folytat önálló tervezői tevékenységet, 2011-től a Borbás Építész Műterem keretein belül.

Bosch, John

John Bosch a Delfti Műszaki Egyetemen 1989-ben szerzett építészdipломát. Miután Barcelonában és New Yorkban dolgozott, Gordon Haslettel alapította a Bosch Haslett irodát. 2005-ben csatlakozott az OZ-hoz, ahol jelenleg társtulajdonos. Olyan projektek szerzője, mint az Atradius központ, az Im Vieri, egy svájci lakásprojekt, a The Floating Games és a The Campus City Project Amszterdamban.

FBIS Építészműterem

Az építésztudiót 2001-ben a két vezető építész, Basa Péter és Fernezelyi Gergely alapították. 2004-ig a Vadász & Társai építésziroda társcegeként működött. A feladatokat részben alvállalkozóként, részben önálló megbízások formájában vállalták. 2004-ben csatlakozott a csapathoz Reisz Ádám építész. A fő tevékenységük az építészeti

tervezés. Feladataik köre a családi házaktól a 24 000 négyzetméteres irodaházig, a látványtervektől a generáltervezésig terjed. Munkáik jelentős részét pályázatokon nyerik.

Kerestetzi, Iliana

Okleveles építészmérnök, 2006-ban az Athéni Műszaki Egyetemen, majd 2008-ban a Columbia Egyetemen diplomázott. 2011-ben alapította a Mold Architects irodát, több csoportos kiállításon vettek részt, és különféle díjakat kaptak. Többek között: SADAS-PEA 2014 díj - Legjobb lakossági projekt 2009-2013, DOMES 2014 Awards, Mies van Der Rohe-díj jelölés 2015, Piranesi-díj jelölés 2015, 100% Hotel Design Award 2016 és 2019, a East Centric Architecture Triennálé Díj 2016-os döntőse, Big See Architecture Award 2021, IDA (International Design Award) Silver Award 2021, Big See belsőépítészeti díj 2021.

Ramstad, Reiulf

1991-ben diplomázott a Istituto Universitario di Architettura di Venezian. 1995-ben Oslóban hozta létre a Reiulf Ramstad Arkitektert. Tervezői munkája mellett Reiulf különféle tudományos tevékenységekben is részt vesz. Professzori címet szerzett az Oslói Építészeti Iskolában (AHO), és évek óta rendszeres tanácsadó és zsűritag az AHO Építészmérnöki Karán és a Norvég Tudományos és Műszaki Egyetemen (NTNU). A Norvég Építészek Országos Szövetségének (NAL) igazgatósági tagja 1997 és 2000 között, majd 2000-2002 között alelnök. 2016-ban tiszteletbeli tag lett az Amerikai Építész Intézetben (Hon. AIA). 2019-ben a Dán Építész Szövetségének hivatalos tagja lett.

Tomay Tamás (1948-2021)

Tomay Tamás 1970-ben végzett a YMMF-n, 1977-ben a BME Építészmérnöki Karán, majd 1978 és 1980 között elvégezte a MÉSZ Mesteriskoláját. 1973-79 között a BVTV, majd 1986-ig az ÁÉTV tervezője, 1982-től 1986-ig a Fiatal Építész Stúdiójának vezetője. 1986-tól szabadúszó építész tervező, később oktatott a BME Középülettervezési Tanszékén, témavezető volt a MOME Doktori Iskolájában (2002-2012), illetve 2002-től a Mész Mesteriskola vezető tervezője. Ybl-díjas és Építőipari Nívódíjas, 2000-ben Pro Architectura díjat, 2004-ben Molnár Farkas-díjat, egy évvel később Prima díjat, 2017-ben pedig Kotsis Iván-díjat.

SZERZŐK

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építészmérnöki Karán. 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi-Reith műterem munkatársa, 2013 óta műteremvezető. 2010 óta BREEAM nemzetközi minősítő. 2013-ban mérnök-közgazdász diplomát szerzett. 2014 óta a MOME Építőművészet DLA-képzés résztvevője.

Csanády Pál

1994-ben végzett a BME építészkarán, 1997-ben ugyanott a Rajzi és Formaismereti Tanszék PhD-képzésén, Török Ferenc témavezetésével. 1997-2009 között az Alaprajz felelős szerkesztője, magántervező, 2010-től a Metszet és a Tervlap.hu főszerkesztője. 2019-ben Magyar Arany Érdemkeresztrel tüntették ki.

Détári György DLA

Okleveles építészmérnök (2005) és építőmérnök (2010), a Napur Architect Építészeti Iroda alapító tagja. 2009-2011 között a Debreceni Egyetemen, 2020-tól a BME Építészmérnöki Kar Épületszerkezet-tani Tanszékén oktat. 2009 óta számos középület tervezője Ferencz Marcellel közösen.

Lamers, Emiel

A Delfti Műszaki Egyetemen végzett építészként, 1993 óta öt különböző európai városban élt (Rotterdam, Budapest, Párizs, Ljubljana, Amszterdam). 2003-2007 között Budapesten élt, és több mint száz cikket publikált az A10 magazinban a kortárs magyar és európai építészeiről. Számos kortárs európai építészettel foglalkozó kiállításon és konferencián vett részt szervezőként és résztvevőként is. 2015-ben jelent meg Kortárs építészet Magyarországon című könyve. 2016 óta a TU Delften (Delfti Műszaki Egyetemen) oktat. Emellett tervezőként dolgozik, és 2005 óta több mint 200 építészeti témájú sétát, bejárást vezetett Hollandiában, Belgiumban, Franciaországban, Svájcban, Szlovéniában, Magyarországon és Japánban.

Miklós Zsófia

2015-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán, 2013-2014-ig Lisszabonban tanult, majd dolgozott gyakornokként egy építészirodában. Jelenleg a Közti Zrt. munkatársa. Építészetben belül kedvenc területe a modern.

2019-ben részt vett a Tiny Bauhaus programsorozatban, Heinrich Lauterbach keletnémet modern építészeiről tartott előadásával. Több hazai és nemzetközi pályázaton vett részt.

Szűcs Imre Ferenc

2018-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. Korábban gyakornokként a Narmer Stúdióban dolgozott, jelenleg az FBIS Építészműterem munkatársa. 2018 és 2021 között az Ipartanszék meghívott oktatója.

Ware-Nagy Orsolya

2010-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán, majd tervezőirodákban szerzett gyakorlatot. Műemlékvédelmi szakmérnök, a Metszet főszerkesztő-helyettese és a Tervlap.hu munkatársa, három gyermek édesanyja.

Wettstein Domonkos PhD

Építész, a BME Urbanisztika Tanszék egyetemi adjunktusa. 2010-ben diplomadíjjal végzett a BME Építészmérnöki Karán, 2019-ben szerzett PhD-fokozatot, doktori disszertációját Regionális stratégiák a Balaton-part rekreációs célú építészetében címmel védte meg. 2008-ban a University Liechtenstein ösztöndíjas hallgatója volt, 2009-ben tudományos diákköri dolgozata OTDK I. díjat nyert. 2013-14-ben az ETH Zürich GTA Intézetében vendégkutató, kutatási témavezetője Moravánszky Ákos volt. Kutatómunkájának eredményeit folyamatosan publikálja a hazai és nemzetközi fórumokon.

WINDOWS 2021

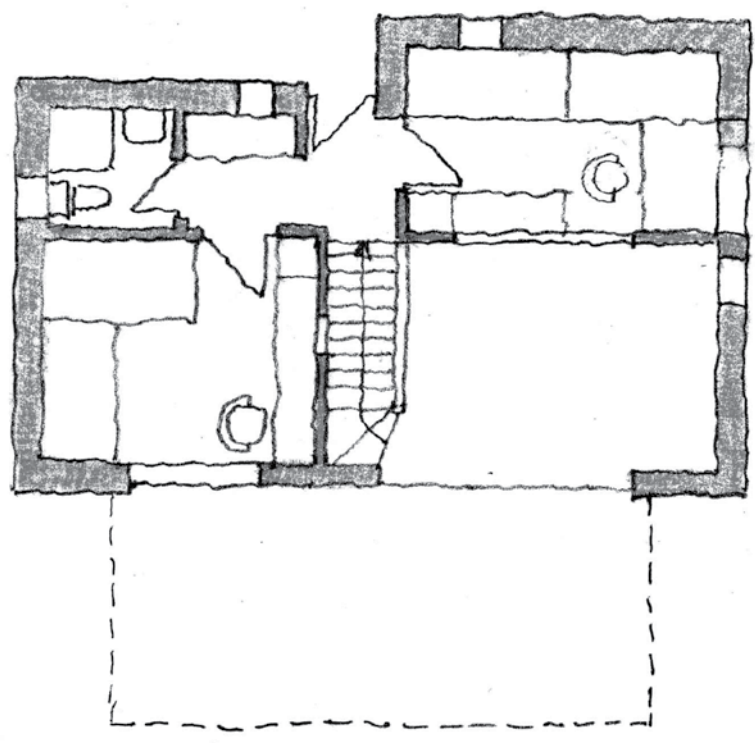
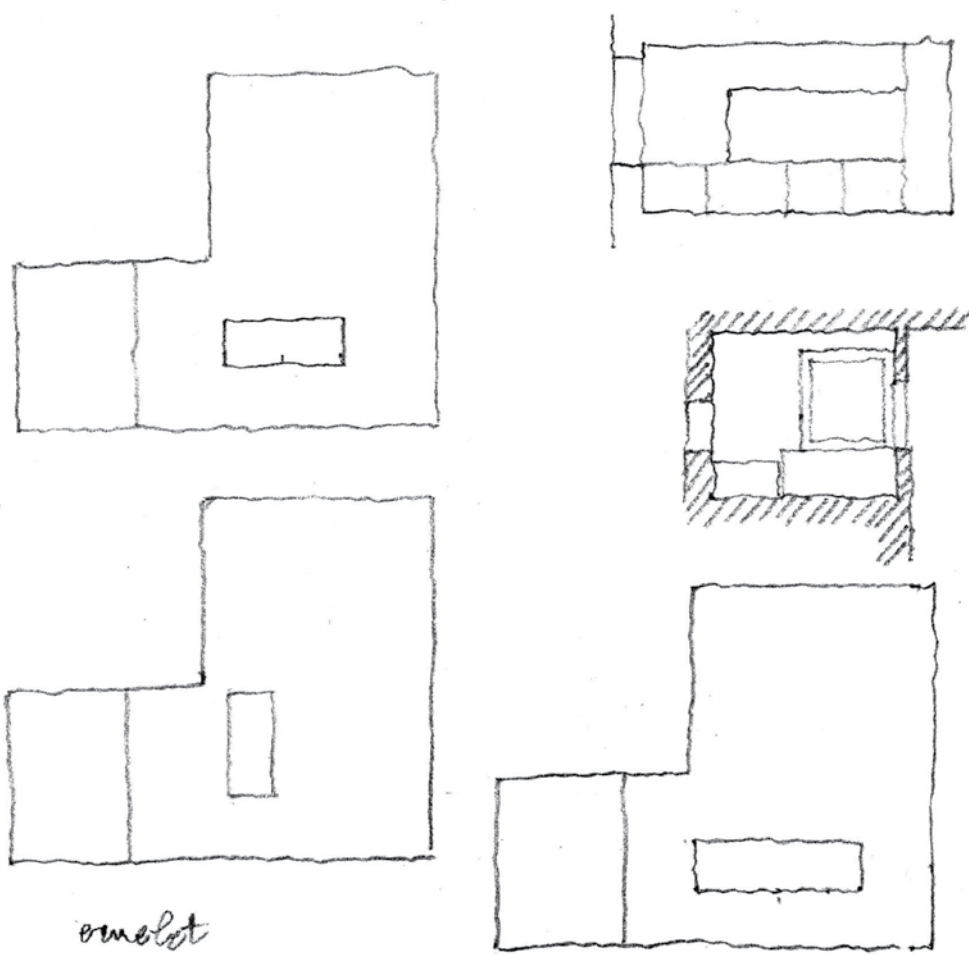
Az építészeti alkotás...,

...a műépítész szerzői joga...,

és az „ekkorát találtam olcsón a neten, jaó lesz az” mentalitás találkozása egy elit rózsadombi homlokzaton.

Kapitalanforderung terre leger
 zugewandt
 2009. 07.

Európa első számú kapu- és ajtógyártója

- Garázskapuk és bejárati ajtók

- OD intézményi acél-és nemesacél ajtók

- Ipari kapuk és meghajtások

- Teljes felületen üvegezett keretszerkezetes ajtóelemek és automata tolóajtók

AA++

AA+

AA

BB

CC

DD

EE

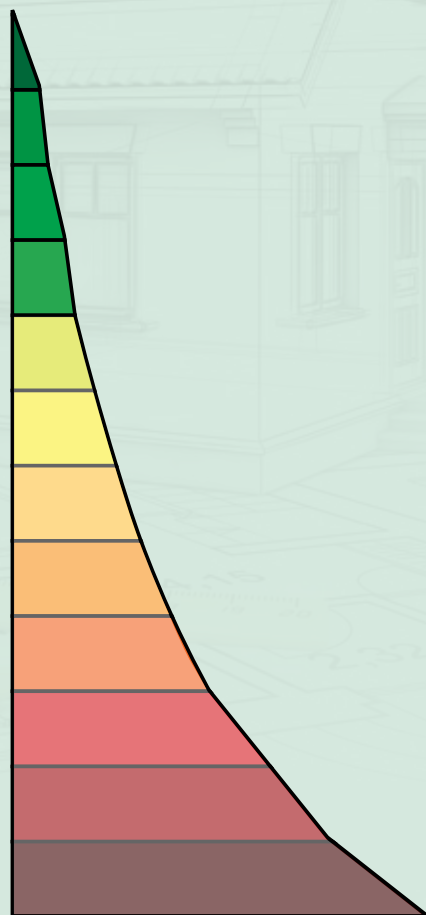
FF

GG

HH

II

JJ

Szigetelés egy jobb holnapért

Energiahatékony felújítás

A megfelelő fenntartható és környezetbarát URSA szigetelési megoldások alkalmazásával jelentősen redukálható az épületek energiafogyasztása. A komplex URSA rétegrendek hosszú távú befektetésként, akár élethosszan garantálják az energiatakarékos otthonok megteremtését.

www.ursa.hu

